

ARGIA

1985 Uztaila 14 — XLVIII urtea — 1.068.zenbakia — 110 pezeta/6 libera

sirenak hausten du gure ametsa
sirenak haustea da gure ametsa
ez naiz itsasneskez ari
oinazearen deiaz baizik
eta ihes egin nahi nuke ihes

Martuteneko kartzela



Joseba Sarrionandia



Iñaki Pikabea

XIII. U.E.U.: Iruñaren txanda

Nigeria-tik joanda nora joaterik ez

Ninyoles borroka linguistiko-sozialari buruz

Siadeco-ren inkestak emaitza
kezkagarriak

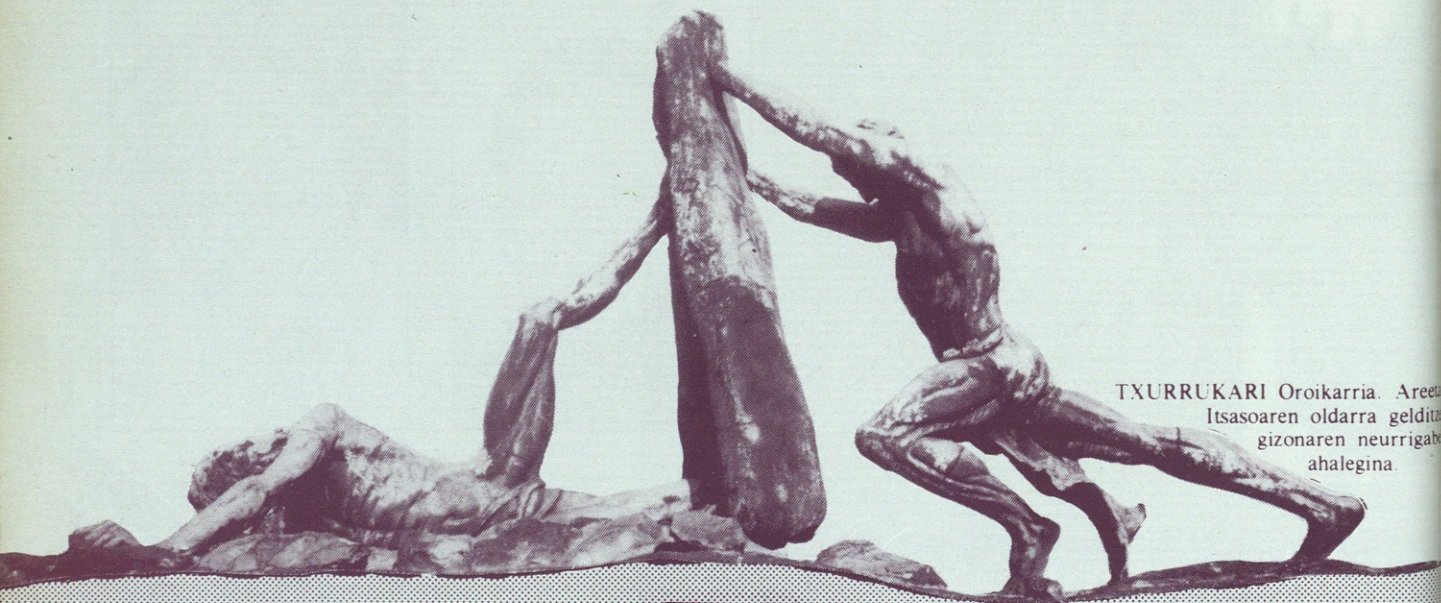
Gure ahalegina Bizkaiaarentzat da.

Gaur, betiko moduan, gure herriaren bilakaerei laguntzeko gagoz.

Gaur, aurrera joteko sasoian, itzaropena oztopoen gainetik jarrita,
zerbitzu eta laguntzarako gure gogorik onena,
berriro eta gehiagotuz sortzen da.

Gaur, eta egunero, Bizkaiko izena ohore eta,
batez ere, konpromisu moduan daraman
Aurrezki Kutxaren lana, indarra eta ilusioak, ez dute huts egingo.

Berari erantzuten jarraituko diogu.



TXURRUKARI Oroikarria. Areetan
Itsasoaren oldarra gelditzen
gizonaren neurrigabe
ahalegina.

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA



CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

Bizkaiko Foru Diputazioak sortu eta bultzatutako Erakundea.

1.068. zenbakia

4.- Aste giroa.

POLITIKA

- 10.- Ttanttaka. Esteban Galar.
- 11.- San Ferminak ekarri zizkigun sorpresak. I. Zubiondo.
- 15.- Mundua ez da borobila. Fanxin.
- 16.- Nigeria: botatzen dutenen trajedia. P. Sastre.
- 17.- Togoko errepresioari buruz.

ERREPORTAIK

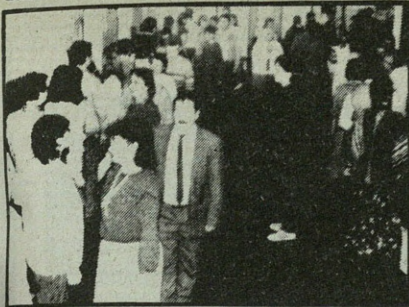
- 18.- Nunquam circumedistime. Martxel Aizpurua.
- 21.- Irakurleak mintzo. ETBko langile batek.
- 22.- Gipuzkoako inkesta soziolinguistikoa. Joxe Mollarri.
- 25.- Mariano Ostolaitzarekin. I. Kamino eta Agus.
- 28.- Egunkari gaelikoa. Txillardegi.

KULTURA

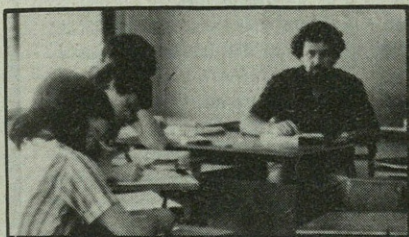
- 31.- Kulturataria.
- 32.- UEU: Iruñako txanda. Prentsa bulegoa.
- 34.- Ninyoles-ekin elkarriketan. Xan Carballa.
- 36.- «Egan», gora antzean? I.K.
- 37.- Mikel Antza: «Gauzak gertatu arazi». Martin Irazgoiti.

ETA BESTE...

- 40.- Jo... adarra.
- 41.- Bertsoak: Poeta poetaren truke. ARGIAko lagunak.
- 42.- Azkena. ARGIAkoak.



Gipuzkoako azterketa soziolinguistikoa-
ren bigarren zatia aurkeztu du Siadecok
Gipuzkoako Diputazioak enkargatuta. Gi-
puzkoan euskara zenbaitetaraino erabiltzen
den da aztertutako gaia. Erantzuna euskara
aste baino askoz ere gutxiago erabiltzen
dela. Alarma gorria pizteko seinale denak
erakusten ditu azterketa honek. Oraingo-
ordea ez zaio inolako instituziori entzun
neurririk hartu behar denik arazoa kon-
pontzeko. Guk Siadecoko Iñaki Larraña-
gak esandakoak jaso ditugu. 22. orrialdean.



Aste honetako kultur sailean Rafael Ni-
moles soziolinguista balentziarrak Xan
Carballa periodista gailegoak gatazka lin-
guistikoei buruzko bere iritzia ematen diz-
kigu (34. orrialdea); UEUren prentsa bule-
goak Iruñako txandari dagokion informa-
zio guztia bildu du gure aldi-karirako
(32. orrialdea); Iñaki Kaminok (36. orrial-
dean) «Egan» aldi-kari zahar-berrituari bu-
ruz zer-edo-zer esaten digu; azkenez eta sail
beratik kanpo baina erlazio zuzenarekin.
Txillardegiren artikulua, 28. orrialdean.
egunkari gaelikoari buruz.



Aspaldi honetan ia-ia lortu genuen
puntualidadearekin ez zaizue iritsiko
aste honetako alea. Agian barkazioak
eskatu beharko genizkizueke, baina ez.
Hona, zer gertatu den: batek aldegin,
preso hestea, momentu honetan geure bi
lankide falta ditugu. Mikel Antza, Josu
Landa. Mikelek adarra ederki jo die,
eta orain adarra Josuri sartu nahi diote.
Honezkero, askatasunaren oihua ez da
Euskal Herrian berehala isiltzekoa.

Makina bat lan pilatzen zaigu. Poli-
ki-poliki, daukagunari bidea emango
digu, baina ez harritu denbora puxka
batetan izan ditzakegun atzerapenekin.
Bestetara gabe, 1069. alea uztailearen
30eko leixarekin kaleratuko dugu (be-
raz, aste batez ez dugu aterako). Gero
gerokoak.

Egun hauetan eskuarteaz darabil-
gun gaiari espazio gutxi dedikatzen
diogu aste honetakoan. Lehen momen-
tuko ziriborroak 10. ean (Ttanttaka),
42. ean (Azkena), 41. ean (Bertsoak) eta
37. ean (Antzerkia) aurki ditzakezu.
Gerora, luzeago aritzeko abagunerik
izango al dugu noski. Merezí du eta.

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Ostaiska
Irastortza, Jon, Josu Landa, Pablo
Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello
Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: «Anaitasuna» taldea.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai.

Allande Sokarros, Itxaro Borda.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre,
Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez,

Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi,
Balere Bakaikoa, Iñaki Camino, En-
bido, Xabier Erro, Xarlot Etxezahar-
rreta, Joxean Gezalaga «Zaldubi»,
«Gure Irratia»koak, Mikel Hiriba-
rren, Tito Irazusta, «Irulegi Irra-
tia»koak, Kaki, Asun Larrañaga, Jo-
setxo Lizartza, Emilio Lopez Adan
«Beltza», Alfontso Martinez, F.J.
Mendiguren, Mikel Nabarro «Tri-
kuharri», Eneko Olasagasti, Xabier
Portugal, Koldo San Julian, Txus
San Migel, Andoni Sarriegi «Murumendi», Joseba Sarrionandia, Mikel
Ubillos.

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Or-
mazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza,
Administrazioa: Jon Barandiaran.
D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA, Virgen del Car-
men, z/g. Ramonaenea-behea, DO-
NOSTIA-20012.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: «Graficas Semi».

Ale bakarra: 110 pezeta/6 libera

Hego Euskal Herrirako ... 4.000 pezeta
Ipar Euskal Herrirako ... 275 libera
Estatu Espainolerako ... 4.000 pezeta
Beste atzeritarako ... 5.500 pezeta
Airez ... 8.300 pezeta

UZTAILA 13 UZTAILA 20

Uztailak 17an ilberri

mareak: (Uztailak 14koak)
gora: 02.35 eta 15.02
behera: 08.41 eta 21.11

eguzkia: (Uztailak 7an)
irten: 06.56
sartu: 21.45

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Iñaki CAMINO



Titulua: Donostia hiria 3.
Ezaugarriak: 550 pta. 91 orrialde.

Argitaletxea: Haranburu Editor S.A.

Hirugarren aldiz ateratzen da Donostiako ipui sariak kaleratzen dituen liburusk. Aurtengoan 83. urteko sariak dakartzan liburuari tokatu zaio. Ez dira sariak bakarrik publikatzen, baita ere beren kaliade nabarmenagatik saririk ez lortu arren argitaratzea merezi dutenak. Sei dira denera ipuiak.

Irabazlea Bernardo Atxaga izan zen, «Gauero aterako nintzateke paseatzeara

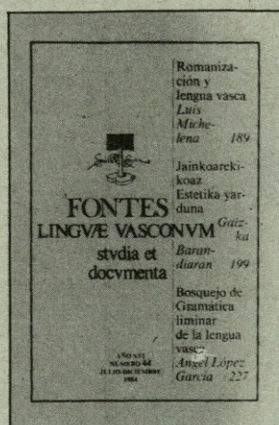
Il» izaki ipuia. Aitona eta Marie iloba gauero ateratzen dira paseatzera. Kent zaldia, Gordon saguzaharra, Frankie oiloa eta beste lagun batzuekin, baina dirua lortu beharrak pikutara bidaliko ditu Mariereen gauero ibilaldiak. Oso ipui ona da, hunkigarria batez ere.

Bigarre saria Jokin Ansoñaren da. «Jeneralak atabala ahaztu» ipuiak lortua. Donostiako Parte Zaharreko pertsonaje erreala bat hautatzen du egileak ipuia girotzeko. Pertsonaje horrek, gizarteak ukatzen dion jaramon eta abegirik eza kontutan hartu gabe, goizeko seiretan atabala jotzea du desiorik handiena. Denborarekin bere horizonteak irekiz doa, atabalarik gisa oso iaioa baita.

Hirugarren saria «Nire eskua zurean», Mariasun Ganboaren ipuiak irabazi zuen. Mutiko gazte batek espatsu dakuski bere amak beste gizon batekin dituen maitasun harremanak. Honen eragina mendiko bordan batera ihes egiten du, han amaren falta uste baino makurragoa zaiola konturatuz.

«Beruneko soldadutxoak kolezionatzen zituen ministroa» Mikel Anzarena da, hurrengo bi ipuiekin akzesita jasoa. Ipui hau ateratzen bere berriki kaleratutako ipui bilduman. Ministro eszentriko batek ahizpa batzu bahu nahi ditu bere jauregi tzar eta misteriotzuan, baina hauetako baten zuhurtziak ahizpen eta beruneko soldadutxo batzuen askapena ekarriko du. «Haria» Iñaki Ugartebururena da, akzesita jasoa hau ere, erotzat dauzkagunak hainbat eta hainbatetan hain ero ez direla esaten digu ipui honek, bertan bakarzale bat Bermioko eroetxera nola daramaten kontatzen zaigu.

«Hilotzek hitz egingo balute» Ignacio Mugicaren da, herri ttiki batera gizatxar arrotz bat iritsi da etxe bila. Etxea nolatan erosi duen inork ez daki, baina astebeatean etxea saldu ziona hil egiten da bat batean eta herrian ikara bizia sortzen du.



Titulua: Fontes Linguae Vasconum. Studia et documenta.

Ezaugarriak: XVI. urtea. 44. zkia. Uztaila-Abendua 84.

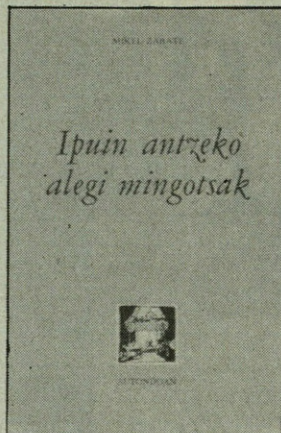
Argitaletxea: Principe de Viana.

Iazko zenbakiaren bigarren liburua da aste honetan dakarzuguna. Aurrekoak lau lan bildu zituen, eta honen hiru. Michelena, Gaizka Barandiaran eta Angel López Garciarenak.

Mitxelenaren lanean euskara eta erromanizazioa tratatzen da. Bisigotuen garaiko une ilunak, kristautasunak euskara zergatik ez zuen suntsitu, erromatarrek lur hauekiko zein interes guti zuten e.a.

Gaizka Barandiaranen lana estetikaren gainean da. Jainkoarekiko estetikaz. Izatea, betierekotasuna eta halako kontuak darabiltza Gaizkak bere lanean.

Hirugarrenik, Angel López Garciak euskararen gramatika liminarraren eskema antzekoa erakusten du. Euskal sintaxi liminarraren eskema hain zuzen. Hizkuntza indoeuropear batzuekin aproba egin eta gero, euskarari aplikatzen dio eskema hori.



Egilea: Mikel Zarate.

Titulua: Ipuin antzeko alegia mingotsak.

Argitaletxea: Sutondoan saila. Labayru ikastegia.

Ezaugarriak: 190 orrialde.

10 bat urte dira Mikel Zaratek ipui bilduma batekin Resurrección Maria Azkue ipui saria jaso zuela. Gero ipui haiek beste batzuekin argitaratu egin zituen. Gaurko hau laugarrena da. Kontutan izan behar da Gero argitaletxean euskara batuz atera zirela ipui hauek «Ipui antzeko» izenpean. Labayrukoek berriz atera nahi izan dute Mikel Zarateren lan famatu hau, berak hasieran idatzi bezala, bizkaieraz.

Aipatzekoa da Mikelen alegietan ohiturazko animaliak ageri baldin badira ere, berrietasun handiko ipuiak dauzkala, tradiziozko alegia egungo arazoei aplikatuz. Alegia hauetan nagusiki aipatzen diren gaiak hiru dira, politika euskara eta baita giza-gaiak ere.

Hizkeraren aldetik hizkera herrikoia eta literatur landua lotzeko zuen doaia aipatzen da beti. Bere esaren bizitasuna. Kirikiñoren eskolako horretan, maiz izan da aitua. Antzerki tekniken saioak ere badira bere ipuietan, dramatizazioarako joera handikoak baitira hauek.

Ez dago esaterik Labayruk euskal literaturari eta bereziki bizkaieraz idatzitakoari dagion mesedea zenbaterainokoa den, gure

idazleak erro errotik eza-
gutzeak dituen hobariak as-
ko dira ta. Gogoratu ere, Jon
Kortazarrek baduela Mikel
Zarateren prosaren gainean
liburu bat argitaratua.

Egilea: Euskaltzaleak baz-
kuna.

Titulua: Eusko Olerkiak.

Poesias vascas. 2. 1931.

Argitaletxea: Hordago.

Ezaugarriak: 700 pta. 182
orrialde.

Joan den astean 1930. ur-
teko liburua aipatzen bage-
nuen, hara aste honetan 31.
urtekoa. Harako hartan,
30.ean Orixek irabazi ba-
zuen, 31.ean berriz Lizardik.
Esan beharrekoa ere 31. ur-
tean jaia Tolosan ospatu ze-
la. Berriz ere Aitzolen hit-
zaldia liburuak.

Lizardiren olerkia «Urte
giroak ene begietan» izene-
koa da. Hurrenik Jakakor-
tajarena' tar Txominen bi
olerki datoz, oilo eta asto
kontuak aitatuz. Ondoren
Zubimendi tar Joseba eta
Lekuona tar Imanolen oler-
ki bana. Lekuonarenak ba-
du antz handia Lauaxetaren
«Mendigoxaliarena» beza-
lako olerki dramatikoekin.
«Martiriaren aita ta ama»
izeneko bat gehiagop badu
Lekuonak.

Gainontzeko olerkien
egileak hauetxe dituzue:
Tapia Perurena tar Alexan-
der, Mujika tar Emiliano,
Koldobika Jauregi, Lora-
mendi, Agirre tar Toma eta
Arrese tar Emeteri.



Egilea: Eusko-Ikaskuntza.

Titulua: Hizkuntza eta Lite-
ratura 4.a. Cuadernos
de seccion.

Ezaugarriak: 682 orrialde.

Aingeru Irigarayen ome-
naldi antzo ageri da Eusko
Ikaskuntzak ateratzen di-
tuen kuaderno mardul ho-
rietako atzena. Halakoetan
ohi denez, pertsona zerren-
da luze batek gorespenezko
artikulu motzak idazten di-
tu. Sail horrek «giza ikuspi-
deak eta omenduaren biziko
oroimenak» du izena. 8 la-
gunek eskaintzen dizkiote
beren oroitzapenezko lu-
mak.

Linguistikari dagokion
sailean 10 dira lanak eta ize-
nak ospe ezin handiagoo-
koak: Yrizar, Mitxelena,
Ondarra, Apezetxea, Etxai-
de, San Martin, Tovar, Ar-
tola, Etxebarria eta Labor-
de. Gaiak ezin denak aitatu,
baina honelakoak dira: Na-
farroako dialektologia, geo-
logia eta siderurgia euska-
ran, esaera zaharrak, «Vas-
cones» eta «Euskera» hitzen
etorkiaz, «ako» eta «eko» at-
zizkien agerraldiez...

Soziolinguistika sailean,
M. Jose Azurmendi, Jose
Angel Irigaray eta Sanchez
Carrioren lan bana. Hego
aldeko eskolotako elebita-
suna hiztegiaren arabera,
hizkuntzaren batasuna eta
bizitasunaz eta soziolinguis-
tika berria eta hizkuntzen
ekologia.

Toponimia eta onomasti-
kan, Yerri ibarreko leku-
izenak, Gatikako antroponi-
mo eta toponimoak, Erron-
kariko toponimiaz, Nafa-
rroako ibarrei buruzko
esaera zaharrak, Iruñerriko
ermiten izen euskaldunak,
Atez ibarreko toponimia eta
Irungo gaztandi zahar bat-
zuren izenak.

Literaturan, Arantzadik
Unamunori bidalitako gu-
tunak, «urda saltzera» na-
far hizkeraz dagoen hau-
rrentzako kantua eta kan-
poko liriken neurketak eus-
kal poesiaren neurrian ize-
neko artikulua.

Historia-Geografia sai-
lean, Iruñeko gudua olerki
barroko inazianoetan, Na-
farroako komarkalizazio
saillapenerako idea batzu,
D. Pedro de Ursua y Ariz-
mendi zaldunaren odol gar-
bitasunaz, eta 1876. urtean
hemendik Costa Ricara ge-
rra karlista zela ta bertsoan

bidalitako gutunaren kopia
ezagunak.

Etnografian, Agamunda-
ko izkutuki izugarriak, sain-
dutegi eta ermitetako herri
medizinarene saioak, Mas-
parrauteko hilerriko gurut-
zei buruzko estudioa, he-
riotza eta bizitza Berroetan,
XVI. mendeko medikuntzaz
zenbait berri eta azkenik
Euskal Herriko luberrien
etnografia eta antropologia
soziokulturala, Ataun-Aia.

erakusketak

DONOSTIA

San Telmo Museoa (I.
Zuloaga plaza): ZUMETA
«papiroak» margoak), uz-
tailaren 10etik hile bukaera
arte.

GAKParen erakusketa
aretoan (Garibai 20-22):
PEDRO MANTEROLA
(pintura), uztailaren 21a ar-
te.

Galeria 16 (Buen Pastor
16): DARIO VILLALBA,
uztailaren 10a arte.

Colchoneria San Bizente
(izen bereko kalean), PIN-
TER (pintura), uztailaren
19a arte.

Etxeberria (Zubieta 20):
CARRILLO (Donostia
gaitzat): uztailaren 9tik 20
bitartean.

Altzerri (Reina Regente
2): JULIO CARO BAROJA
(pintura), uztailaren 16a ar-
te. Behean LUIS ANTO-
NIO ESCOBEDO (argaz-
kiak).

Donostiako Udaletxea-
ren erakusketa aretoan (Al-
derdi Ederrean): GAUR
EGUNGO ESKULAN-
GINTZAREN IV. ERA-
KUSKETA, uztailaren 9tik
14a arte.

Caja Postal (Garibai 34):
ANTZERKIAREN ARTE-
SAUAK, uztailaren 1a arte.

ZARAUTZ

Galeria Zazpi (Nagusia
21): XABIER LOYOLA
(eskultura eta pintura), uz-
tailaren 12a arte.

Zarautz (Zigordia kalea 31):
MIGUEL ZUBIZARRE-
TA (oleoa), uztailak 15-28
bitartean.

ERRETERIA

Gaspar galeria (Santxo
enea 16): LUIS, uztailaren
11tik 31 bitartean.

BILBO

Arte Ederretako Museoa
(Kasilda Iturriza parkea):
GABRIEL CUALLADO
(argazkiak), uztailaren ze-
har.

HONDARRIBIA

Movellan (Zuloaga 2):
RODRIGUEZ CATALAN
(akuarelak), uztailaren 15a
arte.

jazz



Donostian Keith Jarrett

17an hasiko da Donostiako
XX. jazzaldia, eta lehenbizi-
ko egun hauetarako progra-
ma hauxe iragartzen digute:
17an, talde amateurren lehia-
keta, Espainia, Hungria, Por-
tugal eta Dinamarkako jen-
deak parte hartuko duelarik.
Hauxe merke izango da, ge-
rokoak ez bezala, zeren biha-
rramunean "Sun Ra Interga-
lactic Arkestra" k joko bait du,
hamabost bat laguneko talde
dibertitua. Eta aste honi da-
gokionean 19an izango da
beste saio polit bat, zeinena
eta Keith Jarrett-ena, beste bi
lagunekin, Gary Peacock eta
Jack DeJohnette-rekin aritu-
ko dena. Hau baino gehiago
dago jazzaldiaren progra-
man, joan eta bertan ikusiko
duzu.

IV. Dantza Ikastaroak Oiartzunen

Ihardunaldi hauen barruan aste honetan bikote dantza ikastaro bat eta klaket ikastaro bat ere eskainiko dira. Ikastaroak astelehenean hasiko dira eta ostiralean amaitzen. Antolatzaile "Dantza" eta "Iturri-Berri" taldeak dira. Informazio gehiago nahi baduzue, 355733 telefonoari jo.



Gasteizen gusto guztietarako

14tik 17ra ospatuko da Gasteizko IX. jazzaldia. Lau egun beraz, lau egun ondo kargaturik. 14ean Bobby McFerrin ahots bortitzeko gizona eta Herbie Hancock pianojolea, Michael Brecker saxolaria, Ron Carter bajojolea eta Billy Higgins bateriak beren abildadeak erakutsiko dizkigute. Astelehenean, **uztailak 15**, "Benny Carter all Stars" taldea arituko da. Talde honen partaideak hauek dira: Nat Adderley turutaria, Red Norvo bibrafonojolea, Horace Parlan pianojolea, Red Mitchell bajojolea, Ronnie Gardiner bateria eta Benny Carter saxolaria. Azken partaide honek melodia oso ezagunak asmatu zituen, haien artean: 'Navaroneko kañoiak', 'Name of the game' eta 'Ironside'. Jazzemanaldi

honetan ere Joe Pass kitarrajoleak eta Oscar Petersonen pianojoleak parte hartuko dute, zeinak aurreko edizioetan ere egon bait ziren. Asteartean, **uztailak 16**, "Steps Ahead" taldeak bere emanaldia eskainiko digu. Talde honen partaideak hauek dira: Michael Breker saxolaria, Peter Erskine baterijolea, Mike Manieri bibrafonojolea eta tekladojole bat. Hauekin beste bi musikarik parte hartuko dute: Chuck Loeb instrumentista eta Victor Bailey bajojolea. Jazzemanaldi hau Bob James eta bere taldearekin amaituko da. Talde honen partaideak hauek dituzue: Gary King bajojolea, Kirk Whalum saxolaria, Dabe Brown kitarrajolea, Harvey Mason baterijolea, eta Jimmy Maelen perkusionista. Gasteizko Jazzaldi hau asteazkenean, **uztailak 17**, amaituko da gau brasildar batekin, Gal Costa eta Antonio Jobimekin izan ere.

Guzti honen gain Jazzaldi honetan Joe Passek ere kitarako ikastaro bat eskainiko du; Floridako parkean *dixieland* kontzertuak 'Vella dixieland Jazz Band' talde kataldarrak eskainiko dizkigu, eta Gasteizko III. Jazz Mostra, hiru talde gasteiztarrek parte hartuz: "Estacion Lisboa", "Paralelo 111" eta "Bicycle". Jazzaldiaren antolatzaileek, Arabako Talde Ekologistaren laguntzaz, Mendizabalan camping bat eratuko dute.

erakusketak

Jean Senezaten argazki erakusketa

Uztailaren 8an hasitako argazki erakusketa, Baionako Euskal Kultur Zentroan hila-betea amaitu arte jarraituko da. Hilabete honetan baduzue aukera interesgarria argazki politik ikusteko.

ihardunaldiak

Trikilari Gazteen Txapelketa Zaldibarren

Hamaikatik hamabost urtea bitarteko hamalau gaztetxok **hilaren 14**ean Zaldibarko pilotalekuan Euskadiko Trikitilari Gazteen II Txapelketa jokatu duten zazpi bikoteak osatzen dituzte; bat izan ezik, guztiak gipuzkoarrak dira. Herriko Coral elkarteak antolatzen duen txapelketa honetan parte hartuko duten bikoteak hauek dira: Lesakako Laura Apestegia eta Orioko Pello Askonobeitia (13 eta 11 urtekin); Zarautzeko Gurutze Errazkin eta Orioko Aihnoa Kosategi (14 eta 15 urtekin); Andoingo Aitor eta Mikel (15 eta 13 urtekin); Usurbilgo Saizar eta Albisurko Pagadi (14 eta 13 urtekin); Azkoitiko Epelde eta Epelena (13 eta 14 urtekin); Zabala anaiak, azkoitiarrak (15 eta 12 urtekin) eta, azkenik, Azpeitiko Maria Jesus eta Maria Jose (15 eta 13 urtekin). Saio honi arratsaldeko 5'30tan hasiera emango zaio. Bikote bakoitzak lau gai jo

beharko ditu. Bizkaiko trikitixa, porrusalda, Suge Gorria, fandangoa eta arin arin bana.

kirolak

Euskadiko VIII. Toka Txapelketa Oreretan

Uztailaren 13an hasita, bi larunbatetan segidan Euskadiko Toka Txapelketa ospatuko da Oreretan. Txapelketa hau arratsaldeko 4etan hasiko da. Euskadiko Toka Txapelketa hau Oreretako Udaren babespean bi herriko elkarteek antolatu dute, "Alkartasuna" eta "Ondarra" elkarteak. Elkarte hauek Gipuzkoako Toka eta Bolon Federakuntzaren laguntza ere eduki dute.

jaialdia

Udako Euskal Ikastaroko Jaialdiak Lazkaon

Goiherriko Euskal Eskolak bederatzi jaialdi antolatu ditu Lazkaon. XI Udako Euskal Ikastaroa girotzeko. Aste honetan hiru azken ekintzak suertatzen zaizkigu. **Uztailaren 16an**, asteartea, Lazkaoko Kirol Elkarteak antolatuko dituen herri kirolak eta Goiherriko mailako sokatira txapelketa jokatu dira, herriko enparantzan gaueko 9tan. Asteazkenean, **uztailak 17**, "Karabina" antzerkia Bilboko Maskarada taldeak eskainiko du, gaueko 10etan Areria zinematokian. Eta amaitzeko, **uztailaren 18an**, osteguna, Elgoibarko Koxka Taldearen musikaz egingo da dantza gaueko 9etatik goizalderarte.

ihardunaldiak

Uztailen Azpeitian zer?

Azpeitiarrak hor segitzen dute beren uztailleko programekin, eta egun hauetarako ekintza hauek paratu dituzte: **13an**, larunbatez, Kioskoan.

gaueko 10etan, Azpeitiko bandaren konzertoa. **14ean, igandez,** Izarraitz txistulari taldearen goiz ertaina eta ondoren mendizaleek irteera bat egingo dute, mendira seguruaski. Azkenik, hurrengo astearen ostiralerako, **hilak 19,** herriko kioskoan berriz ere, gaueko 10etan beraz ere, Dinamarkako "Vestre Jazzbaerk" taldearen jazz emaldia.

Herriko jaiak



Bizkaian

Zornotzan, **uztailaren 16an**
Arakaldon, **uztailaren 18an**
Barakaldon, **uztailaren 16an**

Markina-Xemoinen, **uztailaren 16an**

Otxandion, **uztailaren 18an**
Plentzian, **uztailaren 16an**
Santurtzin, **uztailaren 16an**

Nafarroan

Larraonan, **uztailaren 13an**

Gipuzkoan

Alegian, **uztailaren 16an**
Antzuolan, **uztailaren 13an**
Pasai San Pedroko Trintxerpe auzoan, **uztailaren 16an**

Arabian

Aiarako Salmantonen, **uztailaren 18an**

Aiarako Zuazan, **uztailaren 18an**

lehiaketak

XI Azkue

Sariketa:

Eleberria, olerkia

eta ikerlana eta

Gazteentzako

Azkue Ipuin eta Bertso Sariketa

Bilbo Aurrezki Kutxak, bere Kultur Ekintzen barruan XI Azkue eta Gazteentzako Azkue Ipuin eta Bertso Sariketa antolatuta ditu. XI Azkue Sariketa honek hiru arlo desberdin hartzen ditu: Eleberria, olerkia eta ikerlana. Lan hauen emanaldi epea 1985eko Urriaren 31an eguerdiko 12tan amaitzen da. Lan hauek Bilbo Aurrezki Kutxak Bilboko Gran Via 23ko 48001 zuzenbideari igorri behar dira. "XI Azkue Sariketa"rako, zein sailerako den adieraziz. Epaia 1985ko abenduan jakineraziko da. Horretarako antolatzaileek egun zehatzakomunikabideen bitartez adieraziko dute.

Lehiaketak hauek beste baldintza hauek bete beharko dituzte: Euskaraz idatziak izatea; izenburu berdinez edo desberdinez, erabakiaren zai dagoen beste lehiaketa edo literatura sariketa batetara aurkeztua ez izatea, bestela, partehartzailea deskalifikaturik geratuko litzateke; idazlanak, lehen-idatziak eta argitaratzeke izatea; gai aldetik libreak; aipatutako baldintza hauek betez gero, idazle bakoitzak idazlan bat zein geiagiago aurkeztu ditzake; eta azken baldintza gisa hauxe, behin idazlan bat aurkeztuz gero, egileak ezin izango du erretiratu, ezta lehiaketari ukorik egin ere.

Eleberri saria 700.000 pe-

zetakoa da, olerkiarena, orde, 400.000koa. Sari hauek zatietan dira eta sariketak saridun gabe gelditu daitezke: horrela gertatuko balitz, saria hurrengo lehiaketakoari gehituko litzaioke. Bestaldetik, eleberriek 125 orrialde gutxienez izan beharko dute, olerkiek berriz 900 lerro. Ikerlanari dagokionez, bere helburua, unibertsitate mailako euskara zientifiko-teknikoari egiten zaizkion ekarpenak saritzea delarik, epaimahaiak ikerlanaren gaia eta trataera kontutan hartuz, hizkuntz ekarpeni begiratu die saria ematerakoan. Diru-saria 400.000 pezetakoa izango da, zatigarria eta saridun gabe gelditu daiteke: horrela gertatuko balitz, bestetan bezela, saria hurrengo lehiaketakoari gehituko litzaioke.

Gazteentzako Sarietako dagoenik, bi maila izango dira: Bat, 13 urte artekoentzat (13 urtekoak barruan direla), eta bestea, 14 eta 17 urtekoentzat (17 urte dituztenak barruan direlarik). Adinaren neurketarako erreferentzi moduan, lanak aurkezteko epearen azken eguna hartuko da, hau da, 1985eko Azaroaren 31.

Epaia noraezkoa izanik, 1986ko urtarrilaren izango da. Lehiaketa honetarako ipuinek eta bertsoek hurrengo baldintzak bete beharko dituzte: euskaraz idatziak izatea; lehen-idatziak eta argitaratzeke izatea; gai aldetik libreak; eta erabakiaren zai dagoen beste lehiaketa batetara aurkeztua ez izatea. Sariak erregaliak izango dira, asti libreak gozatzeko tresnerak. Atal bakoitzak hiru irabazle izango ditu, bi mailetan.

Oñatiko Udalak

Irudi Lehiaketa antolatu

Oñatiko Jaiei egitarauaren azalerako irudi edo pintura bat behar dela eta, Oñatiko udalak lehiaketa bat antolatu du. Partehartzaileek oñatiarrak izan behar dute, gehienez bi obra presentatu ahaliko dute eta lan hauek beste lehiaketetan saritugabeak edo eta bilduma eran nahiz aldizkaritan ez argitaratuak izan beharko dute. Lanetan irudi

soila edota pintura erabili daitezke. Lanak edozein material egin daitezke, kolorearen presentzia baldintza bakarra delarik. Obren neurriak DINA-3koa izan behar du. Lanak "Oñatiko Jaiak 1985" hitzak eraman behar ditu. Aurkezteko epea uztailaren 24tik hasiz, abuztuaren 13an amaituko da. Hiru sari izango dira: irabazlearentzat, 15.000 pezeta; bigarrenarentzat, 10.000 pezeta, eta hirugarrenarentzat, 5.000 pezeta. Lehiaketa hau sariturik gabe gerta daiteke.

Ikastaroak

Udako Argazki

Ikastaroa

Donostian

Uztailaren 8an hasitako Argazki Ikastaroak, zeina Gipuzkoako Argazkilari Elkartek antolatua izan den, hilaite honen 24. eguna arte jarraituko du. Igande honetan argazki makinaz eta objektibo mintzatutako praktikak egingo dituzte ikastaro honen partaideek. Astelehenen, gaia pelikula izango da; asteartean, filtroak eta flashak; asteazkenean konposaketa; ostegunean pelikulen konposaketa; eta hurrengo igandean berriro praktikak. Hirugarren astean, talde bakoitzak positibatz lanak egingo ditu. Egunero, klase bakoitzaren aurretik, gai hauek bideoak pasatzen dira.

Ihardunaldiak

Eskubide

Historikoen

Aktualizazioaz

Ihardunaldiak

Donostian

Gipuzkoako Foru Aldundien laguntzaz eta Donostiako Zuzenbide Fakultateko Zuzendaritzak antolaturik, **uztailaren 15etik 19ra** Eskubide Historikoen Aktualizazioaz Ihardunaldiak ospatu-

ko dira. Antolatzaileek aipatu duten bezala lau gai nagusi tratatuko dira ihardunaldi hauetan. Batetik, euskal lurralde historikoen errejimen foralaren bilakaera aztertuko da. Bigarrenik, Konstituzioa eta Foruen arteko loturak aztertuko dira. Hirugarrenik, 78ko Konstituzioan euskal eskubide historikoek izan zuten tratamendua; eta laugarrenik, Gernikako Estatutoan izan duten tratua. Azken gai honen inguruan bilduko dira ponentzia eta komunikazio gehienak, eratzaileren asmoa ere eskubide horiek gaurkoratu eta izan dezaketen desarroiloa estudiantzea baita.

‘Nere Obra 1985’ Eskulturako III Lantegi Irekia Gasteizen

Uztailaren 1ean hasitako Ihardunaldi hauek, uztailaren 30 arte jarraituko dute. Aurreko edizioetan gertatu den bezala, Gasteizko Udalak aukeratutako hamar eskultorek beren lanak publiko aurrean egiten dituzte. Hauek dira Udalak aukeratutako artistak: Maximo Alda Abajo, Juan Jose Egizabal Diago, Enrique Gamarra Garcia, Jorge Girbau, Juan Carlos Hasler, Javier Hernandez Landazabal, Alberto Ibañez Iratxe, Massimo Lippi, Javier Moreno Martinez, eta Francisco San Miguel Asensio.

III Lantegi honek duen helburu nabarmenena, eskultura atsegina duten artistak toki konkretu batetan biltzea da. harremanetan jar daitezten, beren tendentzia eta joera desberdinak elkarrekin aztertuz. Lantegi honetan parte hartu aurretik eskultoreek bozeto bat egin dute eta Udaleko Epai Mahai batetan aurkeztu. Obra amaitu eta gero Udalak erosteko aukera izango du, 200.000 pezetatan. Gasteizko Udalak boletín bat emango du argitara abuztuan edo irailean obra eta egileen argazkiekin.

Ekintza hauetaz gain, zenbait mahai inguru ere ospatuko da, zeinetan hamar eskultore hauek beren joera eta tendentziak azalduko dituzten.



‘Harri ta Herri 85’ Nazioarteko I Eskultura Simposiuma

Azken alean aipatu genuen bezala, Zarautzeko Munuan uztaila guztian zehar luzatuko da Simposium hau. Euskal Herria, Bulgaria, Rumania eta Hungriako artistek parte hartuko dutela. Aste honetan bi ekintza ditugu nagusi. Astelehenean, uztailak 15, arratsaldeko 8tan, Antoniano Zinemaren, Koldo Jauregi eta

Ivan Ruseven esku hitzaldia eta diapositiben azalpena. Bi eskultore hauek Simposiumean parte hartzen dute. Asteazkenean, uztailak 17, arratsaldeko 8tan ere, Antoniano Zinemaren mahai ingurua Simposiumean parte hartzen duten eskultoreak partaide izango direlarik.

‘Antzerkia Euskal Herrian’ Maulen

Azken alean aipatu genuen bezala, Maulen ospatzen ari den eta Mauleko herriak, ‘Uhaizta’ kultur etxeak eta ‘Euskal Herriko Kultur Etxeak’ antolatu dituzten Antzerki Ihardunaldiak uztailaren 13an, larunbatez, amaituko dira. Egun honetan Bilbo

eta Larrabetzuko “Karraka” eta “Kukubiltxo” taldeak Mauleko karriketan zehar ibiliko dira animazioa sortzen. Emanaldi hauek arratsaldeko bostetatik sei terdiak arte, eta gaueko bederatzi terdietatik hamaikak arte izango dira.

kantaldiak

OSKORRI

Luze samar joko dizu ikusi nahi baduzu, baina igual handik zabilta eta aprobetxa: gu enteratu garenez behinik-behin, talde honek Bartzelonara egin behar du jira antzeko zerbait. **hilaren 16tik 21era** bitartean.

TXOMIN ARTOLA

Kantari honi ez omen zitzaion halako leku jendetsurik sobera gustatzen, baina aspaldi honetan gauzak bestelakatu zaizkio, hor dugu behintzat Sestaon iragarrita **hilaren 20rako**, arratsaldeko 8tan betiko lekuan (leku hau zein den guk ez dakigu).

NAHIKO

‘Nahiko’, Zaramillon. Hetan, **uztailaren 20an**, dio gure erredakziora iritsi den paper galdu batek.

TXANBELA

Uztailaren 19an talde folk honek Lizarran joko du, gauean: ez da leku txarra, ez, ez musika txarra ere, joan eta frogatuko duzu.

jataldia

Trintxerpen makailu afaria

Trintxerpeko pilotaleku berrian **hilaren 13an** ospatuko den makailu afarirako baliatuko oraindik sarrerarik biltzea. Afari herrikoi hau Karmengo jaietan egiten urterik urte, eta herriko senar-emazteek goxo eta umoretsu biltzeko abagune ederra izaten dute. Ikusi bestela menua: langostinoak, makailua, oilasko entsaladarekin, txanpaina, postrea, kafea, likoreak eta puruak (puruak gizonetakoentzat, iragartzen dute, emakumetakoentzat zigarrilo errubioak). Gainerantzean orkesta ere egongo dira. Aupa gazteak!

aste honetako filmea

Martin GOIKOETXEA

Arimaren ispilu?

Filmea: Mask (Máscara). **Zuzendaria:** Peter Bodganovich. **Gidoia:** Anna Hamilton. **Argazkia:** Laszlo Kovacs. **Musika:** Bob Seger. **Aktoreak:** Cher, Sam Elliot eta Eric Stoltz.

«El hombre elefante» geneukan erreferentzia bezala zinean sartu ginenean. Gai-sotasun batengatik aurpegi-ko hezurak gehiegi garatuta, mutur erabat deformatua daukan gazte baten historia kontatuko zigutela uste genuen.

Eta horixe da filme hone-tan kontatzen zaiguna.

Harritu gaituena ordea ze ikuspuntutik kontatua da-goan da. Ez da inolaz ere sensibileria merke batetan erortzen nahiz eta gaiak horretara irristatzeko arriskua izan une oro.

Horretan erori gabe hu-manidadez betetako zinta bat egin digu Bodgano-vich-ek. Itxura hainbat ba-loratzen den gizarte batetan munuduko pertsonarik itsu-siena barrendik zein ederra izan daitekeen erakusten di-gu. Hori bai, Rocky-k (hala izena du mutur itsusi ho-rrek) jasaten duen gaisota-suna bezain arraroa da ha-lako ama bat eta halako koadrila bat aurkitzea mun-du honetan.

Horretan datza ordea zi-nemaren tranpa eta magia: fikzioa diren egoera batzu-rekin errealtate eta senti-mendurik bortitzenak ager-tu ahal izatean.

Esan daiteke bere amak eta koadrilak atera dutela Rocky aurrera. Laguntasun eta tribu giro bat somatzen da motorista-rokero «Angeles del Infierno» horien ar-tean.

Giro horretatik kanpo ezinezkoa litzaioke inolaz ere aurrera ateratzea. Gauza berbera gertatzen zaio Roc-ky-k maiteko duen neska-tarekin ere. Neska itsu be-tekina maitemintzen da. Bere azala ikusi ezin duen neska batekin baina bere barrena



beste inorena baino ederra-go aurkitu duen batekin.

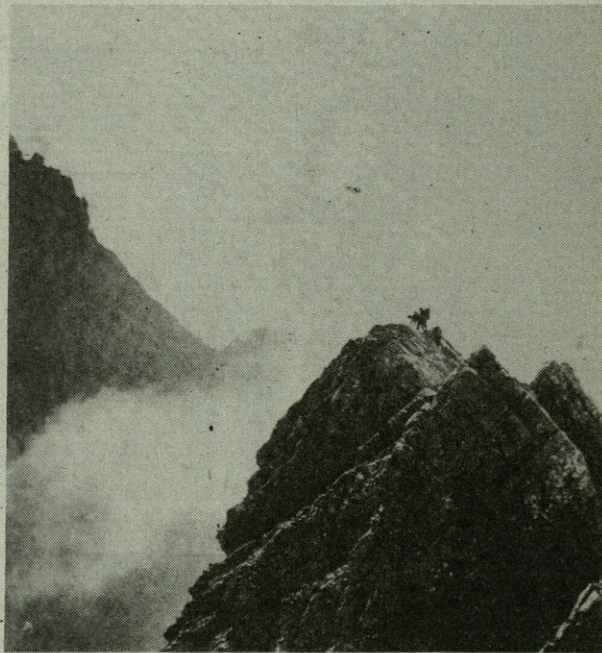
Neskatxaren gurasoek ordea hesi bat jarriko dute maitasun horren tartean Rocky ikusi orduko. Rocky-ren aurpegia besterik ez du-te ikusi. Gehienetan gertatzen dena alegia.

Aktoreen aldetik, nola ez, Cher-en papera gorai patu-ko genuke beste guzien gai-netik. Cannes-en sari bat eman zioten Cher-i filme honetan Rusty Dennis-en papera egiteagatik filme ho-netan. Bera da ama eta dena ematen du filme honetan.

Bestalde ezin utziko dugu aipatu gabe ikusi dugun bertsioa ez dela Bodgano-vich-ek hasieran egindakoa produktorak ateratakoa baizik. Epaiketa bat ere izango da hori dela eta. Bodganovich-ek dioenez zortzi minutu moztu dituzte originaletik. Eta beste gauza bat: Bodganovich oso hase-rre zegoen Bob Seger-en lau kanta sartu dizkiotelako Bruce Springsteen-en beste hainbeste kenduta.

Dena dela ikus dezazuen gomendatzen dizuegu.

mendi ibilaldiak



uztailaren 21erako

Añamendi (Bidarra-Baiona): Le Visaurin tf.377134

Artibai (Markina): 20-21ean. Mallo de Atxerito-ra (2.358 m.). Zuriza-n.

Besaide (Arrasate): Bidaniako portua-Pagoeta-Orio.

Sestao Alpino Club: familiaren eskurtsioa antolatu du talde honek egun honetarako.

Aitzarte (Egia): Belate-Suriain-Eugi.

Gasteiz: bi egunetarako Zuriza-ko haranera irte-naldia egingo dute. Petretxema-ra igoz. Tf.250354

Mendikari (Hazparne): 20-21ean. Ansabereka aintzira, Larailleko kaskoa. Larunbatean 4etan aterako da, gaua dendetan iragaiteko. Hilaren 18a baino lehen eman izenak Eihar-tean.

Ibilaldia Pirineotan uztailaren 17tik 31ra:

Hondarribia - Lesaka - Zugarramurdi - Elizondo - Baigorri - Auritz - Lakabe - Garalda - Irati - Otsagi - Larraine - Sta.-Grazi - Belagoa. Antolatzaileak: komite ekologistak, mendi taldeak, eta abar.



Burua tente

Garbia izan zen Iñaki Pikabea eta Joseba Sarri-
nandiaren ihesa, ongi prestatua. Eta kito, hemen ez
bait dugu apologiari eginen.

Alboko mahaian falta dugun Mikel Antzaz ere ez
gara sobera mintzatu. Polizia espainiarrak eman di-
tuen xehetasunak hor daude eta ez gara gu horiek
komentatzen hasiko, euskaldunok zerbait ongi ikasi
badugu behar den garaian isiltzeko ohitura da eta.
Mikel Antzaren berrien zain gaude, ondo dagoela
jakiteko irrikaz, eta astekari honetan utzi duen zulo
haundia nola bete pentsatzen urduri. ARGIAN la-
nean (eta gehienetan ohore haundirik gabeko behar-
retan) jo eta ke ikusi dugunok ongi dakigu zenbat
eskaini dion euskal kulturari eta aurrerantzean ere
fruitu galantik emango duela.

Josu Landa aldiz espetxera eraman digute. Pika-
bea eta Sarriren ihesiarekin zerikusirik ez zuela bai
poliziaren eta bai epailearen aurrean argi eta garbi

deklaratu zuen, eta poliziak berak aitortu die gal-
dezka joan zaizkienei bazekitela Josuk eskuak garbi
zituela. Lege Antiterrorista ordean ez da justiziaren
funtzionamendua hobetzeko eginga, eta beste asko
azpian harrapatu dituen bezala (Iruñeko AEKkoak
oraintxe dira atereak hilabete espetxean emanda)
oraingoan ARGIAko lankide bat harrapatu du.

Delituak? Gartzelan dagoen poeta baten editore
izatea, euskal literaturak duen gizonik haundieneta-
ko bat espetxean bisitatzea, polizia espainiarrak bi
presoren ihesiaren antolatzailetzat jotzen duenaren
adiskide izatea.

Zer axola dio Josu bera poliziaren komisaldegira
agertzeak, frogarik ez egoteak, errugabe dela begien
bistakoa izateak? Juezak eskuak garbitu nahi izan
ditu, badakizu, euskaldun bat errugabe denik ezin
da sekula oso ziur jakin. Norbaitek behar zuen pa-
gatu gainera, egun batzuek itzalean pasatuz bederen.

Ongi. Lortu dute. Egia da haundiagoak ere lortzen
dituztela. Baina arrazoina geuk dugu eta Herri ho-
netakoak geu gara. Burua tente darama Josu Lan-
dak, eta uruduri dabilzanak ondoko marroiak dira.

HAMAIIKA

SOSPRESA

EKARRI DIGU

SAN FERMINEN

Aktualitateak hegala baditu zangoetan, Euskal Herriko berriak batak besteari lekua kendu ezinean pilatzen dira. Madrilen gobernu aldaketa harrigarri bat interpretatzen ari ziren bitartean, abertzaleen arteko redada ikaragarriak justifikatzeko ETaren organigraman «laguntzaile» kategorian asmatzen zuten bitartean, Ebroz honuzkaldetik kezkatu eta urduri erreparatzen zion jendeak espetxe batean eta preso politikoen artean gertatutako lehen suizidioari. Eta juxtu egun gutxiren buruan bi presoren ihesak panorama erabat aldatzen zuen.



Madrilgo gobernu aldaketa eta Bizkaian ETako liberatu baten dezentzioa ziren San Fermin aurreko berriak. Gobernu aldaketarena batik bat, oso jende gutxi espero zezakeen zirrikitutik lehertu zelako.

Juxtu astekariak kaleratzeko epean ezagutarazten zuen Felipe Gonzalezek bere erabakia, eta zeuden kalkulu guztiak apurtu zituen. Hain zuzen, ordura arte Boyer jotzen zuen mundu guztiak irabazle krisian. Joan den

udaran izan ziren gobernu aldaketa zetorrenaren zurrumurruak, eta ordutik gobernuaren erabaki guztiak Boyer-en eritzietara makurtu ziren banan bana. Logikoa zen, beraz, Ekonomi saileko super-ministrariak gobernu berrian indarturik atera behar zuela pentsatzea.

Kalkulo guztien kontra, Boyer kalera

Apostu egin beharra zeukan Madrilgo prentsak, asterokoak batik bat, eta gobernu aldaketan Boyer indartua aterako zela kalkulatu zuten. «El cambio de ministros refuerza el poder de Boyer» titulatu zuen bere kronika «Tiempo» astekariak, eta «Cambio 16»ek berriz «La gerra de Boyer» jartzen zuen berearen izenburuan.

«Miguel Boyer, de nuevo, parece haberse salido con la suya. El reajuste ministerial ha servido para reforzar sus tesis, a pesar de las presiones de Nicolas Redondo y la desconfianza de Alfonso Guerra. Felipe Gonzalez ha puesto fin a los problemas que atenazaban al primer Gobierno socialista». Beti ere kazetari informatuaren sona duen Agustin Valladolid-ek hola ekiten zion bere kronikari.

Gero ordea Boyer-ek berak eman du sorpresa. Bere egoera pertsonala argudiatu zuen Felipe Gonzalezek Miguel Boyerren dimisioa esplikatzen, eta egunkariren batek aditzera eman zuen gaua lagun batzuen etxean pasa ote zuen. Alegia, ministrariak presidenteari agertu omen zion nekearen eta ezin ahoantatuaren gainetik, bere etxean ere prolemak ote zituen agertu nahi zen.

Ondorengo egunetan eman den esplikazioak zentzu haundiagoa duela dirudi. Gobernuaren politika ekonomikoak sortu dituen ezinegonen aurrean agintzeko askatasun haundiago eskatu zuela Boyerrek, eta alde horretatik Felipe Gonzalezek eta onartu ezin zuen botere maila bat nahi zuela.

Solchaga ez da bigunagoa izango

Horrela, eta sozialistek agintean beren ekuadorra iragan dutenean, au-



pazio guztia ahuldua eta eskuina berriz zer egin ez dakiela. Baina kontraesana hor zegoen. Batzuek Boyerren burua eskatzen eta Boyer bera alde guztietatik eraso. Felipe Gonzalezengandik indar haundiago eta nabarmenagoa lortu nahian. Azkenean: Boyer kalera baina sustraian bere politika ekonomikoan tinko jarraituko du Solchaga ministrari berriak (industri birmoldaketa guztia burutu duena bera da, hain zuzen), jubilazio edo pentsioen legean ez da aldaketa haundirik izan baina Nicolas Redondok legea alderdiarekin negoziatuko du, eta ia urtebeteren buruan diren hauteskundeetarako irudi garbiketa bati ekin nahiko zaio.

OTANena bideratzeko Fernandez Ordoñez

Beste aldaketa nagusia Fernando Moran gobernutik ateratzea izan da. Bere ministraritzaren hasiera hain gaizki hasi ondoren, mila txiste egin bait zen beren kontura, eritzi publikoaren aurrean ohorez igoz joan da. Eta hainbeste urtez espainol guztiek mirari ia erdietsiezin bezala amestu zuten EEEn sartzea zehaztu duena bera izan da. Kontra egin zaion karpainaren gainera ateratzeko kultura eta trebetasun nahiko duen politikoa dela erakutsi du Fernando Moraneke.

Bota egin dute gobernutik ordea, eta bere ordeiz Fernandez Ordoñez jarri du Felipe Gonzalezek. Zenbait komentario merezi du aldaketa horrek. Batetik OTANen afera azaltzen zaigu. EEEn sartzeko lanak bukatu ondoren, sozialisten bigarren puntu nagusietako bat behin eta betirako lurperatzea egokitzen zaio gobernu honi: OTANetik ateratzearena alegia.

Fernando Moran, garai batean Tierno Galvan alkate madrildarraren PSP alderdian ibilia, PSOEko ezkerrean kokatzen da eta nahiz eta Estatu Espainola OTANetik ateratzea eskatzeraino iritsiko ez litzatekeen arren bere egitura militarrean sartzeko orduan kontrarioa izango omen zen. Disidenteegia ere ez da izango Moran, azkenean dena kontzientzi arazo batera mugatu duenean: ez naiz ni izango OTANean erabat sartzeko lana hartuko duena baina oztoporik ere ez dut jarriko. Horra sozialismoaren ezker joera deskafeinatua.

rreko hauteskundeetatik hurrengoetarainoko tartean etxe konponketa batera behartuak zeuden. Ez da ahaztu behar lehenengo eta behin PSOE gobernura eraman zuen egitarauaren puntu sendoen 800.000 lanpostu berriak kreetzearena zela, eta hori betetzeko ordeiz atzera egitearen errudun mundu guztiak Miguel Boyer ministraria jotzen duela.

Boyer botatzeko arrazoinik ez zegoen, alderantziz baizik, bera bait zen itxura guztien arauera Felipe Gonzalezen politika ekonomikoaren giltzarria. Baina erasoak ere alde guztietatik zetozkion, batez ere bere filiala den UGT sindikatutik, birmoldaketa oso gogor baten ondoren jubilazio politi-

kan onartezinezko mozketak batzuk ezarri nahi izan dituelako.

Izugarri desgastatu da Boyerren irudia azken hilabeteotan, eta zer esanik ez Estatu mailan Comisiones Obreras-ek eta Hego Euskal Herri mailan sindikatu guztiek antolatutako greba orokor izugarri haren ondotik. Grebari indarra kentzen eta arazoa pikete antidemokratiko batzuetan zentratzen prentsa guztiak lan haundiak egin dituen arren, sozialistek ekonomia mailan egindako aukerak erantzun oso zabala izan dutela mundu guztiak onartu du.

Ez dirudi Felipe Gonzalezen politika ekonomikoak alternatiba haundirik duenik, PSOEtik ezkererako es-



Boyerren dimisioaren kontrapisu ere egin du Moranen bidaltzeak, eta Fernandez Ordoñezi gobernuan sartzea posibilitatu dio. Francoren administrazioan indar haundiko gizon izatera iritsi zen, Instituto Nacional de Industria delakoaren lehendakari. Oposizio «epelean» sarturik, UCDn bukatu zuen ministrari, eta orain Banco Exterior-aren lehendakari zen. Bere anaia bat Boyerren laguntzaile bat delarik, pentsatzekoa da kanpo arazoak haina ekonomia ere kontrolatu-ko duela.

HBren isolamendua eta EEren azken mogimendua

Gobernu aldaketei adi egon beharra dago noski, baina astebate pasa baino lehen benetan erabaki gogorretan agintzen duena ez dela aldatu nabaritu ahal izan da: Reaganek adierazi duenean Libia, Iran, Nicaragua eta Cubako gobernuak terrorista kontsideratzen dituela, berehala bota du atzera Felipe Gonzalezek ondorengo asteotan Cuba bisitatzeko erabakia.

Gauza horiek ordea geopolitikaren mailan mogitzen dira eta, eta gure artean maila apalago bat erakusten dutenak ere beren garrantzia berezi bat

badute. Horrela, gertakizun sonatuen artetik ezkutu samarrean pasatu den «Ley de Régimen Local» bere fruituak ematen hasia da eta aurrenetakoa udalen birmoldaketa.

Euskal Herriari dagokionez, udalen birmoldaketa Herri Batasuna isolatzeko aprobetxatu nahi luke PSOEk. Luzarora euskal arazoa deitu denaren konponketa negoziaketa batetik pasatzen dela garbi dagoenez, ez Madrildo parlamentuan, ez Gasteizkoan, ez Iruñekoan eta ez diputazioetan parte hartzen ez duen HB udalen gobernu batzordeetatik boteaz tuerkak gehiago estutu nahiko litzaizkioke.

Maniobra horretarako ordea PNVren laguntza behar zen, eta hau ez da ausartu erabat. Herri batzuetan (Tolosan adibidez) aurrera atera bada, beste askotan gauzek lehenean segitzen dute. Baina argi dago hurrengo hauteskundeen ondoren zehaztuko direla lege honen ondorioak.

Estatutoaren segimendu bat egiteko tratua sinatu dute bitartean PNV eta EEk. Tratu harrigarri samarra, bere zehaztasun faltagatik. Ez dago konprometzu konkreturik, baina PNVri zabaltasun irudian kalterik ez dio egiten eta EEri berriz azkenaldi honetan falta zaion protagonismo pittin bat ematen dio.

Parisko enbaxada espainolean protokolo barrokoa

Egunotan telebistaren informazio atal gehienak bete dituen Espainiako errege-erreginek Parisa egindako bidaia izan da, aspaldian ikusi gabeko luxu eta dotoreziaz betetako bidaia bat. Estatu Espainola EEEn sartzeko orduan betidanik etsai nagusi ikusi den Frantziaren eta Madrilaren arteko pakea sinatzen zela zirudien Mitтерrand presidentea izugarritzko ponpa eta nabarmenkerien artean Espainiako enbaxadan sartzen zenean.

Frantziako Estatuan Espainolari irudia garbitzeko operazioak aurrera segitzen du, eta ezkerretik eskuinera mundu guztiak prestatzen da Juan Carlosen merituak txalotu eta xarmaz betetako elkarrizketak eskaintzera. Protokolo haundiko ibilera horietan arazo zehatz gutxi ikusten direla gauza jakina da, baina horien aurretik eta atzetik mila negoziaketa izan ohi da. Euskaldunon aferak ere aspalditik ari dira bien artean erabiltzen, errefuxiatu hegotarren egoera batez ere.

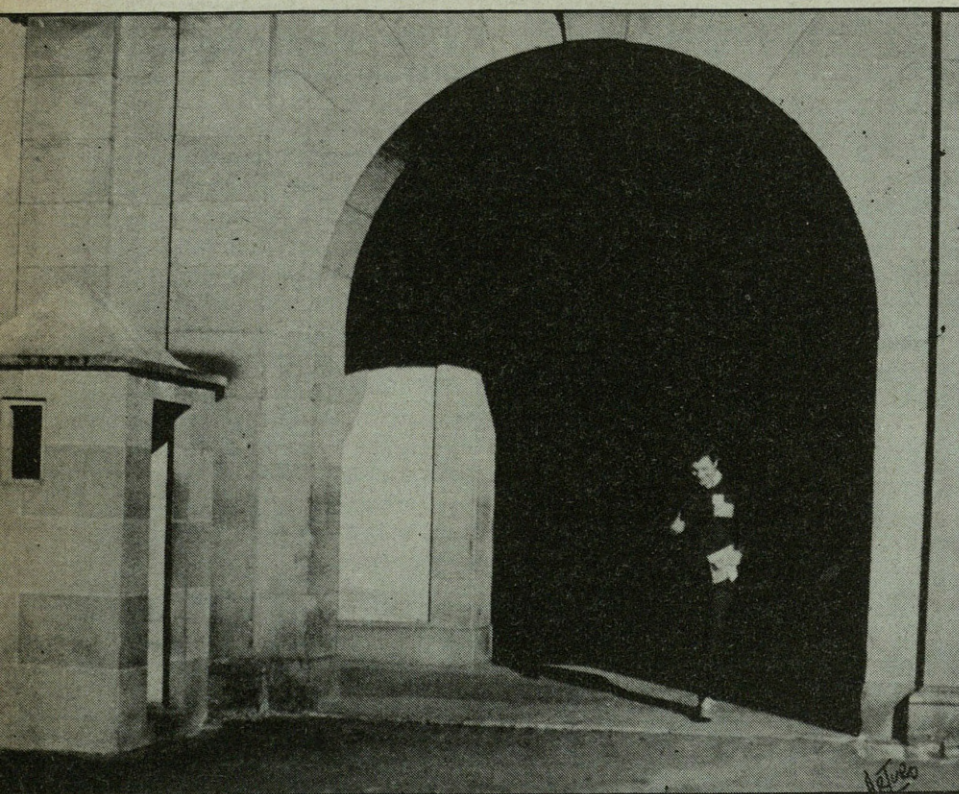
Hala ere, eta kolaborazioak kolaborazio, ETaren ekintzek hotsa ateratzen jarraitzen dute, eta Estatuari tentsioak sortzen dizkiote bere barruan, azken aste honetako atentatuak erakutsi duten bezala, Mediterraneo-ko kanpainak ere segitzen duen bitartean.

Hala ere istant batez notiziarik haundiena Donostiako Martutenetik bi presok egin duten ihesa izan da, eta ARGIAko irakurleei gehientsuena interesatzen zitzaiena ere bai, gure erredazioan hartu ditugun dei ugariak lekuko.

San Fermin ke todo lo be los bendecira

Hiru ordu pasa ziren Martuteneko arduradunak San Fermin egunean bi preso gutxiago zituztela konturatu ziren arte. Eguerdiz Imanol kantariak saio bat egin zuen eta azken hilabeteotan izan diren beste hainbatetan bezala ezer nabarmenik ez zen gertatua. Nabarmena bazkalondoko errekuentoan suertatu zen: Iñaki Pikabea eta Joseba Sarriandia falta ziren.

Igandea izaki, eta operazioa oso on-



gi antolatua egoteagatik ere bat, kosta egin zitzaion poliziari ihesi ekintzaren haria nondik joan zitekeenaz konturatzeara. Igande gauean susmoak Imanolen eta kantaldiaren ardura teknikoan eraman zutenen gain zentratzen baziren, astelehenean gure lankide Mikel Antzaren izena hasten zen entzuten alde guztietatik. Bilbon alokatutako furgoneta bat zegoen tartean, baffle haundi samar batzuk (kantaldietan baffle txikirik erabiltzen al da bada?)... eta inondik azaltzen ez zen mutil bat, Joseba Sarrionandia maiz samar bisitatua zuena.

Bakalorduan bere gurasoen etxera polizia agertu zelako, Josu Landak komisaldegira agertzea erabaki zuen. Elkarrekin ginen bazkaritan ARGIA honen erredazioko ia guztiok, eta Mikel Antzaren inguruan polizia eta prentsa aipatzen hasitakoak ikutu ziren, artean zehaztasun gutxi zuen egoera bat ulertu nahiz.

Berriro ARGIA, eta bere etxean hartutako bisitaren aurrean, komisaldegira bideratu zen Josu, jakinik Lege Antiterrorista ezarriko zitzaioela, eta nolako egunak eta tratuak hartzeko zegoen. Baina ihesarekin zer ikusirik ez zuela eta hori erakusteko biderik laburrena bertara presentatzea juzgatu zuen.

Intxaur azalaren zirrikitutik kantari ihes

Joseba Sarrionandiarekin askotan ziren egonak Martutenen Josu eta Mikel, durangotarra prestatzen ari zen itzulpenez, Fernando Pessoa portugesearen «O marinheiro» antzerkilanari egin dion itzulpenaz, literaturaz... hitzeginez. Martutenen ezagutu zuten Joseba, eta zuzendariak nahi haina bisita egiteko oztoporik jartzen ez zuenez askotan joan zitzaizkion. Erredaktore hau ere izana zen Pakito Lujanbiori elkarrizketa bat egiten, eta Josebarekin egoteko aukera izan genuen. Josebak ezin konta ahala bisita izan du, eta elkarrizketak ere ugari egin zizkioten.

Orduan normaltzat jotzen zena ordea, ihesaren ondotik kolaborazio posibletzat ikusi du juezak, eta ez bere deklarazioetatik eta ezta poliziak agertu zitzakeen frogetatik ere (ez bait du froga bakar bat erakutsi) inongo harremanik ikusten ez zen arren, auzia epaitzeko bere ezintasuna agertu du eta Audiencia Nacionala den auzitegi politikora bidali arazoa.

Mikeletaz berriz ez da inongo berririk izan erredazio honetan. Poliziaren ustez bera da ihesaren arduradun na-

gusia, eta Pikabea eta Sarriarekin alde egin du.

Xehetasun guzti horiek dena dela, eta prentsak, askotan batere hitzak neurtu gabe (Josu Landak Alcalará joatea eskatu duela esan dutenean bezala), esan dituen guztiak bost axola zitzaizkion igande ilunabarrean gure herrietako jendeari, eta kaleetan poza nabari zen azken urteotako ihesirik garbi eta dotoreena suertatua zelako. Durangoko kaleetan pankartak eta guzti jarri ziren Joseba Sarrionandiaren ihesa ospatzeko.

Josu Landa irten zain eta Mikel Antzaren berrien esperoan

Lege Antiterrorista aspalditik da aktualitate Euskal Herrian, eta urduritasunez inondik borobiltzerik lortzen ez dugun kronika txar honetan ezin dugu besterik egin geure artean nozitu dugunean ematen digun mina agertzeaz besterik. Lege Antiterrorista ez dago egin borroka armatua egiten dutenak harrapatzeko bakarrik, antiterrorismoa den marko orokorrean laguntzeko tresna bat da. Horrela, Joseba eta Pikabea bezalako terroristen lagun izateko gogoia beste guztioi kentzea helburu inportante bat da Madrilentzako. Era berean. Estatuak ez du bakarrik indarra eta efikazia eduki behar, efikaz dela itxura ere eman behar du. Azken aldi honetan Iruñeko AEKko detenituekin ere ikusia genuen hori, fiskalaren errekurtsioz espetxera eraman eta hilabete baten buruan askatu behar izan dituztelarik.

Fuga honen kasuan, ihesi dotoregia izan da eskuak tolestaturik polizia erreparaka gelditu dadin. Juezak ere ez du busti nahi izan, bera afera hau epaitzeko gai ez dela deklaratu du eta Audiencia Nacionalaren esku utzi lana. Betikoa: justiziak bere funtzionaketa normala galtzen du euskaldunon kasuan eta auzitegi berezi bati burutik pasa arte zain egon behar itzalean.

Kolpe haundia da Josu Landarentzako, eta kolpe haundia ARGIArentzako ere. Baina muturrekoari neurria hartu, haserreak irentsi eta lanean ari eta gogorrigo jarraitu beste biderik ez da. Mikel Antzak kronika mamitsua go bat igorriko digunaren esperantzatan ixten ditugu lerro oker eta ahul hauek.

Iñaki ZUBIONDO



Zergatik sobietarrek Siriari kobertura aereoak ukatu diote?

Albiste berriak prentsaratuta da: Sobietar Batasunak Siriari bere kobertura aereoak erretiratu dio; partikularzki, Samir Baram misilak eta oso herri gutxitan eta oso baldintza berezitan daukan hainbat ekipamendu elektronikoa.

Siria azkeneko urte hauetan sobietarrek ekialde erdian izan duten aliaturik onenetarikoa izan delako, erabakiak harritu egin gaitu. Harritu eta pentsatu arazi ere: zer del eta...? Batez ere kontutan izanik, SESB ez dela bere hartu-eman estratejikoetan arin-arin ibiltzen diren horietakoa, beraz edozein urrats ondo hausnartu eta gero ematen duela.

Egiptoko Sadat-ek eta Somaliako Siad Barre-k militar sobietarrak (20.000 eta 5.000 zeuden, respektiboki) beren herrietatik kanpora bidali zituztenez geroztik, eta azken bost urtetan batipat, Hafez el-Assad-ek geroz eta laguntza handiagoa jaso du Kremlin-etik. Israelen aurrean, sobietarren jarrera siriarrenarekin identifikatzera iritsi gara.

Eta orain?

Nonbait palestindarrak ez dira zerikusi gabeak: izan ere 1983tik hona Arafat-en aldekoek eta aurkakoez (oposizioa sinplifikatuz) izan dituzten liskarretan (zeinetan jakina denez Siria Arafat-en aurkakoen lagun-oinarri izan bait da), Mosku neutral mantentzen saiatu da. Hori problema bat da, segidan ber-helduko duguna.

Beste bat da Siriak joan den urtetik hona mendealdeari buruz eman duen deigarritzko aldaketa. Libiak egiten duen bezala Estatu Batuak «terrorismo internazionalaren zulo»tzat salatzen isiltasun harrigarri batetara iragan da. Antza denez, sobietarrek bazuten aspalditxoan susmo txarrik honetaz.

Beste bat: Siriak, Teheran-en influentziazko laguna, ez du Iran-Irak gerratea arindu edo konpontzekotan sobietarrek emaniko aholkurik segitu nahi izan: gerrate hori Washington eta Tel Aviv-i baizik ez zaielarik interesatzen.

Aldi berean ikusten dugu SESB Egipto, Jordania eta Kuwait-ekin hobeto moldatzen dela lehen baino.

Eta, berriz ere, palestindarrak, Siriak bultzatuta txiitek Sabra, Chatila eta Bordj el-Barajneh-ko kanpamentuak atakatzeko dituenean, Mosku-gandik hurbilenik dabilzan talde palestindarrek (FDPLP, FPLP, PCP) defentsa lanean Arafat-zaleekin bat egiten dute. Beharbada honek azkartzen du sobietarren erabakia.

Nolanahi ere, honek ez du esan nahi Damasko eta Mosku-ren arteko hartu-emanak laster bukatzeko daudenik. Oraindik elkarren beharra daukate. Baina ematen duenez Siriak oso berandu gabe batera edo bestera definitu beharko du, eta bere erabakiak (praktikak erakutsiko diguna) ondorio inportanteak ekar ditzake.

Erresistentziaren «terroristak» telebista frantsesean

PCK Manouchian sakrifikatu al zuen?

Historiak ere baditu bere arantzak...

Paris, 1941...

Erresistentzia nola-hala antolatzen ari da. Batzu isilago dabilta, de Gaulle-ren aginduetara. Beste batzu ez dira geldirik egoteak: FTP (*Francs-tireurs proletaires*) eta MOI (*Main d'Oeuvre Immigrée*) nabarmentzen dira. Komunista gazteak, atzerriko borrokalariak...

Terroristes a la retraite («Terrorista jubilatuak») filma erakutsi dute orain Frantziako bigarren telebista katean. Frantziako PCK ez zuen nahi erakutsi zedin, filma horrek Historia faltsutzen omen duela. Horretaz nolabaiteko polemika izan da Bidasoaz iparraldera.

Filma argigarria da. Erresistentziaren protagonistek hitz egiten dute. Ekintzak nola egiten zituzten kontatzen dute, bonbak nola fabrikatzen eta erabiltzen zituzten, txakurrak nola hiltzen zituzten.

Gehienak juduak ziren, poloniarak eta beste nazionalitateetakoak: frantses ez ziren beste asko ere bai; frantsesak gutxi izan ziren, gonbaratze batetan, eta gazte-gazteak. Filma ondoko debatean batek esan duenez, inmigranterik gehieneko eskualdeetan gertatu da erresistentziarik sendoa. Jende bulartsua, gaur ere: «beharko balitz berriz ere armak hartuko» lituzkeena.

Historiak oihal berare-

kin estali ditu frantsesen kolaborazionismoa eta atzeritarren lana. Filmak bigarren honi buruz datu asko ematen du.

Manouchian armeniarra zen, eta erresistentziaren azken ekinahaletan beste 22 lagunekin batera naziek atxilotu eta afusilatu zuten. Hipotesia badago (Mosko-ren filmak hortik apuntatzen du) bere «kamara-da» komunistek saldu ote zituzten —beharbada lehen esan dugunerako: jadanik usaintzen zen garaipenaren ondoan ez zedin (PC barruan, kasu honetan) prestigio gehiegizko kanpotarrik nabarmendu—, eta horri buruz izan dira, bada, Estatu frantsesean, tira-bira batzu.

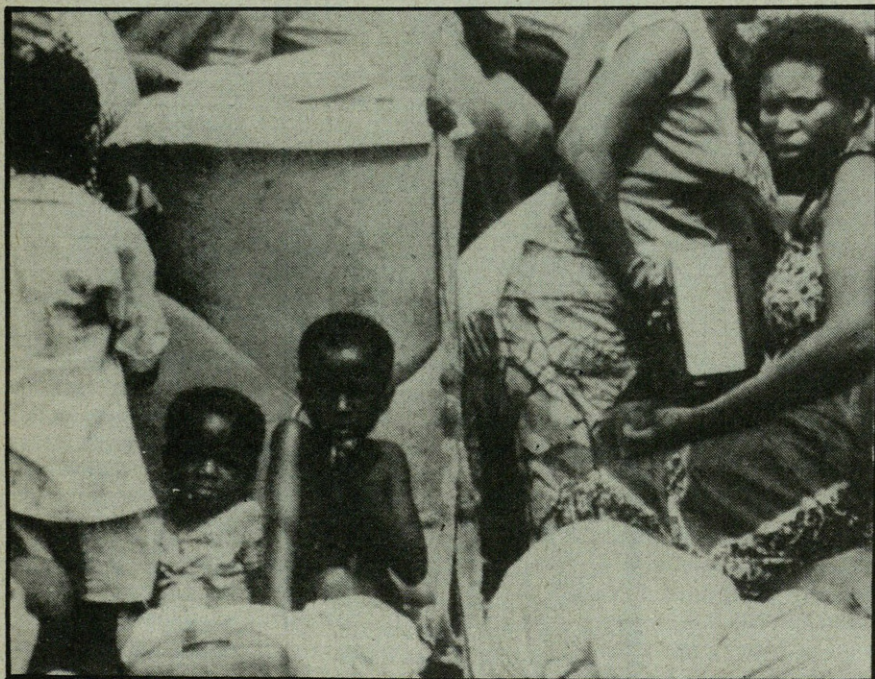
Besteren artean telebistako debatean Chaban Delmas izan zen, zeinak lehen-lehenik «erresistentea» eta «terrorista» ez direla bat ere berdinak azpimarratu zuen. «Terroristen helburua ikara sortetzea bait da, eskoin-ezker, indiskriminatuki; aldi erresistenteen ekintzak operazio militarraz ziren, helburu zehatz batzuekin». Pentsatzekoa zenez, zoritxarrez, inork ez zion ezerekin erantzun Chaban Delmas-i, eta eztabaida ez zen bide horretatik luzatu.

Beharbada frantses gehiagok erresistentzian parte hartu balu, orain gurean eta beste herritan zer gertatzen ari den pittin bat hobekixeago ulertuko lukete.

Joan den maiatzetik berriz ere Nigeriatik kanpo

Inmigranteei alferrik pagatuarazi krisisa

Koltxoiak eta, batzutan, irratia, itzulirako.



Nigeriara urte askotan barrena inguruko herrietako jende pobre asko iritsi da. Batzuk, lehorreak jotako lurretatik ihesean (Niger-etik, adibidez); beste batzuk, beren Estatuek pairatzen dituzten krisisetatik ihesean (Ghana-tik, esate batera). Edo Txad-etik, edo Mali-tik. Inguruan gauza onik ez dago. Horregatik lehen botatako batzuk (1983an beste mordo bat kanporatu zuten) orain, arriskuak arrisku, itzultzen ari dira: «*nire familia eta neu bizi gaitezkeen leku bakarra hauxe delako*». Ofizialki, kanporatze neurriak 700.000 lagun dagozkio, zeinetarik 300.000 ghanatar diren.

Mugaren penak

Jende askorentzat tragedia handia gertatu da Nigeria-tik alde egin beharra. Hasteko, Nigeriako agintariek txit zorrotz jokatu dute mugan, eta ondo-

rioz inmigranteek beren ondasun gehienak Nigerian utzi behar izan dituzte; gero alde egiteko oso egun gutxi utzi dizkiete, eta aparte honek dakartzan enbarazu guztiak, ugazabak aprobetxatu dira, langile hauei zor zizkieten ordainak ez pagatzeko.

Mugan istilu ugari egon da, batez ere Lagos-etik Ghana-ra daramaten bideetan. Seme eta Ido Oroko-postuetan, Nigeria-k Benin-ekiko mugan, Mugan ez problemarik izateko hasiera batetan nigeriarrek inmigranteei eskoltak ipiniko zizkietela agindu zieten (kontua batez ere zera zen, inmigranteek ez zezaten nahaspiloa aprobetxatu atzera egiteko); gero berriz eskoltarik ez zuten ezarri eta jendetza mugan zai gelditu behar!

Mugan berriz (gainera postu horiek egunehi bakarrik irekitzen dituzte) zernahi traba eta kontrol sufritu dute. «200 naira (220 bat dolar) nekarren eta

Kanpoko langileei buruz Buhari jeneralak Shagari-k zeraman politika berbera darama. Hark bezala, Nigeria-ren ekonomiaren krisisa atzerritarrek beren etxeetara bidaltzen konpondu dezakeela uste bide du.

20 utzi didate; gainera irratia kendu egin didate». Hori bakarrik ez. Zenbait emakumek salatu dutenez, soldadu nigeriarrek bortxatu egin dituzte.

Maiatzaren 9an bukatzen zen irte-teko epea; 10ean, irtetarik lortu ez zuten 25.000 lagun mugan pilatzen zen, beste atzerriratze orden baten zai egoteko Lagos-a atzera egiteko bat ere gogorik gabe.

Maiatzaren 13an, militarrek mugara ailegatu ziren eta aireportu ondoko inmigrante kanpo batetara eramana nahi izan zuten jendea. Honek ez zuen handik mogitu nahi, eta soldaduek gazak eta balak erabili dituzte (gobernuak ukatzen du), lau ghanatar hilik utzita.

Beraz abioiaz nahi zuten jendea bidali; baina, hori denentzat ezina baitzen, barkuz ere bidali dute beste talde bat. Hori gutxik nahi zuen, batez ere

nonbait askorentzat Nigerian hamai-
ka lan egin eta gero lortutako automo-
bila galtzea suposatzen zuelako.

Europar bezala

Guk Nigeriaren erabaki hauetan bi
alderdi azpimarratuko dugu. Batetik,
berek adierazten duten elkartasunik
eza. Inmigrante asko, gerrak honda-
tutako Txad-etik heldu dira; beste as-
ko, lehortek hondatutako Niger-etik.
Eta Estatu hauek Europari eta besteri
laguntza galdegiten dieten bitartean,
inguruko naziorik indartsuenak uko
egiten die.

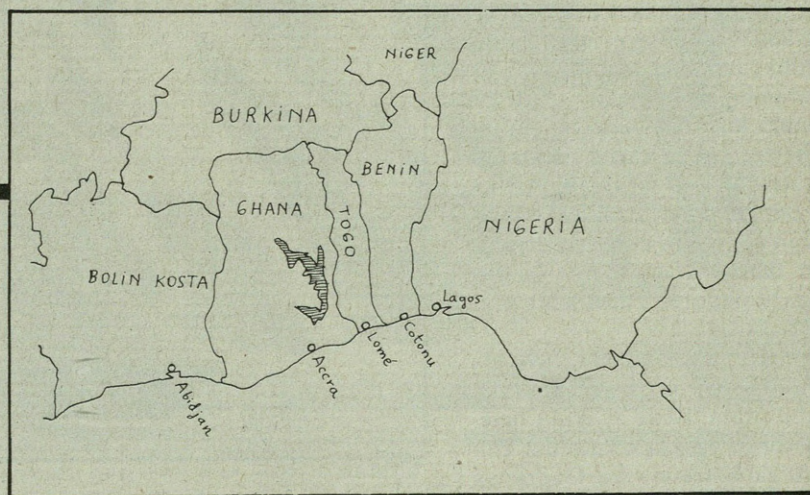
Eskualdearen eta kontinentearen
batasuna dago arriskutan; «panafri-

kanismo»aren kontra doa Nigeriaren
jokabidea. Gainera, Mendebaldeko
Afrikako Estatuaren Ekonomi Elkartea
Estatu arteko ibilbide-libreari buruz-
ko akordio bat sinatzekotan dago. Ni-
geriaren politika (petrolioaren arabe-
rakoa, Estatu desarroilatuetatik oso
menpekoa, gogoratu behar da, bide
batez), horren aurka ez ote doa?

Beste alderdi batetik, Nigeriaren
erabaki hauek ertaldeko Europako
Estatuek orain dela urte batzuk inmi-

granteekin hartu zituztenak gogorat-
zen dizkigute. Inghaterran edo Frant-
zian edo Alemanian bezala, Nigerian
inmigranteek gaizki ordaindutako la-
nak egiten dituzte. Eta, Europar be-
zala, berak joatearekin ez da deus
konponduko; Nigeriako krisiak, ber-
tako miseriak, bestelako arrazoiak
bait ditu, bestelako erroak, askoz sa-
konagoak.

Pablo SASTRE



Togo-tik zenbait salaketa

Togo-n, dakizuenek, euskaldun
bait bizi dira, turistak ez direnak,
eta horiek hor daudela-ta, guri han-
dik jasoriko informazio batzuren ar-
gitaratzea intereseko iruditu zaigu.

Salaketa batzu dira, M.T.D.-k
(Togoko Demokraziaren aldeko
Mogimenduak) eta bere inguruko
jendeak eginikakoak: mogimendu
hau (aski zabala, ematen duenez)
1979an sortu zen, eta bere helburu
nagusia Eyadema jenerala boteretik
baztertzeta da.

Eyadema 1967an heldu zen bote-
rera kolpe baten bidez. 1971n R.P.T.
(*Rassemblement du Peuple Togolais*)
partidua sortu zuen, partidu bakarra
gaurregun ere, eta orduko erreferen-
dum batetan botoetarik %99,99 alde
izan omen zuen. Boterea guztiz zen-
tralizatu zuen eta Eyadema-ren
erretratua parte guztietan azaltzen
hasi zen. Esan beharra dugu, infor-
mazioak alde bakar batetik heldu
zaizkigunetz gero, Togo-n gertatzen
diren zenbait errealitytatetz balora-
penik ez egitea nahiago dugula. Hala

nola, «masa erakunde»ez, esan nahi
bait da, gazteena, langileena, ema-
kumeena, ikasleena eta U.N.C.T.T.
(*Union Nationale des Chefs Traditio-
nnels du Togo*). Orobat, ARETO
(*Animateurs de la Révolution Togo-
laise*) taldeez, Eyadema-ren goralpe-
nak besterik egingo ez lituzketenak.
Orobat, Mitterrand Frantzian presi-
dente suertatu zelarik Eyadema-k
bere burua «sozialista»tzat jo zue-
naz...

Honi buruz, gauza bat badago
garbi, zeren orain Mitterrand-en
«bihotzaren azukre koxkor» agert-
zen diren gisa berean agertzen ziren
lehenago Giscarden adixkide min,
beraz ikusten dugu Togo bere me-
tropolari izan zenetik, Frantziatik ale-
gia, erabat menpeko dela oraindik.
ongi adierazi zuten hori togotar gaz-
teek Mitterrand-en 1983ko bisitare-
kin, tam-tam-en doinuak «Vive papa

et maman Mitterrand» kantatzen
zutela.

Gainerantzean, M.T.D. inguruko
jendeak gobernuaren atxilotetak,
lapurketak, torturak eta hilketak sa-
latzen ditu.

Togo-k ez du, ez, paradisu bat izan
behar, nahiz benetan zerbait ulert-
zen hasteko hobe genukeen berta-
raino ailegatzea, zeren Afrikan bes-
tetan bezala, bertako gobernuak da-
rabilen hizkerak engainatu bagait-
zake ere, europar mentalidadeko
beste batzuek darabiltenak ere kon-
funditu gaitzake.

Nolanahi ere, dudarik ez dagoena
zera da, inguruko Benin, Burki-
na-Faso eta Ghana-n bezain gauza
«garbi»rik (prozesu iraultzaileak,
hala ere, hiru horietan agitzen dire-
nak!) ez dagoela gure Togo honetan.

Eta agur bero bat, bukatzeko, ber-
tan zaudeten euskaldun adixkideok!



Togo: 2.800.000 bizilagun, 56.000 km.k., 550 km. luze, 50-100 km. zabal, Hiriburua, Lomé, 250.000 bizil, Hurrengo hiriak, Sokode-k, 20.000 bizilagun ditu, Etniak: ewe, yoruba, gurunsi, senufu, yom, peul. Historia: 1914 arte, Alemaniaren kolonia. 1960 arte, Frantziaren kolonia. Independentziarekin, Olympio izan zen lehenbiziko presidentea. 1963an, militar batzuek Olympio hil eta boterean ezarri ziren. Horieta bat, Eyadema, 1967tik hona nagusi izan dena.

Ezinezkoa gertatu den munduaren itzuli baten inguruan

Erabaki hori urtezahar gauean hartu nuen. txanpain pixkat edan ondoren eta badaezpada ere, idatzi egin nuen, etilikoaren menpean egina ote zen biharamonean jakiteko.

Eta gauza kurioa benetan, erabaki hori hartzen nuen unean barku batean egotea, itsaso zabalean. Afrika aldean. Bermeoko arrantzaleekin joana nintzen atunetara eta beste arrantzaleekin batera afari ederra bezain tristea igaro ondoren hartu nuen erabaki hori.

Lehorrean nago orain berriro, eta «Jabea ezagutzen ez duten aziendekin» nabil orain. Beste artikuluko bateko izenburu egokia dirudi eta etorriko naiz gai horretara ere. Gaurkoan fitxatzeraz nator. ARGIA berriro ALTA hartzera. Ea langile zintzo egiten naizen.

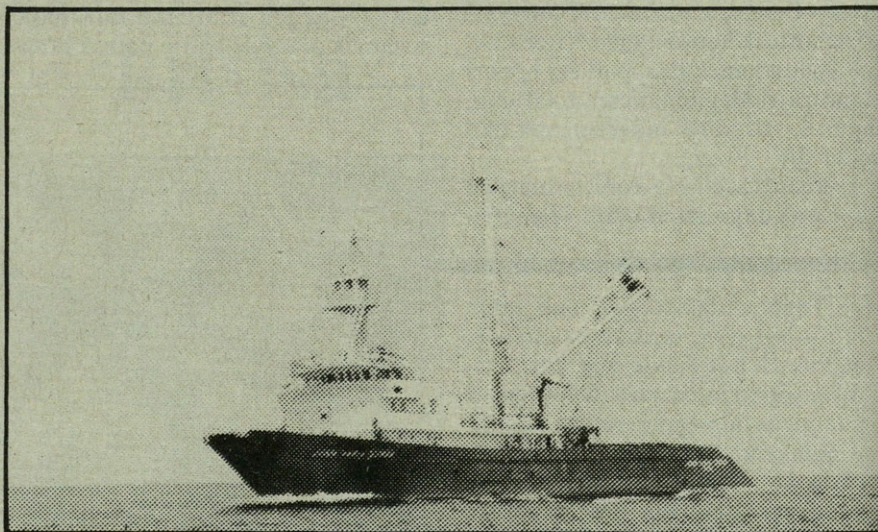
Bizpahiru urte etorri gabe

Pasaiaiko portutik irten zen ni joan nintzen barkua, JUAN MARIA SOROA alegia. Bi hilabete t'erdi igaro zituen portu honetan berrikuntza-lanetan. Orain Afrika aldera joan zen eta ez da beste bizpahiru urtetan etorriko, han ibiliko da jotake itsasoan. Hemendik bizpahiru urtetara inguratuko da berriro beste portu batera barneko matxura edo aberiak konpontzeko.

Ez da egia, ordea, marinelak ere etorri gabe egoten direnik hainbeste denbora. Marinelak bost hilean behin etortzen dira, hegazkinez edo abioez eginez joan-etorri hori. Hilabete t'erdi egiten dute etxean oporretara etorritako marinel sufrituek eta Afrikara doaz osteraz beste denboraldi luze horretarako.

Hankak uretan eta burua lehorrean

Lehorrekoak ORAINean bizi ordez GEROan bizi ohi garen bezala, hala arrantzaleak ere. Afrikan bizi dira



NUNQUAM CIRCUMDEDISTI ME

Badakizue Elkanori buruz beti esaten dela halako esaera zaharra: *Primus circumdedisti me*. Norbaitek *Elkano Berria* izengoitiaz olerki polit bat dedikatu zidan duela urtebete inguru; Orain, ordea, *Nunquam circumdedisti me* esan beharrean naiz, latina ondo dominatzen ez dutentzat, alegia, «Ez ninduzun inoiz itzulinguratu».

baina burua lehorrean daukate: lehorreko lagunaz gogoratzen dira, emazteaz, andregaiaz, gurasoez... Irabazten duten dirua ere ez dute Afrikan gatzeko asmotan irabazten, lehorreko gauzetarako baizik.

Lehorreko berriak irrikiz itxaroten dira, eskutitzak noiz etorriko egoten dira, normala da. Eskutitzak olio bezala eskutatzen dira. Ez dituzte inoiz kubiartan irakurtzen, kamarotera sartzen dira eta han isilean irakurtzen. Ni puentean bertan irakurtzen hasi nintzen batean, ni ere apur bat urduri,

eta «joan kamarotera eta leidu zabal-zabal» esan zidan kapitainak.

Kasu berezi batzutan irratiz deitzen dute etxera Madrileko Pozuelo del Rey-ko zubia erabiliz. Oso gutxitan, ordea, erabiltzen dute bide hau, garestia delako batipat. Bestalde, asko kostatzen da Madrileko txanda hartzen, barku askotatik deitzen bait dute.

Portutatik ere gutxi deitzen da etxera; telefonoa badago baina minutu bakoitzeko mila pezeta ordaindu behar da eta marinel hauen ekonomia ez dago horretarako.

Hemen ez dago inor deportea egitera etorrita

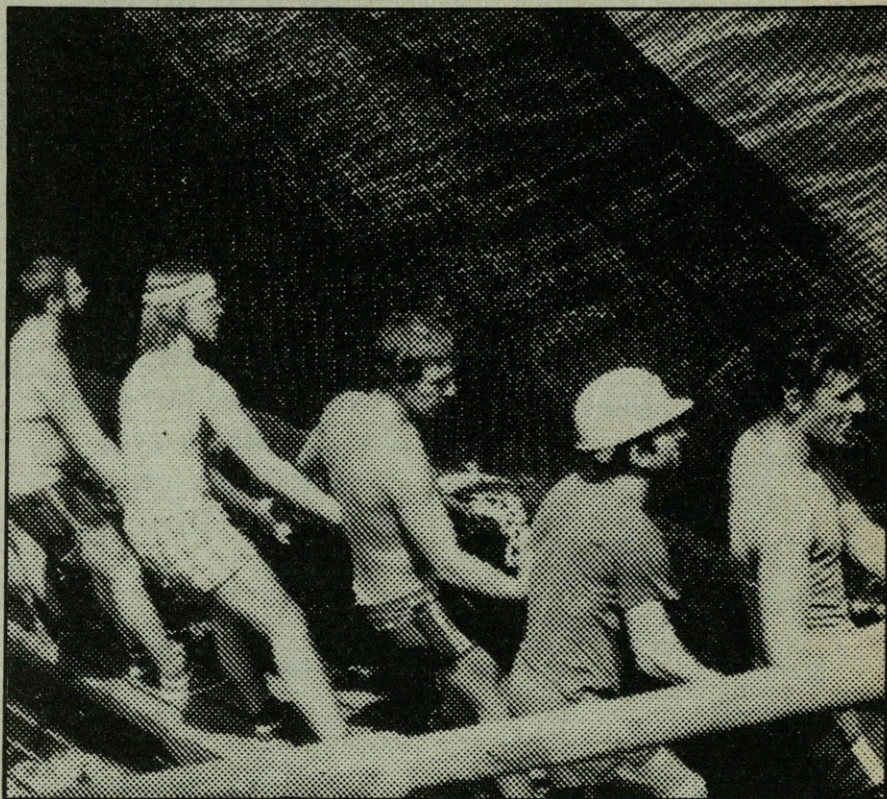
Arrantzaleak arrantza egitera joaten dira, noski, horrek ez du inor harritzen, baina ez dira arrantzagatik bakarrik joaten, diruagatik joaten dira, eta bestela ez lirateke joango. Ez nuen bakar bat ere topatu Afrikan gustora zebilenik. Milioi gutxi behar zituzten handik aldegin eta gehiago ez agertzeko. Beste modu batera esanda, ez dut inor topatu, nahiz eta itsasoa gustatu, Afrikan gustora dabilenik.

Dirua aipatu dut eta diruagatik dabilzala. Hori ere normala. Lehorrean ere gehienok horrela mugitzen gara. Arraina zakuan bildurik zegoenean eta ur-azalera bistaratzen zenean, marinelek beren kalkuluak egiten zituzten: hainbat tona, beraz, hainbat pezeta oraingo honetan.

Ez dute, ordea, hainbeste irabazten, ez pentsa urretan igeri dabiltzanik itsasoan. Jornal basea 30.000 pezetakoa da hilean eta gero 300 pezetakoko prima dute harrapatutako tona bakoitzeko. Urtean harrapatzen dutena kontutan edukirik, batezbeste, 90.000 pezeta irabazten dute hilean. Niri oso gutxi iruditu zitzaidan. Ofizialen journalak beste gauza bat dira, noski, eta desberdintasun nabaria dago marinelekiko.

Arrantza nola egiten zen kontutan edukita, eta marinelek zuten jarrera ikusita, niri behin baino gehiagotan sortu zitzaidan galdera hau izan zen: «Noren arrantza da hau?», «Nor ari da hemen arrantzan?» eta behin baino gehiagotan «Patroiaren arrantza da hau» izan zen nirekiko erantzuna.

Ez dute gozatzen egindako arrantzarekin, oso gogorra gertatzen zitzaidan egoera hori. Sare-botaldia («etxadia», zioten arrantzaleek) amaitu eta berehala eroak bezala, presaka, beste botaldia egiteko prestatzen aritzen ziren batzu, prismatikoan besteak (blai egindako erropa eta guzti) eta altabozetik bizkor ibiltzeko deiak etengabe.... Laranja ateratzen zuten batzutan sareak jaso ondoren edateko. Baina ez zegoen elkarrekiko alaitasunik; eguna lan-garaia bada ere, ez nituen behin ere patroia eta marinela elkarrekin zelebratzen ikusi. Ez nituen elkarrekin eguneko gorabeherak komentatzen ikusi, alegia, «hau ez zaigu



ondo atera», «halakoan arrainak jokatibide hau izan du», «zorte handia izan dugu halako botaldian», «halako barkuari hau gertatu omen zaio»,...

Arrotz itsasoan, arrotz lehorrean

Lehorreko naiz ni, herrikoa bermeotarrak zioten bezala, eta guretzat normalena gabiltzan tokian zerbait eraikitzea da: «Bidea ibiliz egiten da» dio esaerak, hau da, lehorrean dabilenak beste ezer ez bada ere, bidea eraikitzen du. Itsasoan, nire eritziz ez da ezer eraikitzen, edo hobeto esan, arrantzaleak ez du ezer eraikitzen. Agian, mila bider igaroko da toki beretik eta, hala ere, ez du han biderik egiten, barkuak uzten duen uherra istant batean galtzen da.

Beti berri, bada, arrantzaleak itsasoan, arrotz. Arrotz elkarrekin ere. Denek aitortzen zuten hori itsas ontziaren barnean, han lanak elkartu ditu eta hilabetetan, urtetan, elkarrekin bizitzera kondenatuak daude. Beldur dira harreman pertsonaletan gehiegi jokatzearekin; asko jokatzen duenak, asko gal lezake bapatean. Marinela batetik esaten zidan: «Ontziko denek jakiterik nahi ez duzun ezer, ez esan inori». Izan ere, gaur konfidantza norbaiti kontatzen diozuna, honek

Marinelak bost hilean behin etortzen dira, hegazkinez edo abioiez eginez joan etorri hori

beste bati kontatuko dio hurrengoan eta azkenean denek jakingo dute. Horrek bakardadera bultzatzen ditu.

Ontzian zaila da urruntzea. Haserretzen bazara, haserretutako berarekin lan egin behar duzu, berarekin jan eta berarekin jolas egin. «Hau gartzela baino okerragoa da» zion beste batek.

«izan ere gartzelan bisitak jasotzen dituzu, baina ez hemen».

Porturatzen direnean arrotz han ere. Herriak arrotzak zaizkie, kulturak arrotzak, hizkuntzak ezezagunak, miseria ulergaitza.... Edonor, edonon beren gainera erortzeko zain dagoentzat jotzen dute. Denak dirua kentzeko daude: zuriak eta beltzak, bakoitza bere modura. Bakardadea lehorrean ere.

Komodidadetan ez dute faltarik

Arrantzaleen bizimodua ez zitzaidan oso gogorra iruditu lanari dago-kionean. Oso mekanizatua dago eta, egun batzutan ezik, ezin esan liteke leher eginda ibiltzen direnik. Nekatzen dira, hori bai, esate baterako, prismatikotik begira egotea nekagarria bait da, noski, baina txandaka egiten dute eta nahiko lasai egoten dira kontutan tokatu arte.

Jan oso ondo egiten da, sukaldaria eta laguntzailea beste lanik gabe dau-de eta igerri da hori. Guri tokatu zitzaigun sukaldaria ona izan zen. Ez dakit zer gertatuko den sukaldaria txarra gertatuz gero.

Ontzian zaila da urruntzea. Haserretzen bazara, haserretutako berarekin lan egin behar duzu, berarekin jan eta berarekin jolas egin

Aire egokitua daukate barnean. Ez pentsa broma denik bestela izatea. Kanpoan tenperaturik baxuena 26 gradutakoa da gauez. Egunez 30 gradutara igotzea ez da batere harritzekoa. Bestalde, hegohaizea gauegun. Aire egokitua ez zuten garaiak beldurrez gogoratzen dituzte.

Atuna, arrain preziatua

Niri tokatu zaidan ia arrain bakarra ATUN HEGALORIA izan da. Atun handia, hegalak horiak dituen eta saldo handitan ibiltzen dena. Batez beste 150 zentimetrotakoak izan ziren, 60 kilotakoak eta lauren bat urtetakoak.

Ikusgarria da itsas azalean saltoka ikustea, beraiek baino arrain txikiagoa jaten, karnada jaten. Saldoaren burua ikusi ondoren eta sarearen irispidean jartzen denean, sare inguratzen da hesi bat balitz bezala. Ez da bromako gauza kilometro t'erditako sarea botatzen ikustea eta 200 metro altuerakoa. Harrigarria.

Radarrez detektatzen dira txori-saldoak, agian, 20 miletara, gero prismatikoz ikusiko dute arraina ur-azalean saltoka, eta azkenean sare inguratua geratuko da.

Arraina somatu bezain laister harantz abiatzen dira barku guztiak, nor lehen ailegatuko. Elkar ondo ezagutzen dute, badakite norekin egin dezaketan apustua eta norekin ez. Ontzi ahulak beldurrez ikusten dituzte barku berriak, milaka zaldizko motoreak dituzten barkuak.

Batek sarea botatzen duenean han ibiltzen dira besteak jira eta bira, ea arrainak ihesten dion zain. Arrantzaleen penarik handiena ez da beraiek ez harrapatzea, aldamenekoa harrapatzen ikusi eta begira egon beharra baizik.

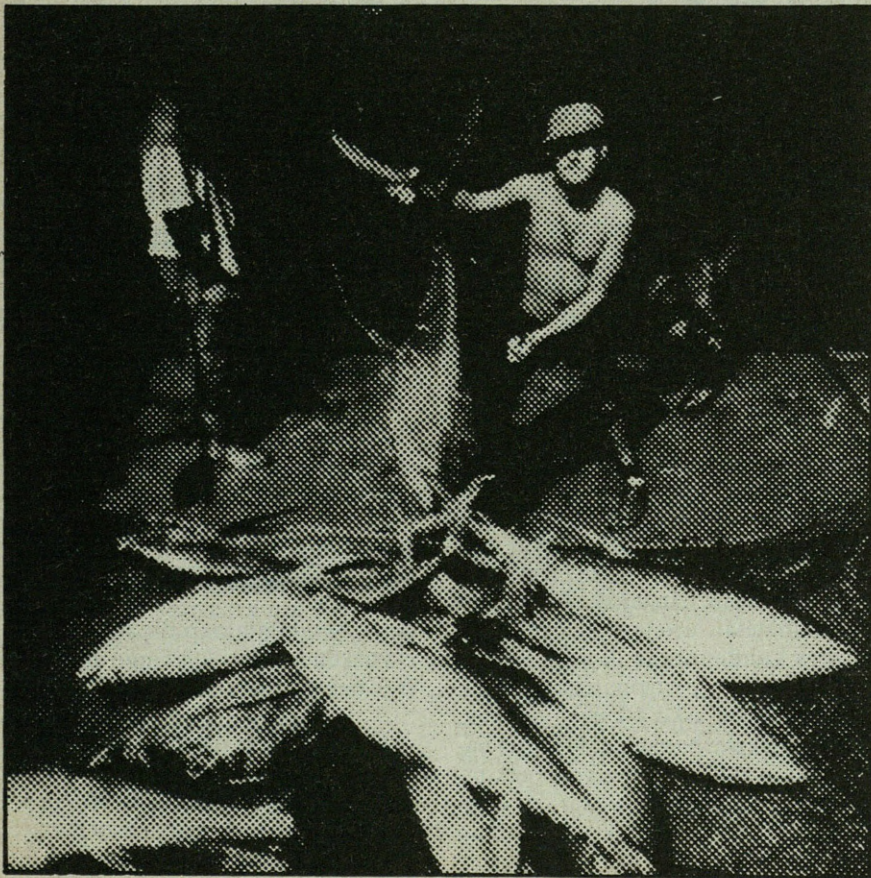
Gogoan zaituztet

Gogoan zaituztet Juan Maria Sorroako arrantzaleok. Paregabeki onartu ninduzuen zuen artean; kuriosidadez beterik zihoan hamaika gauza erakutsi zenioten. Barkuan ibiltzen erakutsi zenidaten, zein alde zen arriskutsua eta zein behatoki paregabea.

Maiz gogoratzen zaituztet itsaso erdian intxaur-azalean balitz bezala, hara eta hona begira arraina noiz ikusiko. Maiz ikusten zaituztet hona begira, hemengo pertsona maitatuak gogoratuz.

Nik, etorri eta hemen bertan geratzeko aukera izan dut, zuek berriro itzuliko zarete oporraldia igaro ondoren. Agian, ezer gutxi egingo dut zuen alde, baina jakin ezazue zuen itsaso zabala nire bihotz kaxkar honetan sartu zenidatela.

M. AIZPURUA



ETBKO LANGILE BAT, KEXU

Kaixo ARGIAkideok! Hasteko joan bedi nire laudorio bihozkorrena oporrei buruz egin duzuen ale bereziagatik. Chapeau, benetan!

Hain «chapeau» ez dena, zera da: ETBko istiluei dedikatutako artikuloa 1.064. zenbakian. Zerbait askoz sakonago espero nuen baina, guztion txarrerako, axal-axalean geratu da herabeki. Hementxe datza bada nire eskutizaren zergatia.

Langile naizen unetik, nire ikuspuntutik azalduko dut ETBko arazoa, jakina: Amatiñoren ikuspuntutik arras adierazita bait dago bestelako egunkarietan, beraren gutuntxo zorrotz eta mingarrien bitartez. Oso lumajoria du Aranberri jaunak, bai!

Gehien harritzen nauena hauxe da: teke: komunikabideetan, euskal gizartean, Eusko Jaurlaritzan izaten ari den eragin eta oihartzun gutxia. Hor dago ETBko ikus-entzulego bat ezer ez dioEna: hor dago Administrazio-Kontseilu bat, berez ETB bideratu beharko lukeena, mutu dagoena. Zer gertatzen da? Ez al du inor ikuitzen arazo honek? Badirudi guztiz normalizat hartu dela igandetan eta astelehenetan Euskal Telebista ez edukitzea. Zer gertatuko litzateke TVE izan-go balitz?

Bitartean, nola ez, ETBko barnebi-deetatik Amatiño jauntxoa txistuka dabil. Benetan bitxia!

Hala eta guztiz ere oso zaila suertatzen da norbaitek galdetzen dizunean «zer gertatzen da ETBn?» azaldu ahal izatea. Baina zerbait gertatzen dela argi dago.

Arazo haundi bat dago, baina ez da erraz zehaztekoa. Eguneroko arazotxoak, haserreak eta moskeoak sortua da. Hasiera batetan oso polita zen Euskadiraiko telebista euskaldun bat eraikitzea eta «Todo por la patria» lemapean, jendeak borondate onez, oso onez, lan egiten zuen. Egunak joan egunak etorri, eta borondate ona lege bilakatu zen. Jendea moskeatzen hasi zen eta barruko harremanak apurtzen. Adibideak, bestela, erakusgarri:

— Egunen batetan, ETBek kontratu bat egiten du CTNerekin eta egunero joan behar da Bilbora, kotxe bat gidatu, zinta bat grabatzera. Nor joango ote da? Operadore bat, Operadore hori, gogo onez lan egiten zuelako, joan zen, eta hortik aurrera, egunero joan beharra zuen, bizia arriskuan jartzen errepidetan, berari ez zegokion ardura batez jabetzen, eta gainera, eskertu gabe, eta ateratzeagatik plusa kobratu gabe.

Ostiralen batetan esatebaterako, joaten zara lanera arratsalde, zure lana gaueko 11tan amaitzen dela. Nola zure lana 11tan amaitzen den, geroxeago geratu zara zure emaztegaia edo

laguna edo norbaitekin zinera joateko, adibidez. Halako batetan, 7retan esaten dizute pilotako partidu bat dagoela (adibidez) 11etatik aurrera eta, noski, geratu behar duzula. Ezin izan dizute bezperan esan, antza.

— Kontratatzan dira pertsonak, maila eta soldata bat ematen zaie, eta maila altuagokoei dagozkien lanak egitera behartu.

— Langile batek bazkaldu gabe geratu behar du ordutegia aldatuko delako eta konturatu ez direlako langile horrek emisioaz arduratu behar duela eta ordezkorik ez duela bazkaltzera joan ahal izateko.

Eta gutun hau ez luzatzearren gehituko ez dudan abar oso luze bat, egunero gauzatzen den abar luze bat...

Ez dezagun aipatu ere nola aukeratu duten sartu den jende eta kargu berriak azken bolada honetan!

Guzti hau gutxi balitz, orain bortxaz sartu nahi digute Antolaketa Plan liluragarri bat, hauxe darama lema gisa: Lanetarako Bizi. Hau da: ohean zaudela goxo-goxo goizeko 5etan eta telefonoak jo lanera joan behar duzula iragarritz: 9 (bederatzi) ordu lan egiteko posibilitatea 12 artean aukeratuta, enpresak noski, are gehiago, behar balira, ordu extrak sartu; irregularidade guzti hauek (anormalidade ez ote dira?) ajustatzeko, 13 asteke epea; horrek esan nahi du, balitekeela hilabete oso bat egon ahal izatea 12 orduz lan eginez egunero, esatebaterako.

Baina ez naiz gehiago luzatuko. Zorrorrek atera konklusioak.

Eta jakina, argitaratuta ikustea espero dut, horretarako idatzi dut eta!

Mila esker.

ETB-KO LANGILE BAT

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK

HELBIDEA Telefonoa

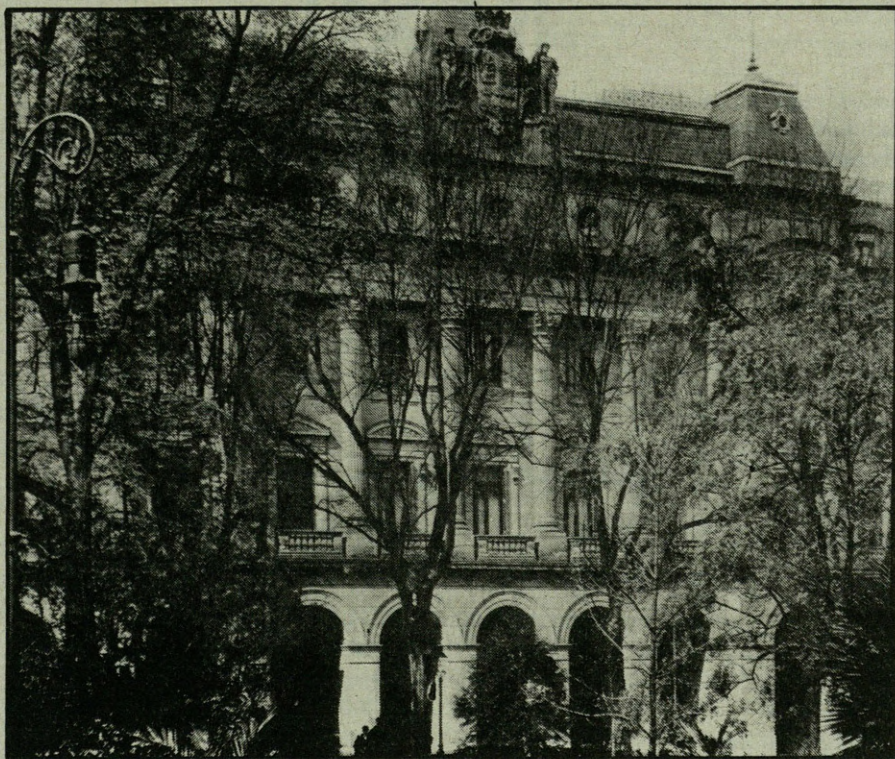
Herria Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala Zenbakia

SINADURA

Gipuzkoako Diputazioaren mandatuz Euskararen Erabilpena aztertu du Siadecok



Gipuzkoako Diputazioak enkargatutako lan hau udaletxetara bakarrik zabalduko da. Argitarapen zabalago bat beharko luke euskaldunak konturatzeko ez dutela uste bezainbat erabiltzen euskara.

EUSKALDUNOK EZ DUGU EUSKARA ERABILTZEN

Gipuzkoako Diputazioak, Siadecok egindako "Gipuzkoako Inkesta Soziolinguistikoa"ren bigarren parteak, eman zuen ezagutzera aurreko astean. Lehenengo zatian Gipuzkoan zenbat euskaldun dagoen atera zuten zentsoaren arauera. Oraingo honetan euskara zenbatetaraino erabiltzen den izan da bilatutakoa. Ondorioak larritzeko modukoak. Gipuzkoan, lurralderik euskaldunenean, apenas erabiltzen dugu euskara euskaldunok.

Siadeco taldeko Iñaki Larrañagari tokatu zitzaion lan honen emaitza aurkeztea eta bere aurkezpena egitea. Lan honen aurretik aurkeztuta zeukaten aipatu zuen. «Jakín beharra genuen zenbat euskaldun dagoen Gi-

puzkoan, hori zentsoaren bitartez jakín genuen aldagai ezberdinen arauera. Badakigu zentsoak dituen erlatibotasun guziak... erantzunak subjektiboak direla... horiek guziak kontutan harturik».

Han atera zen Gipuzkoako ia ehuneko berrogei batek zekiela euskaraz.

«Bigarren puntua zen, jakín hainbestek dakite baina erabili, zenbatek erabiltzen dute? Egin ditugun hiru lan hauek horretara doaz. Erabilpenarekin lotuta daude. Alde batetik leku publiko eta zerbitzu publikoei begira, hori da lehenbiziko alea. Bigarrena da administrazio publikoarena, udal mailako, foru mailako eta administrazio autonomikoaren mailakoena. Eta hirugarren atalean lan mundua eta lan mundutik komertzializatzen diren produktuen etiketapena. Horietan ere ea zenbatekoa den euskararen presentzia».

Udal administraritzan ere erdararekiko inertzia eta rutina oso osokoa da eta horrek absorbitu egiten du nahiz politiko nahiz administrari euskaldunen gaitasuna euskaraz funtzionatzeko



Gero pentsatzen zen, lehenbiziko proiektuan behintzat, interesgarria eta beharrezkoa izango litzatekeela zer nolako iritzi eta jarrera dituen bai euskaldun bai erdaldun jendeak euskararekiko. Hor sartuko litzateke halako inkesta pertsonal bat; etorkizuna nola ikusten duten, nola baloratzen duten euskara, ze neurri onartuko litzatekeen, zeintzuk ez... Horrek emango luke bide jakiteko nola pentsatzen duten gazteek, helduek, hemengoek, kanpokoe, profesio ezberdinen arauera...

«Dena dela hirugarren parte hau ez egitea erabaki zen orduan eta oraingoz hor dago. Ez dakit inoiz erabakiko den egitea Gipuzkoa osorako».

Haur eta adinekoen hizkuntza

«Hemen dagoen arazoa sakon sakonean zera da, ezagupenetik erabilerara oso desoreka handia dago. Leku publikoetan euskararen erabilpena, askotan aipatu dugun gauza da, euskara ezagutzen dutenen erdira jeisten da, baina hori orokorki harturik, okerragoa dena zera da, gehien erabiltzen dutenak adinekoak eta helduak direla, eta gutxien erabiltzen dutenak gazteak eta zerbait gehixeago umeak. Horrela, orokorrean hartuta, euskara adinekoen eta haurren hizkuntza bezala agertzen da batez ere».

Metodologia aldetik badu berezitasunik inkesta honek. Orain arte jendea galderak eginez egin izan dira inkestak. Kasu honetan aldatu egin da metodo hau. Neurtu nahi izan da jendea galdetu gabe, zer nolako jokaera erreala egiten zituen konstatazio erreala baten bidez egin eta neurtu. Ez bakarrik zer esaten duen. Garbi dago usteak erdia ustel izaten duela. Norbaiti galdetu eta esango dizu kalean hainbeste egiten duela, etxean hainbeste e.a. Gero, konstatazio erreala da esaten dutena baino askoz ere gutxiago erabiltzen dutela benetan. Metodo bezala erabili zen konstatazio erreala hori eta kontraste modura eginez.

Galdetzen zitzaionean euskara zenbat erabiltzen zuten gero kontrastatu toki hartan ateratzen zenarekin.

Alor guzietan, maila guzietan, zerbitzu mota guzietan, erakunde guzietan, beti agertu da desoreka bat dagoela erabilpen aitortua (subjetiboa) eta erabilpen errealearen artean. Desoreka nahiko handia. Batzutan erdira jeisten da edo gehiagotara jendeak euskaraz egiten duela esaten duenetik benetan egiten duenera.

«Datu bilketa honen beste berezitasun bat bildutako datuen kopurua da. Batetik leku publikoetan euskararen erabilpena aztertzerakoan ia 60.000 pertsona kontabilizatu genituen hitz egiten ari zirenen artean eta 10.000ren bat idazpuntu. Bestalde Gipuzkoan dauden 83 udalerrri guzietako zinegotzi eta administraritzan lan egiten duten guztien kontaketa esaustiboa egin zen».

Gizarte zerbitzuetan 2.250 establezimendu eta horietan lan egiten duten ia 7.000 langile aztertu ziren.

Industri-lantegietan dabilzan 52.000 kontatu ziren. «Beraz datu bilketa handia da. Inoiz ez dut uste horrelako datu bilketarik egin denik konstatazio erreala hori ziurtatzeko».

Gizarte Zerbitzu tradizionalen mantentzen da euskara

Egindako lanak emaitza hauetara eramanez: «Gizarte Zerbitzuetan euskararen erabilpen sozial hori asko jeisten da ezagupenetik. Euskara gehien erabiltzen diren zerbitzuak tradizionalenak dira. Komertzio mundua, jatetxe, taberna eta horrelakoetan.

Zerbitzu berriagotan, eta zenbat eta produkto berriagoa izan, eta zenbat eta denda edo almatzen handiagoa izan orduan eta gutxiago erabiltzen da euskara. Euskara gehien erabiltzen diren tokiak dira harategiak, jatetxeak eta tabernak. Elektrogailu dendetan eta erdara nagusitzen da».

Beste alor batzuk guziz erdaldundurik daudenak dira Osasun Zerbitzua, garraio zerbitzua eta komunikabide zerbitzua (posta, telefono, telegrafo...) horiek guztiz erdaldundurik daude eta horietan ez dago tokirik euskararentzat.

Badirudi hor euskarak ez duela sarbiderik izan. Euskararik gabe antolatuta diren zerbitzuak dira.

Udal administrazioan sei langiletik batek egiten du euskaraz

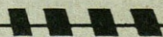
Administraritzan publikoari dago kienez mailaketa bat dago: udal administraritzan da euskaldunena, foru administraritzan dator gero eta administraritzan autonomikoak dira Gipuzkoan euskarari sarbide gutxien eman diotenak.

«Udal administraritzan bi gauza bereiz daitezke: alde batetik udal batzorde politikoaren egoera, eta hor gertatzen da inkesta egin zenean zeuden ia 1.000 zinegotzietatik %81 euskaldun zirela, euskara zekitenak. Zinegotzi horiek beraien batzarre, batzorde, iraunkor eta horrelakoetan zenbat erabiltzen duten begiratu eta ikusten da erditik behera edo askoz ere gehiago jeisten dela».

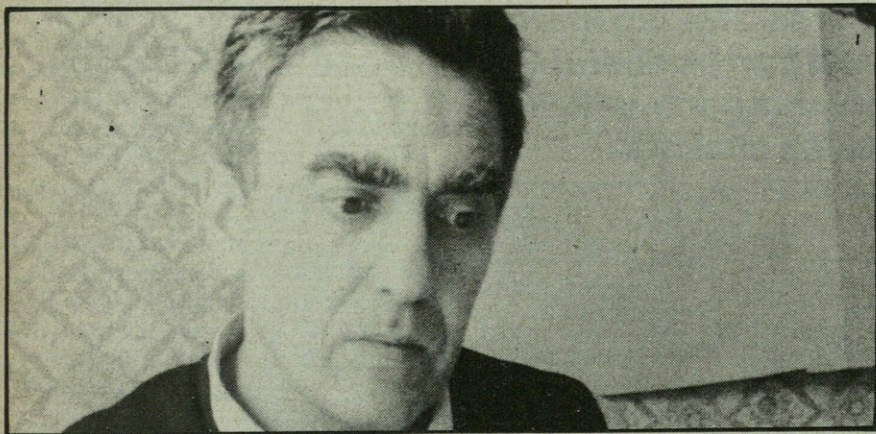
Datu garbi bat: Gipuzkoan zinegotzi guztiak euskaldunak dituzteneko udaletxeak %54 dira. Euskaraz funtzionatzen duten udalak eta batzordeak ez dira horren erdira iristen.

Zer gertatzen da? Guztiak euskaldunak izanik ere nahikoa da administrari bat, idazkaria, edo teknikoren bat erdalduna izatea guztiak erdaraz egiteko.

«Bestalde udal administraritzari dagokionez, bertan lan egiten duten 3.350 langiletik hirutik bat da euskaldun.



«Nahiz eta lantegirik euskaldunenean ere laneko zortzi orduak giro erdaldun batean pasatzen dituzte gehienek»



Datu hauen ondoren neurri gogorrak hartzeko premia ikusten da.

Hirutik bat horretatik hirutik batek egiten du beraien artean euskaraz. Beraz esango genuke seitek batek edo erabiltzen duela euskara.

Hemen ikusten da udal administratitzan ere erdararekiko inertzia eta rutina oso osokoa dela eta horrek absorbitu egiten duela nahiz politiko nahiz administrari euskaldunen gaitasuna euskaraz funtzionatzeko».

Foru administratitzan harreman pertsonaletara mugatzen da euskara

Foru administratitzan antzeko arazoa dago. Politikoen artean euskara gehiengo batek dakite baina euskararen erabilpena hutsaren hurrenekoa da. Batzar orokorretan, gobernuko bilkuretan eta euskara ez da erabiltzen. Euskara harreman pertsonaletara mugatzen da.

Funtzionarioen artean hirutik batek daki euskara eta erabilpena erabat jeisten da hemen ere. Dakitenetatik hirutik batek baino ez du erabiltzen. Beraz %10-15eko tarte horretan dabil euskararen erabilpena.

Administratitza autonomikoan ez dauka tokirik euskarak

Azkenik administratitza autonomikoaren egoera. Hor euskara dakitenen proportzioa oraindik eskasagoa da.

%27ra ez da iristen. Jakina, hor batez ere transferituak izan diren funtzionarioen mundua dago eta horiek erdal mundutik etorri dira eta horretan jarraitzen dute.

«Esan beharko litzateke administratitza publikoa, here orokorrean harturik, erdararen bunker bat dela. Aspaldidanik hartuta dauden eta sendotuta dauden rutinak, inertziak, ohiturak... daude. Paper txikienetik edozein txostenera guzira erdaraz dago. Jarrera defentsibo bat dago gainera "ez etorri hona guri bizimodua konplikatzen euskara sartu behar dela eta erabili behar dela esanez, hemen guk erdaraz funtzionatu dugu eta ez etorri guri lan gehiago ekartzera". Hemen nabarmena da halaber administratitza mailan ez daukagula inolako historiarik eta tradizioz euskaraz».

Lantegi euskaldunetan ere ez da erabiltzen euskara

«Azkenik, lan mundura pasako gara. 300 lantegi aztertu ditugu. Lantegi horietan sartzen ziren 52.000 langile, Gipuzkoan industriagintzan lan egiten duen langilegoaren ia erdia. Hor agertzen dira Gipuzkoan bataz beste ateratzen den euskararen ezagupenaren maila bera gutxi gorabehera. Hemen agertzen da %39 inguruk dakiela euskaraz. Zentsoan ateratzen zen %40 batek edo zekiela.

Industriak aztertu ditugu alde batetik tamainaren arauera, bestetik produktuen arauera eta bestetik kokagunearen arauera».

Zenbat eta industria handiagoa, zenbat eta produkto modernoagoa eta zenbat eta kokagune urbanoagoa ordun eta erdaldunagoa da.

Euskara non ezagutzen dute? Lantegi txikienetan, produktorik tradizionalenak egiten dituztenetan eta euskal eskualdetan kokatuta daudenetan.

«Baina hala ere aitortu behar da euskararen erabilpenarekin industria guztietan oro har gertatzen den fenomenoak zera da: lanean pasatzen dituzten zortzi orduak, nahiz eta tokirik euskaldunengan ere, giro erdaldun batean pasatzen dituztela gehienak».

Zer gertatzen da? «300 lagunekoa lantegi bat jarriko dizuet adibide gisa. 250 euskaldun dauka eta demokraziaren izenean, presaren izenean, efiziazaren izenean erdaraz egiten dituzte batzar eta komiteko bilera guztiak. Askotan gertatzen da euskalduna den lagunarekin ere erdaraz egiten dutela laneko gauzei buruz.

Bestalde, egiten diren produkto guztien etiketapena guztiz erdarazkoa da. Sartuko da bai frantsesa, bai ingelesa, baina inoiz ere ez euskara. Kontatu diren 12.000 produktoen artean euskaraz etiketatuta dauden kopurua benetan ridikulua da».

Atzera ustez aurrera goazelakoan

Orokorrean esan daiteke datu hauek konfirmatu egiten dutela duela zenbait urte hainbeste jende esaten ari dena, euskara ez dela erabiltzen aletgia. Ikusten da gainera euskaldunok ez daukagula kontzientziarik benetazko egoeraz. Uste dugu egiten duguna baino gehiago erabiltzen dugula euskara. Inkesta honek ordea gezur batean bizi garela erakutsi du.

Agintariek ere ikusi beharko lukete hau. Uholdeak izan zirenean neurri bereziak hartu baldin baziren, indutrigintza dela eta "Zona Asistida" edo "Zona de Urgente Reindustrialización" egin izan den bezala, bada ordua euskararekin ere antzeko zerbait egiteko. Beraiek entenditzeko moduan esanda bada garaia "Zona de Urgente Reeskaldunización" edo antzeko zerbait asmatzeko. Bestela akabo!

Joxe MOLLARRI

Administratitza publikoa, bere orokorrean harturik, erdararen bunker bat da

Mariano Ostolaiz.
prosa ere egiten
ikasi duen
bertsolaria



«GAUR EGUN OSTATUAN EZIN BERTSOTAN HASI»

Ez da denbora asko, hemengo aldizkari batek, mende ero honek edadeko jendearengan sortutako seguridaderik eza eta itxaropenerako motibo faltaren gainean hitz egiten zuela. Lesakako baserritar zaharren adibidea ematen zuen: hainbeste denboran zehar beren gurasoek gordetako balore, sinismen, hizkuntza eta bizimodua, hogeitaz urte exkaxetan erroto aldaturik eta erreka jota ikusten zituzten.

Mariano Ostolaiz oiartzuarrak ere, antzeko prozesua mamitzen ikusi du, ez hain etsita baina, Gipuzkoako kabi horretan, oraindik ere bere gustoko gauza asko egiten segitu bait dezake. Orain, egungo bizimolde berriek ikaritzen ez duten gizon honek, bizi guztian falta izan duen astia eskuratzeko hilebete huts geratzen zaionean, esperantzaz begiratzen du aitzinera: baratzean aritzeko ordu franko izango ditu, bertso jartzeko ere aski beta, eta baita agian ere maizago idazteko.

Esan dezagun bidebatez, Mariano Ostolaizek «Oroipen-kutxa» izeneko liburua berriki kaleratu duela Auspoa liburutegian. Hara bere etxean arratsalde ezin eztiago batean berarekin izandako elkarrizketa.

ARGIA.— Aizu Mariano, aita Zabalak badu urtero Oiartzungo bertsolarien bati liburua argitaratzeko ohitura ezta?

MARIANO OSTOLAIZ.— Bai hala da, hemen urtero bertso astea izaten dugu, eta hartatik sortu zen, berak hala agindu zuen eta aurtengoa nerea

izan da, aurretik ere, Lexoti, Manteola eta Salaberriarenak atera dira.

A.— (Marianok orain idatzi duena ez da bertso liburua, prosazkoa baino, baina zehaztasun horiek geroko utziko ditugu). Liburu hau ikustean, gu gehien harritu gintuena, baserritar batek halako batean prosazko liburua idatzi zuela ikustea izan zen, hau ez da arras normala, nolatan bururatu zitzaizun halako zerbait egitea?

M.O.— Izan behar zuen prosa eta bertso liburua, hasi behar nuen prosa egiten nere burua ezagutzen nuenetik, komunioa, morroi, gerra denborak e.a. baina handiegia atera zitzaidan eta dena bat prosa atera da, eta hurrengo bertso liburua izango da. Prestatuta dago.

A.— Zer asmoz idatzi zenuen zuk liburua hau, nori zuzendurik?

M.O.— Gaur Oiartzunen kontu hauen berri dakitenak asko dira, baina ondotik datozenek jakin dezaten idat-

zi nuen nik liburua: baserriko tresnak, lanak e.a. gogoan edukitzeko.

A.— Goazen pixkana. Gerrateko oroitzapenak esaterako, zuk kritikarik egin gabe kontatzen dituzu, inori kargu hartu gabe.

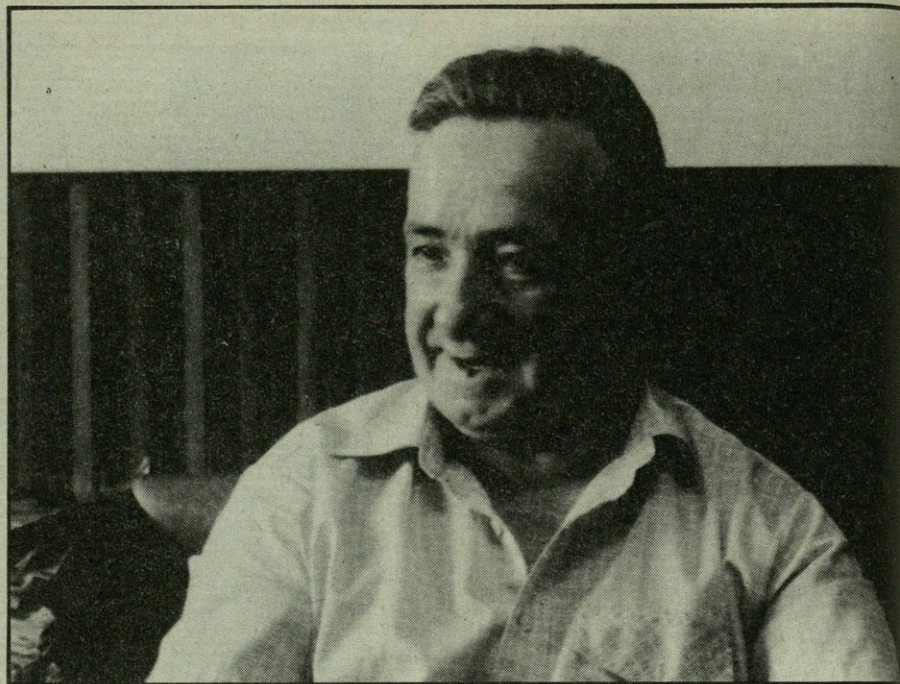
M.O.— Hala da, bestela neregatik kritika egingo zuten, hau halako politikaren aldekoa duk edo holakoarena, ni neutraletik joan nintzen. Lehen alkarrekin zebiltzanak gero haserretu egiten dira eta bide zuzenetik joatea errazagoa izaten da.

A.— Kristau kontuak aitatzen dituzunean ere, ez diozu inori kargu hartzen, katea eten duenarekin ere gerra kontutan bezala jokatzen duzu.

M.O.— Inori, zergatik ez zara mezetara joaten esatea neretzako ez da, halako gauzetan ez da gogor egiterik, norberaren borondatea da. Nik egin nuen lehengo ohiturak nola diren: gaur elizan denak edade berdintsukoak izaten gara: Xenpelarrek ere esaten zuen, beldur dira eliza erori eta azpian harrapatuko dituen.

A.— Zenbat denbora eraman dizu liburua idazteak, pentsatzeak eta?

M.O.— Lexotik atera zuenean hasi nintzen eta lehengo urtean gelditu eman nion. Salaberriarena egin behar zela ta, azkenean berriz, korrika ibili ginen, badakizu, lanera joan behar eta behin utziz gero kosta egiten da berriz hasteko. Larunbata arratsaldean edo igandean egin behar zenuen, idatzi ta gero orraztu ta beti izaten dira kontuak, luze jotzen du, guk nola estudio asko ez dugun, beti falta gehiago egiten dugu idazten, bertsotan gutxiago baina idazten gehiago. Gero badakizu, eskolarik ez, eta batuan jarri, ez jarri, h



Gaur Oiartzunen kontu hauen berri dakitenak asko dira, baina ondotik datozenek jakin dezaten idatzi nuen nik liburua: baserriko tresnak, lanak e.a. gogoan edukitzeko

dela ta ez dela... H ez baita sekula euskalduna izan, gu zaharrak gara ikasten hasteko, ikastolatik datozenak eta, horientzat errazago, hala ere asko kostako zaie horiei batua sartzea, erdara ere asko sartzen da ta, nere edadekoek eta denok erdara asko, asko sartzen dugu

A.— Maiz aitatzen duzu liburuan denboren aldakuntza, zuk akaso ez baina zu baino zaharxeago direnek nabaritutako zuten halako etena.

M.O.— Lehengo denborak nola koak ziren badakizu, jendea mezetara erruz, herrian inportantienak alkatea, apaiza eta maisua, gaur berriz guzti hura galduta da, orain ez dakizu alkatea mezetara doan ere, sotanak ere urritu egin dira, emakumeak ostatuan sartu ere egiten dira, pauso bat emateko ere makal. Erreteriarra joateko lehen oinez, orain kotxea dela, berebila edo nola esaten diozue, motoa dela; dantza egiten bazenuen kastigua, emakume bati zurmilloa (txonkatila) ikusteko hegoaizea beharko zuen, orain berriz kaletan ikusten dira txakurrak bezala, urtero urtero konfesatzera txartel bila. Garai batean zaharrak hil arte etxean egoten ziren, ta gaur berriz ospitalera eramaten dituzte eta han hiltzen dira, umeak eginda ere, zer du izena horrek, guarderia edo hara bidaltzen dituzte. Libertadea bai ona da baina gehiegi ere ez.

A.— Zu orain/Pasaian zaude su artean Luzuriagan lanean. Kolpe handia izan zen zuretzat morrontza utzi eta



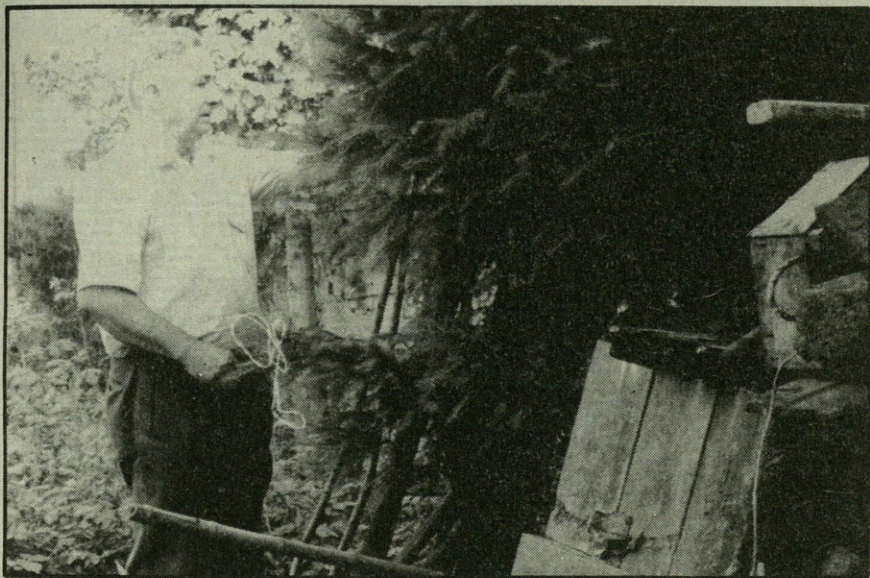
hara lanera joan beharra?

M.O.— Neretzako ez, harrobian nintzen, ta harrobia ere ez zen lantegi ederra. Baserrian, jakina, gutxi irabazten zen, ta lan asko ta, utzi egin nuen, baserria nola nerea ez zen ba utzi. Han pixkabat, kaiolan txoria sartzea bezala da. Latza bait zen, goizeko seietatik seietara, orain badira zortzi urte zortzi ordu lan egiten ditugula. Gero ere, su tartean ibili beharra ta, zenbait aldiz erre, salda peligr osoa izaten da beti ta, lagunak hilak ditut. Hemendik aurrera gutxi falta da, ea ba ateratzen garen handik.

M.O.— Nik gaztetatik dut ohitura hori, ia hamabost urtetatik, batzu galdutak ditut, orain bilatzen ari naiz, baina zaila da dagoeneko, gero soldado joan nintzen eta handik aurrera beti, urtero jaietako errebistan ateratzen dira.

A.— Beraz aterako duzun hurrengo liburuan bertso zaharrak ere izango dira.

M.O.— Bilatzen badituzte izango dira soldado egondakoak eta geroztik jarritakoak, denbora asko da ari naizela eta zaharrak ere izango dira, aurtan ere hamalau edo bialdu ditut errebis-



A.— Gaurko giro honetan zer irakurri eta ikusten duzu, zer da gustatzen zaizuna?

M.O.— Nik, Arantzazutik etortzen dena, Zeruko Argiarena, gero bertso liburu asko daukat, astia dudanean ba, atzo egon ginen «Hitz eta pitz» horri begira ta gero ere idatzi soziedadean lagunuen artean bertso giroan, inoiz afari bat egin eta, gero joaten bagara kinto bazkariren batera, badakizu, orain ostatuan bertsoan ezin egin, soziedadea behar.

A.— Noiztik heldu zaizu bertsoak jartzeko ohitura?

**Dantza
egiten bazenuen
kastigua,
emakume bati
txonkatila ikusteko
hegoaizea beharko zuen**

tarako, beti segitzen dut bertso idazten, ta neretzako gainera xamurrena bertsoa da, hori baino xamurragoa (atera duen prosazko liburua seinalatzen digu Marianok).

A.— Eta gehiago ez al duzu idatzi?

M.O.— Bai bada, gehiago jarri behar ditut, uholdeenak, haiek jarriak dira, lehengo jelaiteenak hasiak dira baina bukatu ez, bertsoa segituan jartzen dut nik; denak ez dira onak izango baina, Krisisa dela ta, hemen behi plakuak direla ta, Suizan berriz gizenak eta, bertsoa nik erraz idazten dut.

A.— Eguraldiak ba al du inolako zereginik zuretzat idazterako orduan?

M.O.— Hori gorputz aldartea nola dagoen, errazena errazena, bezperan parranda eginda hurrengo egunean, humorea nola dagoen eta, gero ere aspertu ezkeru utzi ta, berriz hurrengo egunean hasi.

A.— Baratzetan eta arituko zara noski?

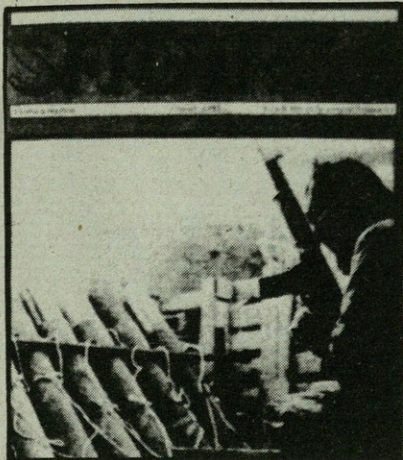
**Bertsolari on asko dago,
baina, kultura,
batek gai bat jartzen
badu, OTAN dela edo,
horretarako
kultura behar da,
aterako dira
ikastoletatik bai**

M.O.— Bai, egunean bi ordu edo, beti eduki dugu ta, ostatuan trukean, bertso festa dela. Orain ere gazteek konkurtso egin dute baina, lastima da, batzutan h jartzen bada, bertsoa gero neurtzeko gaizki, musika aldatu egin behar, hasiera hasieratik h balu bai baina, h gabe botei h erantsi eta gero neurtzeko komeriak, Xenpelarren bertsoei ere h jarri eta musikarekin ezin moldatu. Xenpelarrek ez zuen h-rekin bertsoarik jarri, hori lehengo zikintzea da, beste musika luzeagoa behar du horrek, hitza luzatu egiten baitu, ni konforma naiz noski bertsolari gazteekin, hasieratik h-kin badator, orduan bai. Hemen Oiartzunen atera da ba Lopez, kanpeon de Gipuzkoa Baldan, oso bertso polita duena, horri laguntzen badiote ba, orain ikusten da bertsoarako gogo gehiago eskolan eta, gu bertsolari ikasi gabeak gara, berezkoak, bertsolariak ondo egiteko hizketan ikasi behar du, Amuriza bat, eskola handikoa, kultura ikaragarria ta hark bai, denei eramaten die, garai batean Basarri eta Uztapiderekin gertatzen zena. Bertsolari on asko dago, baina, kultura, batek gai bat jartzen badu, Otan dela edo, horretarako kultura behar da, aterako dira ikastoletatik bai. Garai batean lotsagabekeria besterik ez zen, kritika bat besteari jendeak barre egiteko, baina gaur gai asko jartzen dituzte ta haietan segido erantzun behar, orain heldu dira bertso oso politak.

A.— Zeure burua plaza-gizon ikus-ten al duzu?

M.O.— Ez, nerbioso jartzen naiz. Konkurtsotan, Tolosan, Donostian, Perlán, Lasarten beste bitan, Lexoti aurrenik eta gero ni, baina lanera joan behar eta hartan gelditu zen, gero utzi, gaizki esateko beldurrez ta, lasaitasun gutxi halakotan, izan naiz bai baina gutxi.

GUS eta I. CAMINO

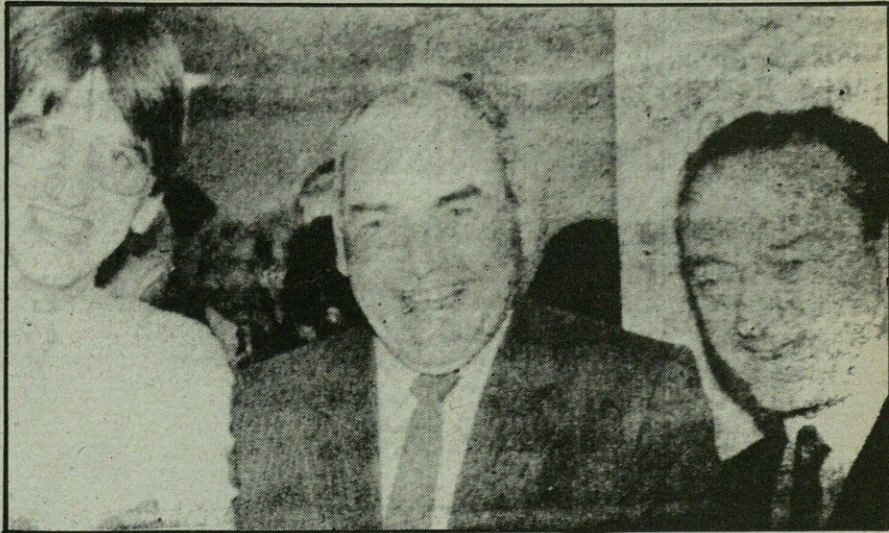


Belfasteko abertzaleek bultzaturik, gaeliko-ko aldizkari bat.

ari: goizetan 11-etatik 13.30-etara; eta arratsaldeetan 17.00-etatik 20.00-etara. Eta Belfasteko AEK-an, nolazpait esateko, 25 ikastalde ari dira egunero-egunero nazio hizkuntza errekupe-ratzen.

Pausurik haundiena, halere, LA egunkariarena izan da. Irlandako kondairan lehenengo aldiz, Dublingo gobernu «abertzale»ari aurea hartuz, **Belfasten** plazaratu da azkenik gaeliko hutsezko egunkari bat. Egunean zortzi orrialde ditu, ingelesezko lerro-rik batere gabe. Horretarako halako Soziedade bat sortu da, «Comhaltas Uladh» izenekoa, bulego batzu zabaldu dira Belfasten, eta Sekretari bat izendatu, gauzak zuzentzeko: Gerróid Mac Giolla Domhnaigh jauna. Atzekaldean, baina zinki laguntzen ari, Sinn Fein-eko bi burukide: Mairtin O Muilleoir gaztea, 25 urte; eta Euskal Herria ongi ezagutzen duen gaeliko-zale porrokatu bat: Pádraig O maolchraoibhe gizon heldua, 44 urte, azkeneko hauteskondeetan Sinn Fein-en zerrendetan Lisburn-en kontseilari hautatua (Belfasten ondoan).

Horrez gain, beti Sinn-Fein-ek lagundurik, eta gaeliko hutsez beti, «Saoirse» aldizkaria argitaratzen da. Eta asteburu «gaelikoak» antolatzen dira Belfasten: larunbatetan 50 lagun biltzen dira «Old Mill» izeneko biltokian (gaelikozko izena nola duen ez dakigu), eta zazpi orduz, goizeko hamarretatik arratsaldeko bostak arte, «Mini-Choláiste» delakoak antolatzen dituzte; gaeliko hutsez bizi ahal izateko. Ez dakigu nola ari diren; baina «revolutionary method» bat omen darabilte. Guk geure euskaltokiak



Ezkerrean, M.O. Muilleoir; eta erdian G. Mac Giolla, LA egunkariaren zuzendaria.

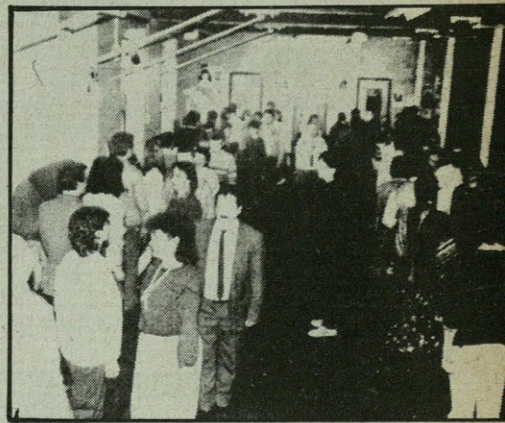


Seán O Tuama irakaslea, Belfasteko egunkari gaelikoak harriturik.

«kaleko baserri» deitu ditugun bezala, ulstertar abertzaleek ere hirietako «Gaeltacht» bataiatu dute euskaltoki gaeliko hori. Prezioa, dena esateko: 1.50 libra.

Dublingo instituzioak eta IRA-ren beso politikoa den Sinn Fein delakoa, gaizki moldatzen dira. Joan den Maiatzean (24-25-26) Dublín-en El-karte Gaeliko ofizialak eratu zituen mahai inguruetara, hitza kendu zien Sinn Fein-ekoei. Belfastetik joan ziren ordezkariak, horretara, hitzik gabe gelditu ziren; eta aurkeztu ziren protestek ez zuten fruiturik eman. «Mórhionón!» delakoa... indar ofizialentzat egin da... Jakina: Seán O Tuamak eta gainerako gaelikozale askok begi onez ikusten dute Sinn Fein-etik datorren bultzada. Baina IRA-koekin nahas ditzaten beldurrez, atzera...

Okerrago ari dira jokatzin «The Workers Party» (Langileen Partidua) izenekoak. IRA eta Sinn Fein «ofi-



Asteburuak gaeliko hutsez bizi ahal izan.

ziaz»etik etorritik, piskanaka-piskanaka britaindarren arteko britaindarrenak bihurtu dira. Hasieran Sinn Fein «ofizialak» ziren, gero «Sinn Fein – The Workers Party», deituraz marxista-leninistak; gero «The Workers Party» bakarrik; ta azkeneko hauteskondeetan Sinn Fein-en erditsua baino gutxiago atera dute. Hizkeran marxista izanik ere, aparatuko postu-ehizean gelditu dira; eta anti-abertzale amorratuak dira gaur.

Aspaldisko honetan zabaldu diren gaeliko hutsezko «ikastolak», Belfasten inguruan zabaldu dira. Baina hau, Seán O Tuama irakasleak berak azaldu duenez, Dublingo gobernuaren laguntza izpirik gabe...

Zinez badago horretan guztian zer pentsaturik.

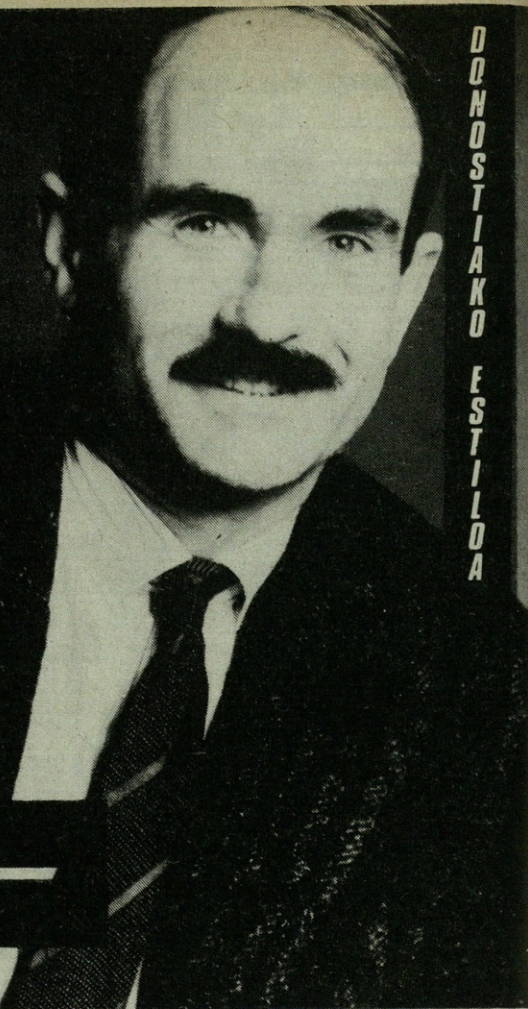
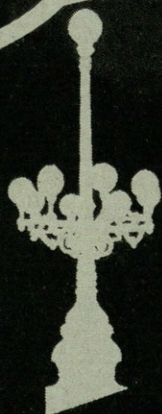
Baina besterik gabe, hementxe isilduko naiz.

TXILLARDEGI

SASTRE

AUZMENDI

DONOSTIAKO ESTILDA



MODARI HOR KONPON
ALA AUZMENDIRI TXANPON

VERGARA, 1-DONOSTIA

kirolzaleen
zerbitzutan

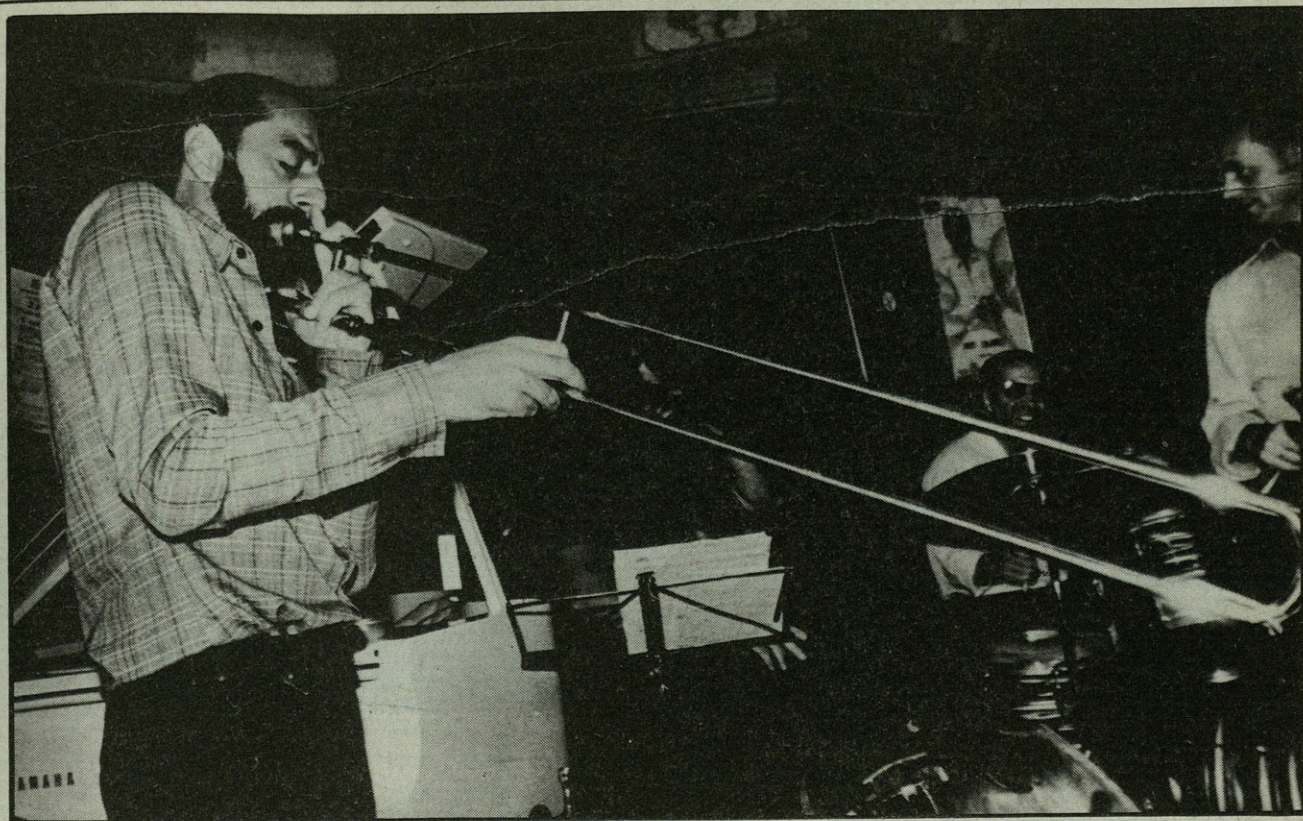


miner

donostia



271050 eta 270447



Zenbaki hau eskuartean hartzerako hasiak izango dira bai Gasteizko bai Donostiako Jazzaldiak. Gasteizen uztailaren 14etik 17ra. Donostian berriz egun horretatik aurrera Gasteizkoari segida hartuaz. Nahiz Gasteizen nahiz Donostian lehen mailako jazz musikoak izango dira. Dudik ez horretan. Gasteizen esaterako Bobby McFerrin, Herbie Hancock, Ron Carter, Joe Pass eta Oscar Peterson beste zenbaiten artean. Donostian berriz hor arituko dira Sun Ra, Keith Jarrett, Ray Charles, Thad Jones, Jack De Johnnette eta beste batzuk ere.

Txangot eta Nahiko singel banarekin plazara Elkar-en bidez.— Zuetako askok Txangot izena aurreneko aldiz adituko duzue noski, guri gertatu zaigun bezala. «Nahiko» talde gasteiztarrek «Autobidea» eta «Gauaren neon bezala» kantuak atera ditu grabazio oso garbi batean, martxa gehiegi ez duen rok landua joaz. Txangot-ek berriz «Munduaren erabakia» eta «Hiri» abestiak grabatu ditu. Grabazio garbia hau ere, eta lehenak bezala martxa gehiegi ez duen roka joaz. Elkarrekoek esan digutenez, promozio gisa atera dira singel hauek, talde hauek ezagunak egiten diren neurrian eta aktuzioak dituzten neurrian entzulegoaz jabetu daitezen. Lp bana grabatzea da hurrengo pausoa, hau ere Elkar etxeak aterako duena. Txangot delakoa Erreterria Oiartzun inguruko taldea omen da.

Imanolen disko berria denda.— Gaugiro donostiarrak selektoan, abrigo luzean sartuta eta adiskide agresibaren ondoan ageri zaigu gu hau idazten ari garenean unean juzgatu sartu berria duten Imanol diskoaren azal dotorean. Aurreneko aditua ta gero hauxe esan genezake «Oroituz» izeneko disko honetaz: ez da sorpresa Imanolek halako diskoa ateratzea. Bere linean jarraituz, multinazionalak musika erraz eta arrakastatsu horietaz kanpo, barnerakoitasun epeleko kantu landuak ageri dira gehien bat.

Badira mugimendu gehixeagoko koplak ere, bi hain zuzen, eta jazz itxurako beste abestia. Oso ahots landuz, lana nahi duen bezala eta gustatzen zaion bezala egiteko ohitura kendu ez dioten Imanolek Mirande, Juan Mari Lekuona eta Leteren abestiak kantatzen ditu herri tradiziokoak direnak ahaztu gabe. Doinu

geldo eta sakonak nagusi beraz egunotan España guztian lau haizetara aitatu den Imanolen disko berriak.

Nekazaritza da udarako Jakin-en gai nagusia.— «Euskal nekazaritza» du izena azken Jakin-ek. Iparraldeko eta Hegoaldeko nekazariak bildu ziren Jakinek berak antolatutako bilera batean. Bileran hartan euskal nekazaritzari orain datozkion arazoak aurkeztu ta gero, Europa dela ta, etorkizunaz hitz egin zen. Bileraz aparte teoria lanak ere badira liburuan. Zenbaki honetan, badira bestalde Txema Larreak 64. urteko gertakizunak abiapuntutzat hartuta botatuko idea batzu, Torrealdaiek 84. urtean Euskal Herriaz atera diren erdal liburuak direla ta dioena eta bada atzenik Anjel Zelaietak Joseba Sarrionaindiaren «Ni ez naiz hemengoa» liburuan aurkitu dituen lerrorik komentagarrien aipamen saila. Bertan idazlea eta gizartea, poetikaren funtzioa, hitzaren indarra eta liburuaren didaktikotasuna nabarmentzen dira. Dudarik ez, azken gertaeren ondorioz, izango du irakurlerik artikulu honek.

Traña, Abadiñoko auzoko Gaueskolakoen inbento berria.— Traña auzoan euskararen erabilera erdi erreka joa dagola ta, Matiena libre ta tropikala erreibindikatzen dute bertako batzuk, eta irudimenari hegoak ezarri nahiz aldizkari hau atera dute. Euskararen erabilera enkuesta baten bidez neurtzen da beste askoren artean. Aldizkari hau berria da, aurren aldiz aterea. Beste asko ta asko legez, itxura lokalista eman zaio, (Matiena-Traña) bertako jendearentzat egina baita, erdara ere sartzen dute, ahalik eta zabalera handiena eman nahi bait zaio auzoko herriaren zerbitzutan pentsatu den aldizkariari.

Baionakoa egin ondoren

Lehen puntuari dagokionez, uztailaren lehen astetik eman zaio hasiera aurtengo UEUri. Iparraldean eman ere, zortzi urteko bitartearen ondoren. 117 partaide bildu ziren Baionan uztailaren 1etik 5era. Matematika, Informatika eta Euskararen Irakaskuntza landuz; horrez gain, Euskal Unibertsitatea ere eztabaidagai izan zen.

Uztailaren 15-27 bitartean, Iruñean bilduko da UEU. Larraonako Kolegio Nagusian, ohi denez.

Azaroa-Abenduan, azkenik, Donostian eskainiko ditu zenbait hitzaldi.

UEUren Sailetat, bestalde, Baionan eta Donostian egitekoak aparte. Iruñeako ikastaldiek 6 Sail izango dituzte (Arte eta Komunikazioa, Gizarte-Zientziak, Hizkuntzalaritza, Medikuntza, Natur Zientziak, Teknika eta Zientziak), 19 azpisailetan banatuak: denetara 144 gai aztertuko dira, 165 irakasle-hizlari ingururen ardurapean. Eskaintza zabal eta anitza.

Iruñeako ikastaldiak sailez-sail

ARTEA ETA KOMUNIKAZIOAren Saila berrienetarikoa da UEU: Antzerkilaritza, Bertsolaritza eta Musika biltzen ditu. Antzerkilaritzan, aurtén, «Maskarada» eta «Taupada» taldekideek eskainiko dituzte ikastaro teoriko eta praktikokoak. Bertsolaritzak hizlari eta gai-zerrenda luzea du, aspalditik aztertzeko zirenak (koplaritza, gai-jartzailearen lana) edota azkenaldian eztabaidaren muina bilakatu direnak (epai-mahairako erizpideak, Fernando Amezketa-rra txapelketako epai-mahai-koen esperientzia...). Partaideen artean, hor izango dira



Uztailak 15-27: Udako Euskal Unibertsitatea Iruñean

Aurtengo Udako Euskal Unibertsitatearen ihardunaldietan, bi ezaugarri dira bereziki aipagarriak: ikastaldien hedapena Baiona, Iruñea eta Donostiara, batetik; Sailen eskaintza aberastua, bestetik.

Amuriza, Lopategi, Abel Enbeita eta abar luzea.

Musikan berri. Euskal musikatik hasi eta Rock and Rollaren historia, edo Musikaren hezkuntza ikutuko dira, Arana-Martija, Beltran, Kaki Arkarazo, Urbieta eta Aizarnaren eskutik.

GIZARTE-ZIENTZIAK Sailean 7 azpisail biltzen dira. Ekonomian, bi ardatzen inguruan doaz aztergaiak: Europa-ko Ekonomi Elkarte eta Euskal Herriko ekonomi sektoreak. Filosofian, Autoritaris-

moaren inguruko azterketa lehen astean (Erljioa eta autoritarismoa, teoria liberalen oinarri autoritarioak, autoritarismoa gaurrengungo Estatuaren ikuspuntutik...), eta bigarren asterako gai bera ikuspuntu interdisziplinari batetik aztertua. Historia Sailean, alde batetik Nafarroaren Historiaren zenbait pasarte aztertuko dira, bereziki XIX eta XX mendeetakoak: bestalde, zenbait arazo metodologiko, eta Euskal Herriko Historiaren banakako gaiak. Pedagogian, «Hizkuntza

Heziketan» aukeratu du aztergaitzat Zorroagako Pedagogi Taldeak. Psikologian, igaz ere tratatu zen gai baten sakonketa proposatzen da: Tokikomaniak (etiologia, prebentzioa eta terapia). Soziologian «Hizkuntza eta Autoritarismoa» lehen asterako, bigarrenean Gizarte Autoritarioaren azterketa interdisziplinariaren parte hartzeko. Zuzenbide Sailekoek ez dute oraindik programarekin edukia iragarri, baina azken urteetan bezala, aktualitateko arau eta legediaren azterketak burutuko dituztela espero da.

Gizarte autoritarioaren azterketa: ikuspuntu globalaren bila:

Aurtengo programak eskaintzen dituen berrikuntzen artean, aipagarria da bigarren

asteen burutuko den azterketa interdisziplinarra: bost azpisail bilduko dira «Gizarte Autoritariora» gaia tratatzeko ikuspuntu desberdinetatik: Ekonomiakoek, Estatuaren parte-hartzea aztertuz; Filosofia-koek, gatazka sozialaren ikuspuntutik; Psikologiakoek, autoritarismoaren ezaugarri psikologikoak eta agerpenak; Soziologiakoek, mass media, patriarkalismoa, biolentzia gizarte-koak; eta Zuzenbidekoek lege berezien bilakaera.

HIZKUNTZALARITZA da hirugarren Saila. Linguistika eta Literatura programekin.

Linguistikaren azentua (txillardegi), fonetika akustika (Itziar Turrez), gramatika generatiboa (Pello Salaburu), dialektologia (Aurrekoetxea, Iñaki Camino), lexikologia... aztertuko dira.

Literaturan, ahozko literatura (Biguri), azterketa semiotikoa (Otegi), edizio kritikoak (Uraga), Lauaxeta (Kortazar), nazioarteko literatura (Atxaga), formalismoa (Cid) eta Soziokritika (Gabilondo) izango dira gaiak.

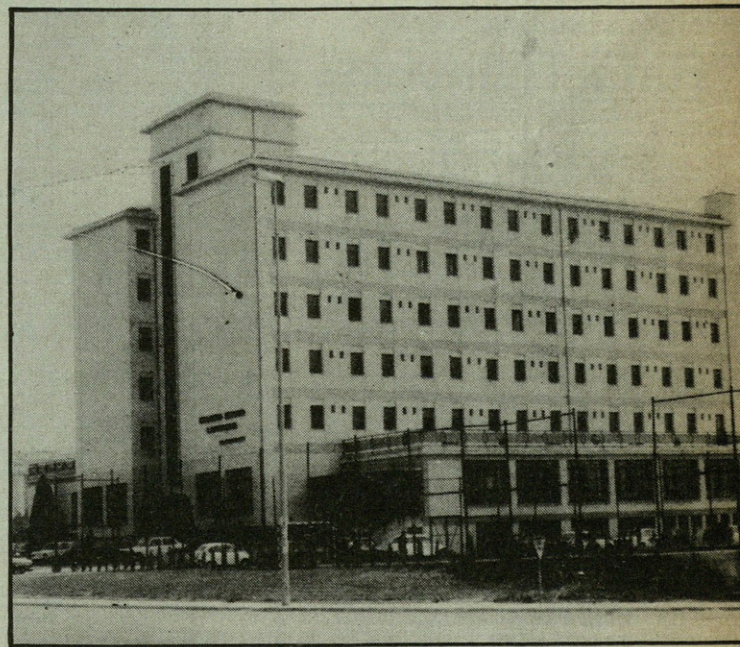
MEDIKUNTZA Saila azken edizioetan berragertu da UEUn isilune baten ondoren: «Zeregina eta Osasuna»

izeneko aztergaia proposatu dute UEUrako. **NATUR**

ZIENTZIAK Sailean lau ataletan banatu dute ikastaroa: lehenean, gai monografikoak landuko dira (Gerra kimikoa, Moluskoen jatorri eta filogenia, Marearteko animalien biologia, Arrantzezko itsas-arrainak); bigarrenean, hitzaldi laburrak eskainiko (Euskal Herriko atlas faunistikoa, itsas-hegaztiak, baleen kantua, dunetako landare-kolonizazioa, ingeniari-za genetikoak, erleen biologia, Eugiko magnesitak, arrezifeak); hirugarrenean, idazkera teknikoak; eta laugarren ataletan ekintza osagarriak (irteerak, etab).

TEKNIKA eta **ZIENTZIAK** Sailean, Fisikakoek ere lau arlotan banatzen dute ikastaroa: lehenean Astronomiaren oinarriak azalduko dituzte, ikastaro monografiko batez; bigarrenean Ikerkuntza-lanei buruzko hitzaldiak eskainiko dira; hirugarrenean, dibulgazio-hitzaldiak (koloreen fisika, fisika eta ikusmena, erlatibitatearen teoriak, etab); eta laugarren ataletan Mintegi bat burutuko dute «Nora doa Zientzia eta Teknika» gaiaz.

Informatikan, ikastaroez gain bi tesinaren aurkezpena



egingo da, eta UZEIren esperimentziaren balorazioa. Ordinatoreak Hiztegigintzan duen erabilera azalduz.

Kimikan, berriz, ikastaroak, Mintegiak (Kimika testu baten hizkuntzaren azterketa; Kimika Fakultateetako Programen kritika; Termodinamikaren printzipioen eztabaida), Kimikari Ikertzaileen lehen Bilera, eta Gai interdisziplinari bat iragartzen da programan.

Matematikak ekuazio algebrakoen ebazpena, topologia, kalkulu diferentziala, probabilitate-teoria, sailkapen ierarkikoak eta deribatu partzialak hartzen ditu aztergaitzat.

UEU-85: ikastaldiak eta ikasleak ugaltu, baina diru beharrez

Antolatzaileek diotenez, 600 partaide inguru izango dira Iruñeko ikastaroetan, eta honek 18 milioitako presupuesto suposatzen dio UEUri, baina matrikula eta egoitza kuotatik, 6 milioi bilduko dira soilik; beraz, defizita estali beharrean aurkituko da berriro Udako Euskal Unibertsitatea. Dirudienez, Euskal Gobernuaren Kultura Sailak HABEren bidez 10 milioitako subentzioaren promesa egin du. Bizkaiko eta Arabako Diputazioek dagoeneko ukatu egin dituzte subentzioak.

hauek Gobernuak zentralizatu behar dituela esanez. Nafarroako Diputazioak, aldiz, matrikula ordainduko die UEUra doazen maisu-maistra nafarrei, eta hau erakundeari eskainitako subentzio zuzena ez bada ere, lagungarri gertatuko da bertako ikasleen kopurua altxatzeko.

Betikoa jarraitzen dute, beraz, UEUren arazoak, eta erakunde honek bere proiektzioa eta ekintzak gehitu dituen arren, ez du oraindik Instituzioen aldetik erantzun egokirik lortu; paradoxaz, ez dio horretan lagundu Instituzioetako agintariek garai bateko UEUko partaide ezagunak izateak ere, kasurik nabariena oraingo Euskal Gobernuako Kultur Kontseilariarena delarik. Luis Bandresena alegia: igaz arte UEUko irakaslea eta partaide ezaguna izan delarik.

Nolanahi ere, Iruñeko ihardunaldietara joan dadin gonbitea luzatu diote UEUren arduradunek Kultur Kontseilariari.

Iruñean izango da, bestalde, Martín Ugalde, Euskal Gobernuaren Euskara-Zerbitzuaren arduraduna, berak emango baitu UEUren sarrera-hitzaldia, uztailaren 15ean Larraionan.

**UEUren
Prensa-Bulegoa**

Ihardunaldi osagarriak, hitzaldiak, jaialdiak.

Ikastaroetaz aparte, Iruñean izango diren ihardunaldi osagarrien zerrenda: — Hitzaldiak, aurkezpenak (arratsalde-ko, 7etan, Larraionako Aretoan); 16an eta 17an, Bideo-proiektzioak, Xabier Portugalen ardurapean.

18an, Josu Landaren hitzaldia: «Euskal Literaturaren zirkuito ekonomiko eta ideologikoak» 19an, Euskal kirolez mahaingurua, Xalbardinak zuzendua eta Iribar eta Hormaetxea partaide direlarik. Egun berean, «Luar» taldearen antzezpena.

22an, UZEI, Elhuyar eta UEUren argitarapenen aurkezpena, 23an, Xabier Portu-

galek, bideo-proiektzioa.

Eguna finkatu gabe: Martxel Aizpuruaren hitzaldia, «Gineako golkuaren euskaldun arrantzaleak»; Andoni Mendizabalen erakusketa: «Donostiako Hiri Unibertsitarioa», eta MAIATZen aurkezpena.

— Proiektzioak, jaialdiak, gauzez: 16an, «Makalu» filma, Xabier Erro aurkeztuta 18an, «Tasio» pelikularen proiektzioa, Salesianoetan 19an, ITOIZ taldearen jaialdia, Zitudadetan.

23an, «MASKARADA»ren antzerkia, Salesianoetan.

Eguna finkatu gabe: Bertsolariak eta Txiste-saioa.

Rafael Ninyoles soziolinguista balentziarra mintzo

A.— 1972. urtean «Idioma e Poder Social» liburua argitaratu zenuen, oso liburu interesgarria benetan hizkuntz gatazkak ulertzeko. Kontzeptu mailan egin al duzu aldaketarik ordutik hona?

R.N.: Obra horretan nahasi xamarrak ziren hainbat kontzeptutan egon da aldaketarik, lehenago ere egon izan diren bezalaxe, esatebatera Kataluñan Errepublika garaian elebitasunarekin gertatu zen bezala. Orain berriro ere kontzeptu hau erabiltzeko gogoz dabilta esfera ilustratuetan.

Bestalde, eta erdi erdian zeuden beste kontzeptu batzuk, diglosiarena esatera, gizarte antolamenduaren ispilu bezala ulerturik, zapalketa linguistikoaren egitura bezala, baztertzen doaz piskanaka. Uste dut interes berri batzuren arauera dela, agian politikoak baina dena dela interes berri intelektualen arauera. «Hizkuntz gatazka» bezalako kontzeptu oinarritzkoak ere kentzen ari dira diskurtso akademikoetik.

A.— Kontzeptuak direla eta ze iruditzen zaizu «gizarte elebiduna»ren ideia hori?

R.N.— Gertatzen dena da badagoela elebitasun kontzeptu bat dikzionariokoa dena, eta elebitasun soziala izendatzen dutena. Dikzionario hitz bat da zeren eta suposatzen bait du jende komunitate bat dagoela zeinean bi hizkuntz batera dauden. Gaur egun badago zenbait komunitate koofizialtasuna daukana bi hizkuntzekiko. Koofizialtasun hori elebitasun horren babes legal bat baino ez da. Gehiago erantzuten dio instituzioaren transformatio politikoari fenomenoaren mami zientifikoari baino. Ez



«Gatazka linguistikoa ez da hizkuntzen arteko borroka, gatazka soziala baizik»

Rafael Ninyoles soziolinguista ezaguna dugu Euskal Herriko zenbait zirkulotan. Ibilia dugu hemen hitzaldiak ematen eta «Idioma e Poder Social» eta «Catro Idiomas para un Estado» bere liburuak ere nahiko zabalkunde izan dute. Balentziako Generalitateko hizkuntz-aholkularia da gaur egun eta elkarrizketa hau duela hilabete egin zioten «A Nosa Terra» astekari gallegoan.

du existitzen elebitasun sozialak, horrezaz zientifikoki zehatza eta definitua den zerbait dela uste badugu behintzat.

A.— Eta «ama-hizkuntza» kontzeptua?

R.N.— Arriskutsua da zeren eta kontrakoa ere ba dauka.

ama-hizkuntza ez dena alegia. Arazoa askotxo sinplifikatua ama-hizkuntza kontzeptua lurralde-hizkuntza edota nazio-hizkuntza kontzeptuengatik aldatzea proposatuko nuke.

A.— Ze iruditzen zaizkizu legedi konstituzionala eta autonomikoa hizkuntzaren arloan?

R.N.— Eredu konstituzionala, edo autonomikoa, mixtoa da eta berezia, ez bait da lurralde eredu bat, hau da, ez du ezartzen lurralde-hizkuntzaren ofizialtasuna, nahiz eta eskubide indibidualak jaso berri erabilerarako, lurralde-hizkuntza erabiltzen ez duten sektoreen eskubide linguistikoak betetzeko. Eta ez da eredu pertsonal bat zentzu honetan, estatu hizkuntz-anitzeko batetik hiritarra izateagatik hiz

«Ama-hizkuntzaren kontzeptua nazio-hizkuntza edota lurralde-hizkuntza kontzeptuagatik aldatu behar da»

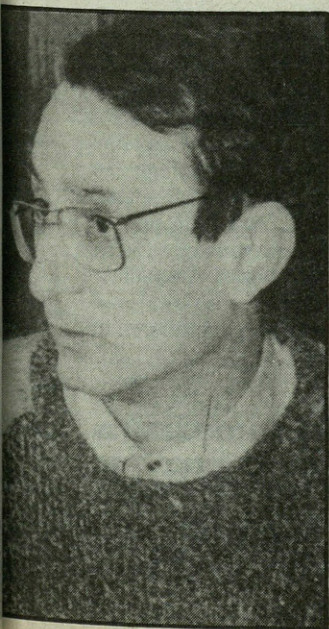
kuntza ofizialak erabili behar dituztenekoan. Eredu disimetriko bat da, estatuan hizkuntza bat da nagusi eta zenbait minoria linguistikori eskubide batzuk aitortzen zaizkio bere lurraldean.

A.— Koofizialtasunak ez du ezberdintasuna instituzionalizatzen?

R.N.— Pentsa dezagun sanskritoa ofiziala dela Indian, edota Louisianan frantsesa edota Kalifornian gaztelera. Hizkuntzaren estatutak zer-bait balio dezake edota ezer ere ez. Teoerian ere disimetriko horri erantzuten dio koofizialtasunak, baina nere ustez gaur egungo egoeraren garrantzitsua ez da eredu konstituzional bat kritikatzeko, garrantzitsua da ea gizarte batetan ba ote dagoen kale presio bat hizkuntzari bizitza emateko. Gakoa gehiago dago kalean gertatzen diren gauzatan legeek diotenetan baino.

A.— Ze faktore dira hizkuntzaren etorkizuna garantizatzen dutenak?

R.N.— Arazoa da ea gizarte horrek bere hizkuntza erabiltzen jarraitu nahi duen, aparte utzita gogo kolektibo honen marko legala zein den.



A.— Hizkuntzei buruzko jarrrerak kontzeptu ideolojikoek baldintzatzen dituzte?

R.N.— Neretzat ba dago oinarritzeko gauza bat erabilpen linguistikoen atzetik. Atzean ideologia linguistikoak daude. Gure gizartean hain zuzen ere nik ideologia diglosikoak izendatu ditudanak daude. Ideologia horiek dira superposizio linguistikoa onartzen dutenak eta gaztelareri funtzio batzuk ezartzen dizkietenak eta lurralde-hizkuntzei beste batzuk. Hori adskrizio diglosia edota diglosia funtzionala edo beste zer-bait deitzea neri berdin zait. Neretzat garrantzia duena zera da, erabilpen sozial hauen atzetik, oso garrantzitsuak benetan, ideologia horiek daudela alegia. Ideologia horiek dira hizkuntzen erabilpenen segregazio hori babesten dutenak. Arazo ideologikoa eta erabilpenarena oso ezberdinak dira.

Pertsona bat elebakarra izan daiteke eta gaztelera bakarrik erabili nahiz eta gero ideologia diglosiko bat eduki, eta pertsona bat ezin da izan elebiduna eta gaztelera bakarrik erabili. Gainera ideologia diglosikoen kontzeptua gehiago dago lotuta hizkuntzen etorkizunetik, ez bait dago hain lotuta gaur eguneko hizkuntza baten erabilpenaren egoerari.

A.— Ba da tesis bat baino gehiago esaten duena hizkuntz minorizatuak desagertzeko zorian daudela egoera diglosiko batetan. Zer iruditzen zaizu profetia ezkor hau?

R.N.— Mekanizismo hori fatalista da eta ezin zaio jarrera sozialari egotzi. Egoera diglosiko batetan irtenbidea normalizazioa da eta bestea ordezkari linguistikoa. Argi eta garbi. Bestela ez litzateke egongo

dagoenaren moduko gatazka egoera bat. Azpimarratu nahi nuke ez naizela profeta eta ez dudala profetiarik egingo honetaz. Ikuspegi zientifiko batek begiratuta oso arriskutsua da aurrerapenak egitea epe luze batetara hizkuntza batekin gertatuko denari buruz. Ba dira hizkuntza batzuk gallegoaren egoera demografiko, kultural eta ekonomikoaren antzeko batetan zeudenak garai batean eta gaur egun eragin handiko hizkuntzak bihurtu direnak. Quebec-eko frantses mintzatua esaterako, nekazari hizkuntza bat eta EEBBak bezain handiko etsai bat edota Estatuan barruko klase nagusiak bezainbesteko etsaiak izanik, gaur egun erabat normalizatutako hizkuntza bat da, bizia eta herriak bultzatzen duena. Aldaketa hauek ez dira fatalismoaren bidez esplikatzen. Kontutan hartu behar dira koiuntura politikoak eta gizarte horietan ematen diren aldaketak guztiak.

«Erabilpen linguistikoen atzean ideologia linguistikoak daude»

«Hizkuntzaren etorkizuna kalean erabakitzen da, ez legedietan»

A.— Gaurko egoeran, eta katalana ere du bezala hartuta, nola ikusten dituzu gauzak?

R.N.— Katalanaren kasuan presio sozial oso garrantzitsu bat dago. Baina, nahiz eta sinplifikatu, kezkarri diren bi faktore daude. Lehenengoa da ez dela seriozki kontutan hartzen arazo demografikoa. Inmigrazioa asimilatzen den ala ez badirudi egoera aztertzen duenaren umorearen arauera dagoela. Gauza da katalanaren iraupenerako izugarritzeko kokak dela dagoen jaiotze tasa ezberdina biztanle katalanaradun eta zintuoi industrialetan bizi direnen artekoena.

Beste faktore erabakikorra

da autokonplazentzia, gaur egun Katalunian ematen ari den autokonplazentzia, eta benetan katalanera ze arazo errealekin oztopotan dagoen ez ikusi nahia bere sakontasunean. Ez planifikazio linguistiko mailan baizik eta erabilpen sozialaren aldetik.

A.— Ze esanahi dauka hizkuntzaren indarrak komunitate diglosikoetan nazio nortasunaren ezaugarri bezala edota politikoki erabili ahal izateko elementu bezala?

R.N.— Faktore oso garrantzitsua da nazio eta sozial gatazkatan. Gatazka linguistikoa bat ez da hizkuntzen arteko gatazka bat, gatazka sozial bat da, Gatazka edo borroka hau gertatu izan den gizarteetan dauden ezberdintasunen ispilu ederra izan da beti hizkuntza. Gaurko prozesuan giza mobilizaziorako elementu oso garrantzitsua da hizkuntza, maila politikoan zenbait komunitateetan, nahiz eta hizkuntza horrek esistitu ala ez.

Balentziar Herrian garbi dago balentziara katalanaren euskalki bat dela, baina katalanera da. Eskubiak eta ultraeskubiak katalaneragandik hizkuntza independente bat zelako argudioa erabili zuten abertzaletasun autoktono-vegetal bat mantentzeko. Horrela, existitu barik, eta existitu ezinik ere, orden publiko arazoak sortu zituen hizkuntza balentziar horrek kaleetan jo ez gintzaten hizkuntzaren batasuna defendatzen dugunak.

Normalizaziolinguistikoa- ren ikurra gauza beldulgarri bat da beraientzat, ezin bait da normalizazio hori etorri hori bultzatuko duten aldaketa sozialik gabe. Nazio hizkuntzaren berreskurapenari beste edozein sozial egituraren aldaketari bezainbesteko beldurra diote.

Xan Carballa

«Nazio hizkuntzaren berreskurapenari beste edozein sozial egituraren aldaketari bezainbesteko beldurra diote»

EGAN 1984.

Gorakada antzean?

Urtero bezala Egan aldizkaria atera da kalera, eta honek noski, zer pentsatua ematen du.

Bestalde, euskal aldizkarien uhin zalapartatsu honetan, sortuberrien artean eta superbibienteen artean beti dago halako prestijio jokua: sortuberriak zerraldtu usaia somatu uste du zaharrean, eta urtetan zehar sendo eta tinko iraun duenak indar eskasia sortuberriari.

Panorama honetantxe kokatu nahi nuke EGAN aldizkaria.

Izen handiko kritiko batek duela bi bat urte esandakoa oso adierazgarria zen, ez bait zion EGAN aldizkariari inolako irtenbiderik ikusten. Hau dela ta, joan den urtean (84.ean) ateratako zenbakian (1983.ekoa, aldizkari hauek: Fontes, Egan e.a. urte beteko atzerapenez irtetzen baitira), kritiko ezagun hark esandakoak erabat egiaztatu ziren, aldizkari honen ahuldadea gauza ageria zelako. Har ditzagun aldizkariaren indarra neurtzeko, bi parametro: ateratzen dena, lana bera eta bestetik aldizkariaren inguruan mugitzen den jendearen izenak.

Iaz (84.ean atera baina 83. urteari dagokion EGAN-en kasu!) aldizkaria irten zenean ARGIA-n bertan itxura txarra hartu genion EGAN-i. Ez dugu ateratako produktoaren kalidadea aitatu, norberak iritziko baitio horri beharrezko ala ez, gure herri ero desgraziatu honetan alde guztietatik heldu daitezkeen aportazioak onuragarri direnez.

Izenen aldetik bai, alde horretatik esan liteke garbi iazko alean izen eskasia galanta igerritu genuela. Artikulu, itzulpen eta iruzkin gehienak Juanito San Martinek eginak ziren, be-

ra zen aldizkariaren bihotz eta suspertzaile. Gutxi batzu bazi- ren beren lantxoak jartzen, baina San Martinek egin eta eragindako zenbakia ematen zuen.

Honek EGAN-en garrantziaz eta perspektibaz ikuspegi negatiboa hartzeraz eraman gintuen bat baino gehiago. Garai batean Mitxelena, Irigaray, Arrue eta besteren gidaritzapean ibilitako aldizkariak bajatzera egin zuela pentsatzen zait.

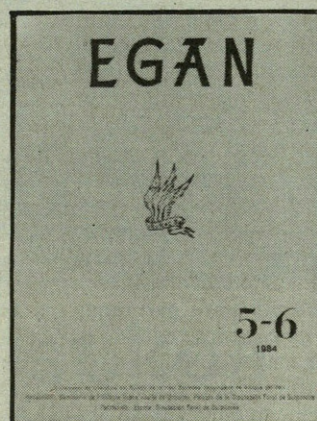
Baina hara non ateratzen den 84. urteko zenbakia eta sorpresa gaitza ematen digun. Hiru aletan aterea, xuxpurtutako aldizkaria heltzen da gure gurea. Ez dakigu aldizkaria benetan aurrera doan edo kasualitatez, 84. urtean jende multzo batek bere literaturazko lanak aldizkarira argitaratu diezazkion bidali dituen. Kontua da, interes handiko zenbakia irten zaiela, izen askorekin eta lan ugari eramaki. Juan San Martinek iaz beste lan egin duen arren, beste askok ere lagunduta egin dute aldizkaria artikulatu eta literaturaz betetzen.

Aipa ditzagun bere interesgarriak zenbait: Krutwig-en «poliphonia ta polyrrhythmia» lana interes handikoa da, Eu-

ropan Erdi aroko ta Berpizkundeko polifoniak izan duen inportantzia zenbatekoa den kontatzen digu. Ipuietan ere ospe handiko izenak ditugu: Atxaga, Lertxundi, edo Kamiñazpi baten firmak ez baitira astarterokoak.

Bigarren tomoan, antzeko egitura: liburuen komentarioak, poema itzulien jarraipenak. Lartzabalaren antzerki bat eta beste artikuluxka batzu. Baina bada berezi behar litzatekeen artikulua bat, Joseba Gabilondo delakoarena. Idazle erne honek, XVIII. mendeko lirika herrikoiaren sinbologiaz ikerketa estrukturala egin du.

Segi gakizkion lehengo hariari. Prolema zera litzateke: Egan zer da, literatur giroaren ixpilu (eta ondorioz literatura behera denean EGAN ere berdin) ala badu jende kopuru bat literatur munduan bizi dena eta urtero aldizkari honetan idazteko ohitura hartu duena, nola edo halako autonomia daukana. Horrelako zeozer ez bada, honelako talderik ez badago alegia, eta hori datozen zenbaki berriek esango digute, gehienez ere, prestijio handiko aldizkari literarioa da, bere garaian euskal literaturaren marginaltasunagatik nagusi ibilia,



gaur, berriz, indar hori falta duena. Argitaratze ahalmen handikoa orde, eta ondorioz handik eta hemendik sortu diren lanek badute non argitaratua, baina besterik gabe.

Aipa ditzagun azkenik Juan San Martinek aurtengo zenbakian idatzitakoak:

«Baina, urteak aurrera, gazte berriak ere badatoz egungo kezkek ekarriz haize berriekin hizkuntza zahararren literaturgintza freskatzera».

Besteren artean, idazle laguntzaile eta irakurlegoaren arteko dinamika ezinbestekoa dutela dio. Euskal idazleen elkarteari ere laguntzaile eskaria egin diote. Anjel Lertxundi eta Arantxa Urretabizkairen idazkuntzarako laguntza eskuratzu.

Pentsa liteke beraz, asmo hauekin, bi laguntzaile horiekin eta aurtun aldizkariak izan duen jende ugalketarekin gorakada antzekoa edo ikustekoa dela EGAN-en.

Mikel Antza, teatroaren posibilitateetaz

«GAUZAK GERTATU ARAZI»

Iritzi horien haria segitu baik ez dut egingo gaurkoan. Balantze gisa, nahi baldin baduzue, bakazioak baino lehen.

Balantze gisa batetan, eta ez orain-oraintzekoa (ARGIA 971. 83ko apirilez), Mikelek «euskal teatroaren krisi» deitzen den horri —bestalde «mundu guztian dago teatroa krisian», puntualizatzen du 'Egin'eko oraingo entrebistan— esplikazioa honela bilatzen zion: «Gaur egun antzerkia antzokietan ezkutaturik dago. Zoo bateko interes gabeko pizti gizarajo bat balitz bezala. Bisita egitea ere merezi ez duena, elikatzea debekaturik dago. Herriaren imajina publikoaren arduradunek duten esperantza bakarra, bere horretan hiltzen lagundu eta, beraiek sortutako piztiaren robot mozorroztuak ikusle goaren kontzientzia lausitzeko balio izan dezala da».

Amateurismoa

Besteak beste iruditzen zait Mikelek antzerkiaren profesionalizazioaren dinamikaren tranpa ikustarazten aski lagundu duela bere kritika lanarekin.

Izan ere, profesionalizatzearen goraltze bat bezala gertatu da Euskal Herrian azken denboretan. Amateurismoaren gutxieste bat bezala. Diruak hots egiten du hēmen, tanka-tanka: profesionalizatzea (denbora gehiago, kalitatea posibilitatzen duena), bueno, baina, zeren truke? Makurtzearen truke, apika, menturaz, beharbada?

Eta, gainera, talde bat «amateura izan dela esateak ez du esan nahi kaskarra izan denik». Ez, horixe!

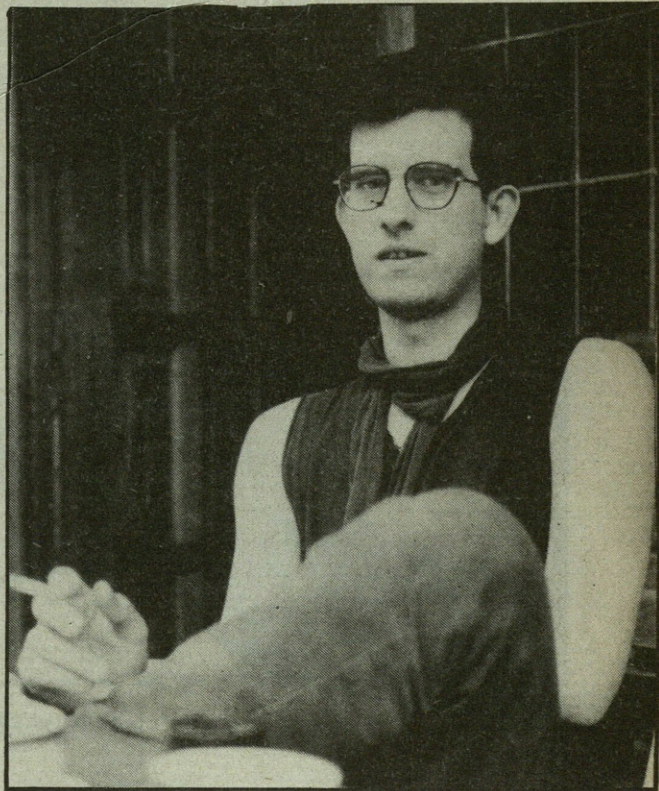
Eta gero teatro idaztearena dago. Idatzi, inorentzat? Idatzi, inorentzat ez? Norentzat idatzi? Honetan praktika dutenak nire ustez Mikelekin bat etorriko dira, esaten duelarik berak «bide posible bezala» zera ikusten duela, «idazleek taldeen lanegin dezaten, taldetik hurbil eta elkarren lanean». «Emaizta inportanteenak (Landart, Aresti) modu horretan eman dira, eta bide egokia izan daiteke».

Teatro politikoa

«Teatroak eraginkortasun bat edukitzeko eta bere funtzio soziala aurkitzeko, bere funtzio politikoa berreskuratu behar du, gizartean gertatzen diren gauzetaz hitzegiteko ahalmena berreskuratzea. Nik horri deitzen diot teatro politikoa». Gizonarekiko nahiz gizartearekiko kezka daraman teatroa —dio Maximo Castrik, Mikeli laket zaion defintize batetan—, hori litzateke, bestela esanda, teatro politikoa.

Igandetako antzerkia

Dena den Mikelek iritzirik deigarrienak antzerkia nola errepresentatzeari buruz ematen ditu. «Teatro mota arin bat (...) mugikortasun haundia eskaintzen duten muntaiak, bai alde batetatik bestera azkar mugitzeko eta bai gertaera puntual batekin oso denbora gutxitan obra bat muntatzeko (...) teatro desberdin bat muntatzea



Aste honetako «a ze astelehena!» 'Egin'eko eranskinean Mikel Antzak teatroari buruzko ideia ohargarri batzu kaleratzen zituen. Hiru urte t'erdiz ARGIAko teatro sailean (eta ez hor bakarrik!) aritu eta gero, Mikelek nire irudiko bere ideiak zorrotzu, findu egin ditu, eta ikuspegi orokor interesgarri bat ematera ailegatu da. Hori da nire ustea behinik-behin, bere iritzi kritikoak irakurritakoan.

igande goizetan batetatik bestera (...).

«Argi dago teatroak daukan berezko baliabide bat gauzak gertatu arazi ahal izatea dela». Errusiako 'antzerki egunkariak' aipatzen ditu Mikelek, non munduko edota inguruko edozein gauza berehala eszenaratzeari zen helburua. «Hori egitea, teatroan baino ez da posible, muntaiak merkeak eta azkarrak egitea posibilitatzen duen aldetik. Bapatekotasun

hori teatroan baino ezin liteke».

Nire ustez Mikelek teatroari buruzko bere kritiketari ondo apuntatzen du, batzuei 'kontuz hor ari zaretenarekin' eta besteiei 'aritu zaitezte, bada' esaten diela. Orain, berak seinaltatutako bideetatik —eta bestetatik— abiatu behar dugula, iruditzen zait. Ni behintzat, harekin guztiz bat nator.

«Antzerkia zerbait bada, gauza zuzena eta bizia da; azaleko kontaktu bat bezala zirrarragilea»

JAKIN

**euskal
kultur
bideetan**

34. zenbakia
honez gero kalean dago



HARPIDETZA TXARTELA

JAKIN aldizkariaren harpidedun egin nahi dut:

Izena

Kalea Herria

Gurutze (+) baten bidez adierazten dudan eran egingo dut urteko ordainketa (2.000 pta.)

☐ txeki bidez ☐ renboltsoz ☐ nire Banku kontuaren bidez (bete beheko zati hau)

Banco o Caja de Ahorros Banku edo Aurrezki Kutxa

N.º de cuenta / Kontuaren zenbakia

Sucursal / Sukurtsala

Titular de la cuenta / Kontuaren jabea

Entitate horretako nire kontuan zorpetu itzazue, mesedez, JAKINEk nire izeriean aurkez diezazkizuen erreziboak. Agur.

Sírvanse adeudar en mi cuenta con esa entidad los recibos que a mi nombre les sean presentados por JAKIN. Atentamente.

Firmado / Zinatzailea

Domicilio / Helpidea

JAKIN - Ategorrieta hirib., 23 - DONOSTIA (13)

HARPIDEDUN EGIN ZAITEZ!



ZIENTZI-TEKNIKETAKO ALDIZKARIA
HIRUHILABETEROKOA

Helbidea: Urbietta, 7-3.a
Posta Kutxa, 361
Telf. 42.99.45
20006-DONOSTIA



aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

Izena		
Nombre		
Bizilekua		
Domicilio		
Herria		
Población		
Bazkuna		Herria
Entidad		Población
Bulegoa		k/k Z ^a
Sucursal		Nº cta./cte.
Harpide saria		
Precio suscripción	1.750 pta.	



ARDOAREN KOLOREA

Ba doaz kalean zehar bi neska lepotik helduta zein baino zein mozkorra go.

Ese bat egin, alde batetako paretari heldu...

Bapatean gelditu eta honela dio bat-tak besteari:

—Ba dakin?

—Zeeer...

—Datorren astean ezkonduko naitzela.

—Eta hire soinekoa nolakoa izango dun, zuria ala gorria?

DENA ALDATU

Ama bat oso arduratuta eta kezkatuta zebilen bere semetxoarekin herri handi batetan bizi bait ziren. Horregatik, inoiz kaletan gal bazekion ere, etxerako zuzenbidea eta telefono zenbakia ari zitzaion erakusten.

Ongi ikasi zuen gaztetxoak. Baina ikasi bezain agudo etxez aldatu egin ziren eta amak nahiko lan izan zuen zuzenbide eta telefono berriak erakusten.

Semetxoak ikasi zuela iruditu zitzaionean galdera hau egin zion amak:

—Eta nola duzu izena seme?

—Ez dakit, lehen Nikolas nintzen, orain...

ESKOLA ONA

Eskolara hasi berria zen umeak:

—Ama, idazten ikasi dut.

—Zer idatzi duzu, seme?

—Ez dakit: oraindik irakurtzen ez dut ikasi.

LANGILE AZKARRA

Nagusiak langileari:

—Hasierako mila peztako soldata izango duzu eta geroago bi milakoa.

—Ba, geroago etorriko naiz.

GARY COOPER ETA KANTINA

Herri txiki horietako bat dugu. Udan zinea plazan ematen duten horietako bat. Zinera doa tipo bat Oesteko pelikula bat zegoelarik. Gary Cooper-en filme bat.

Baina tipoak ez du bakarrik joan nahi zinera. Lagun bat behar du.

Herriko leloa aurkitu du kalean eta ea berarekin joan nahi duen galdetzen dio.

—Ze pelikula dago?—, galdetu dio leloak.

—Bakero pelikula bat. Gary Cooper-ena. Oso ona.

Orduan leloak esaten dio ez duela joan nahi. Duela bi hilabete emana zuela filme hori eta ez zuela berriz ikusi nahi.

—Baietz ba, etortzeko, neronek ordainduko diat.

Hau aditutakoan leloak joatea erabaki du eta hor sartu dira biak zinean.

Hasi da filmea eta bapatean esaten dio leloak:

—Apustu egingo diat orain Gary Cooper zalditik jeitsi, pistolak atera, eta ez dela kantinean sartuko.

—Nola egingo diat apustu hik duela bi hilabete ikusita baldin badaukak pelikula?

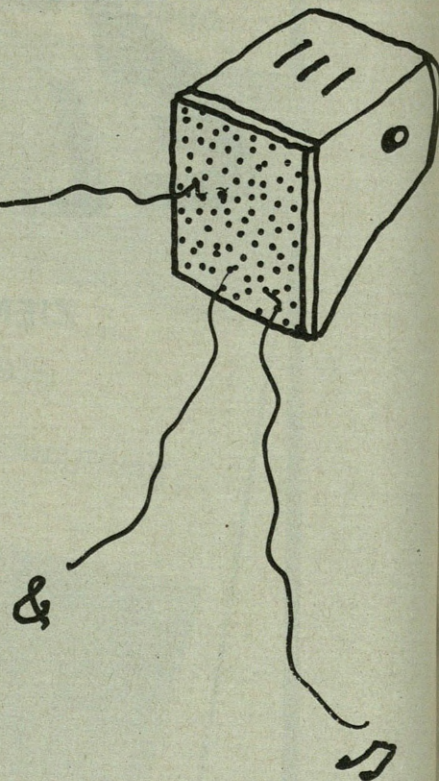
—Nahi duana. Bost mila duro.

Gure tipoak ez du gehiegi entenditu baina onartu egin dio apustua.

Gary Cooper berriz zaldian dator, jeitsi da zalditik, atera ditu pistolak... eta kantineara sartu da.

—Baina lelo alen horrek nola egin didak apustu ez zela tabernan sartuko duela bi hilabete pelikula ikusita baldin ba heunkan?

—Duela bi hilabete hartu zuen palizaren ondotik ez nian pentsatzen berririo sartuko zenik kantineara.



HARRAPATU TRENA

Joan da gizona dendara izerdi batetan:

—Axkar, axkar, emaidazu xagutako zepo horietako bat, trenna harrapatu behar dut eta.

—Aizu, baina guk saltzen ditugunek ez dute trenik harrapatzen, xaguak baizik.

MUSIKAREN URTEA

—Aizu, badakizu zergatik bi baffle barruan ihes egin duten?

—Zergatik?

—Musikaren urte internazionala ospatzeko.



Poeta poetaren truke

ARGIAko lagunak

Bertsoak jarri ditzadan bada
gertaera txit handia
honek poztu du herria eta
euskaltzale den sendia
euskarak eta literaturak
batu du gazte jendia
poeta batek askatu baitu
Joseba Sarrionandia.

Preso dagonak beti badauka
ihesaren esperantza
edozeini ta edozerri're
hartzen dio horren antza
antzerkigintza eta musika
gertaeraren ardatza
ai zer zorion euskal kulturak
topatzea Mikel Antza.

Sarrik bajutik esango zion
«Aizak hor zegok gakoa»
Imanol kantuz ariko duk ta
«sono»a beharrezkoa
bafleaz anplifikatu dute
elkarri esandakoa
eta bi gizonez bete dute
hutsik ekarritakoa.

«Sirenak hausten gure ametsa»
ta hautsi dute sirena
Joxe Inaxio Pikabeakin
lortu baitute birena
ez da izango Euskal Herrian
honekin poztu ez dena
tristatu gaitun gauza bakarra
gure Josu Landarena.

Poesiaren erdian gabiltz
eta euskaldun poeta
bat gartzelatu dute gorrotoz
amorraturik daude-ta
hi askatzeko leudeken bide
guzti hoiien urraketa
da gure asmo eta helburu
harturik behar den beta.

Egin ohi dukan lana hemen
egiten ez duk erreza
Urtekariak, EGINEK, Susak,
ta Argiak hire eza
hor egongo haizen bitartean
ez zaik faltako babes
literatura egin nahi baduk
irakurri euskal prentsa.

IHES EGIN NAHI NUKE IHES...

Gure aldamenean lagun, langile eta kide genuen Mikel Antza ez dugula epe luzetxo batean gure artean izango esaten digute. Nonbait bera izan da ezagutzen genizkion doteak, bere abilitatea eta bere sensibilitate erraldoiak ohizko lanetatik at, Joseba Sarriñandia euskal idazlea, eta urte pila batetarako gartzelan zegoena, eta Jose Inazio Pikabea, Arabatik parlamentari izandakoa, kalera ateratzen erabili dituen.

Gure antzerkilariak egin duen azken saio honek herri osoa pozitu omen du. Bilbon, naiz Durangon edo Oreretan antzoki zaharretan ohizkoak ez diren txanpain errekek irentsi omen dira.

Sekula ez dute bafle batzuk horren musika ederrik atera, eta beren doinuak alaitasunak herri bazter guztiak bete ditu.

Egia esan ez dugu guk geuk giro hori dastatzeko aukera haundirik izan. Donostia, Gasteiz, Iruñea eta Bilboko tabernetan ironiaz betetako Imanolen musika saioak jarriak zituztenean astekari honetako langileok gure kide, den Josu Landaren larrutan aurpegiaren bestakaldea ezagutu dugu. Inongo frogarik gabe, gertaera ezagutzen zuenik ere ezin sumaturik komisarietan legea egitea posibilitatzen duen legedi antiterroristaren esku utzi dute gure laguna, besteak utzitako zuloa bete nahiean edo, Herriaren poza zapuztu nahiean.

Antzuak beren saioak.

Hurrengo eguneko argazkietan Josuren eskuak esposaturik baina gorputza zutik eta burua tente ikusi ahal izan duten guztiak jakin izan ahal dute arrakasta eskasak direla horiek gure herriko saminarekin pozitutzen direnentzat. Aurki dugu Josu kalean, eta ametsak beste guztiontzat bafle adina noiz lortuko den galdetzen badu ere, bitartean azken urte hauek eskaini diguten poz haundienetarikoa bat ospatzeko aukera ez dugu galduko.

Poliziak ihesiari buruz emandako interpretazioa bazik ez dugu bate-tik, eta Mikel Antza lagunaren islasuna bestetik. Baina xehetasun guztiak ezagutu ditzagun baino lehen ere erreflexio xume bezain gogor bat egitera bultzatzen gaitu Martutenekoak: zerbait gertatzen dela Herri honetan poeta batek, sekula inork inoiz fanatismo izpirik itikien usaindu ezin izan dion idazle batek, bi preso kalera ateratzeko berç bizia eta

ARGIAkoak

etorkizun oparoa arriskutan jartzen ditue-nean.

Zerbait larri eta garrantzitsu gertatzen da gure herri honetan, horrelako gertaera baten ondoren herriak alai erantzuten duenean.

Eta zerbait larri eta garrantzitsu gertatzen da gure herrian, gertaera horien ondoren eta legedi antiterrorista ezartzeagatik gure beste lagunaren atxilotzea dela-eta Euskal Herriaren sail guztietako jendea arduratzen hasten denean. Antzerki taldeetako partaideak, idazleak, kazetariak, aldizkariak, argitaletxeak, euskal arazotarako jaurlaritzaren zuzendaria, Donostiako alkatea... Jose Migel Barandiaran bera, biziki arduratu dira gure lankidearen egoeraz. Eta oso eskertzekoa den hau, bestealde bizi dugun egoeraren ezaugarria ere bada.

Alegia, oraindik ere alde berean gaudela Euskal Herriatik legedi antiterrorista bezalako lege zapaltzaileak pikutara bidali nahi ditugunok. Alde berean gaudela egoera hauetara eramaten gaituzten kanpotar indar zapaltzaileak kanporatu nahi ditugunok. Alde berean gaudela herri honen subiranotasuna lortu arte arazo larri eta garrantzitsu hauek irteerarik ez dutela pentsatzen dugunok.

Josu Landak ederki frogatu du polizia- ren aurrean zertara sartu zen Joseba Sarriñandia bisitatzerako, areago, polizien buruak berak aitortu zion gure eskakizunei erantzunez berataz interesatu zen agintari bati bazekitela Josu ez zegoela inplikaturik.

Baina Legedi Antiterroristak bere besoa luzatu du Josu Landarenganaino. Donostiako Auzitegiko I. salako juezak Madrilgo Audiencia Nacionalaren esku utzi nahi izan du. Arrazoiak kontutan hartzekoak dira: Josuk ihesaren antolaketa parte

hartu duela dion susmorik ez dagoela, baina zerikusiren bat izateko posibilitatea ezin dela erabait baztertu. Eta gertatu aurretik berak zerbait jakin ote zezakeen pentsa daitekeela.

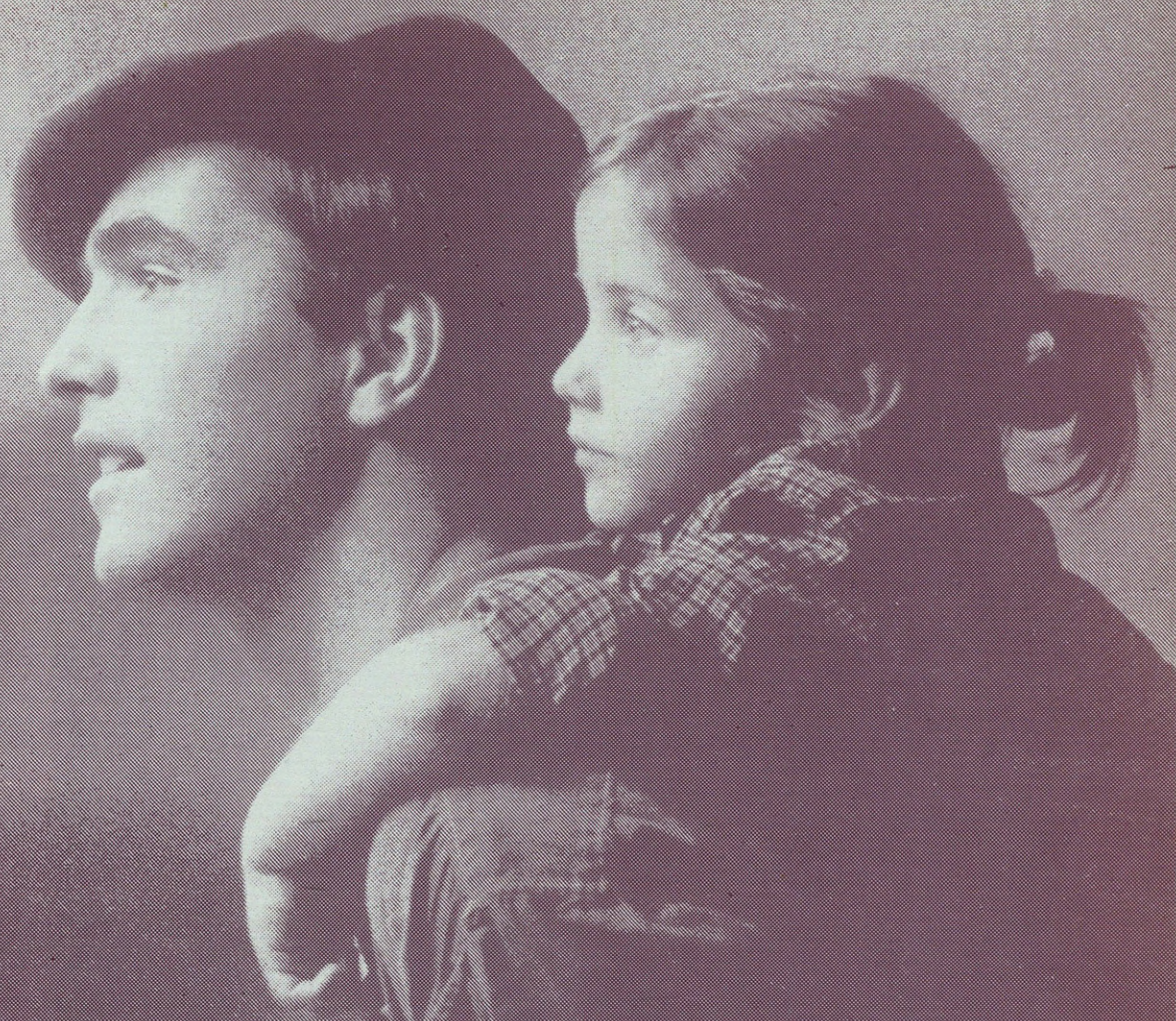
Barkatzen ez duen makina da Lege Antiterrorista, eta Euskal Herriak Estatu Espainol barruan bizi duen egoerarekin gustora ez gaudenotako edonor edozein momentutan zanpatzeko haina zulo badu. Edozein demokratarentzako muntstro judiriko bat den Legedi horrek egiten du posible egunen batean Joseba Sarriñandia bisitatu dutenotako edonor, edo bere edozein lagun, edo Mikel Antzarekin azken bi hilabeteotan bizi izan garenotako edonor espetxera eramatea.

Azkenean, arazoa norbaiti burua mozte eta harrapatzen den aurrenengo euskaldunaren gainean mendekua hartzea delarik, espetxeetan kantaldiak antolatzen laguntzea bera ere kriminalizatu egiten da. Dohainik antolatzen diren kantaldiak eta kartzela den tragedia haundi horrek zanpatzen dituen presoek ordubete alai bat pasa dezaten ekintzak antolatzen laguntzea poliziak nahi duen artean bihotz zabalaren adierazgarri da eta poliziak nahi duenean zigorra ezartzeko motibu.

Josu Landa alde horretatik Lege Antiterroristak zepoan harrapatu duen beste euskaldun bat da, eta neurri hori ez dugu ahazten, azken hilabeteotan polizia eta guardia civil espainolek egin dituzten hainbat desmasia ahazten ez ditugulako. Baina idazle eta prentsagizon den aldetik ere aipatu behar dugu, eta behin eta berriro azpimarratu nahi dugu Josu Landari egiten dioten injustizia berehala erremediatzen saiatzea oso garrantzizkoa dela erizpide askatasuna eta bereziki Euskal Herriko prentsarena garantizatzeke.

Eta azken erreflexio batek ez digu burutik alde egiten. Izan ere, Euskal Herrian nor ez da bere barruko sakonenetik poztu Inaki Pikabea eta Joseba Sarriñandiak hainbeste urtetarako sartuak zeuden zulotik ihes egin dutela jakitean? Eta galdera horrek beste honetara ekartzen gaitu: Josebak ateratzeko laguntzarik eskatu baligu, eta horretarako posibilitateren bat ikusi, zer egingo genuen gutako edozeinek?

Guk ere berdin erantzungo genuela pentsatzea gustutako litzaziguke.



GAZTEA. BIZIA. ZIURRA.

25 urte Elkar Lanean



CAJA LABORAL

Plan de Ahorro para la Jubilación.



La Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa presenta el PLAN DE AHORRO PARA LA JUBILACION. La forma más sencilla de preparar, mes a mes, un futuro feliz. Porque el PLAN PARA LA JUBILACION ofrece interesantes ventajas. Y ninguna complicación. Es el modo de asegurarse esos años de tranquilidad que todos deseamos. Cada persona decide cuánto dinero quiere ahorrar al mes, el número de años que desea hacerlo y el modo en que quiere recuperar el capital constituido, una vez finalizado el Plan. Además, se puede suscribir un Plan de Ahorro con desgravación fiscal. Y obtener, de modo gratuito, un seguro de vida. Todo esto con la tranquilidad que da el pensar que su dinero está administrado y garantizado por la Caja de Guipúzcoa. Venga a cualquier sucursal de la Caja y le informaremos, personalmente, sobre el Plan de Ahorro que mejor responda a sus necesidades y expectativas. Vaya preparando desde ahora su Jubilación. Poco a poco, conseguirá mucho.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak ERRETIROAKO AURREZKI-PLANA eskaintzen du. Hauxe da hilez-hile etorkizun zoriontsuago bat preparatuz joateko modurik errazena.

ERRETIROAKO PLANAK abantaila interesgarriak eskaintzen dituelako. Eta inolako konplikaziorik ez. Geroko lasaitasun-urte horiek aseguratzeko modua da, horixe bait da guztiok nahi duguna.

Bakoitzak erabakitzen du hilean zenbat diru aurrerratu, zenbat urtetan aurrerratu joan eta, Plana bukatzean, metatutako kapitala nola berreskuratu.

Aurrezki-Plan baten harpidetza ere egin daiteke zergarinketa fiskalarekin. Eta, honela, bizi-aseguru bat lortu dohan.

Eta guzti hau zure dirua Gipuzkoako Kutxak administratzen eta bermatzen duela pentsatzeak ematen duen lasaitasunarekin. Zatoz Kutxako edozein sukurtsaletara eta bertan pertsonalki esango dizugu zure beharrian eta igurikapenei ondoen erantzuten dien Aurrezki-Plana zein den. Oraintxe bertan has zaitez zeure Erretiroa preparatzen. Piskanaka-piskanaka, asko lortuko duzu.

POCO A POCO CONSIGA MUCHO.

Empiece hoy



CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA